

**YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA**

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

Päivitys vuodelle 2022

1	JOHDANTO	3
2	KOUVOLAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖPALVELUT	4
2.1	Toimialue.....	4
2.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueille	4
2.3	Koulutus	9
2.4	Tietojärjestelmät.....	10
2.4.1	VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä	10
2.4.2	Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallinta- järjestelmä VYHA.....	10
2.5	Viestintä	10
2.6	Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	11
2.7	Ulkopuoliset asiantuntijat.....	11
2.8	Auditoinnit	11
3	VALVONNAN TOIMIALAT	12
3.1	Yleistä	12
3.1.1	Riskinarviointi.....	12
3.1.2	Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika .	13
3.1.3	Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet.....	14
3.2	Elintarvikevalvonta	14
3.3	Terveystensuojeluvalvonta.....	14
3.4	Tupakkalain valvonta.....	15
3.4.1	Nikotiinivalmisteiden valvonta	15
3.5	Eläinlääkintähuolto	15
3.6	Valvonnan maksullisuus.....	16
4	ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN	18
4.1	Toiminta erityistilanteissa	18
4.2	Epidemioiden selvittäminen.....	19
4.2.1	Kunnan ruokamyrkytysten selvitystyöryhmä	19
5	SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	20

Liite 1 Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Liite 2 Elintarvikevalvontasuunnitelma

Liite 3 Terveystensuojelun valvontasuunnitelma

Liite 4 Tupakkalain valvontasuunnitelma

Liite 5 Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma

1 JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuollolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:n mukaan ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat seuraavat lait: terveydensuojelulaki (763/1994), tupakkalaki (549/2016), elintarvikelaki (297/2021) ja eläinlääkintähuoltolaki (765/2009).

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi. Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva suunnitelma siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelma-kauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- arviointi- ja ohjauskäynnit
- viranomaisyhteistyö
- yhteistyö toimijoiden kanssa
- varautuminen

Keskusviranomaisilla Ruokavirastolla ja Valviralla on myös toimialakohtaisia painopisteitä valvontaohjelmakauden eri vuosille. Kouvolan valvontayksikön elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja eläinlääkintähuollon valvontaohjelmissa on tarkemmin kuvattu, miten toimialakohtaiset painopistealueet ja valvontakauden teemoina oleva yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö huomioidaan käytännön valvontatyössä.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää/minimoida epidemioita ja vähentää huomattavasti terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja työstä. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä myös epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmiin puututaan ajoissa (esim. sisäilmaongelmat).

Suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (terveydensuojelulaki 6 §, elintarvikelaki 39 §, tupakkalaki 84 § ja eläinlääkintähuoltolaki 10 §) edellyttää kuntia laatimaan valvontasuunnitelmat. Lisäksi suunnitelmassa on huomioitu valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat. Valvontaviranomaisena toimivan Kouvolan teknisen lautakunnan lupajaoston on hyväksyttävä suunnitelma ja se toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon.

Ympäristöterveydenhuollon selvittäminen osana SOTE-uudistusta

Sote-ministerityöryhmä linjasi keväällä 2020, että ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei toistaiseksi sisällytetä maakunnan tehtäviin. Tehtävien siirtoa maakunnille selvitetään myöhemmin monialaisen maakunnan valmistelun yhteydessä. Ministerityöryhmän päätös tarkoittaa, että ympäristöterveydenhuolto ei ole mukana ensimmäisen vaiheen valmistelussa, kun sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyvät maakuntiin.

2 KOUVOLAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖPALVELUT

Ympäristöpalvelut toimii Kouvolan kaupungin teknisen lautakunnan lupajaoston alaisena. Valvonnan johtajana toimii ympäristöjohtaja. Toiminta jakautuu terveystarkkailuun, eläinlääkintähuoltoon ja ympäristönsuojeluun.

Terveystarkkailu huolehtii elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisesta tupakkatuotteiden myynnistä ja valvonnasta sekä lääkelain mukaisesta nikotiinivalmisteiden myynnistä ja valvonnasta.

Eläinlääkintähuolto vastaa eläinlääkintähuoltolain mukaisesta toiminnasta ja sen tehtävänä on peruseläinlääkäripalveluiden järjestäminen hyöty- ja muille kotieläimille, eläintautien vastustaminen, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta- ja tarkastustehtävät sekä eläinsuojeluvalvonta yhdessä terveystarkkailun kanssa.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisesti vähentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta ja estää ympäristön pilaantumista. Tavoitteena on vaikuttaa positiivisesti kaupungin ympäristön tilaan toimimalla lupa- ja ympäristöviranomaisena eri lakien määräämissä tehtävissä, kaupunkia ja seutukuntaa koskevaan suunnitteluun osallistumalla, erillisprojekteilla ja ympäristöasioista tiedottamalla sekä edistämällä kestävän kehityksen toteutumista.

Ympäristöterveydenhuollon toimintaa ohjaavat ja valvovat maa- ja metsätalousministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä paikallistasolla Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

2.1 Toimialue

Taulukko 1. Valvontayksikön toimialueen asukasluku (Tilastokeskus).

Kunta	Asukasluku (9/2021)
Kouvola	80 732

2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueille

Ympäristöterveydenhuollon toimintaa johtaa ympäristöterveyspäällikkö. Terveystarkkailusuunnittelija suunnittelee ja koordinoi terveystarkkailun toimintaa ja osallistuu valvontaan. Vastaava terveystarkkailija ja 8 terveystarkkailijaa hoitavat eri painotuksin ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvia tehtäviä. Eläinlääkintähuollossa on 6 kaupungineläinlääkäriä, 1 valvontaeläinlääkäriä ja 2 vastaanottoavustajan tointa. Loma-aikajärjestelyillä huolehdi-

taan, että henkilöstö pystyy lomittamaan toisiaan välttämättömissä ja kiireellisissä tehtävissä.

Taulukko 2. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö

Nimi	Virkanimike	Valvonta-alue
Veera Varo	Ympäristöterveyspäällikkö	Laitosvalvonta
Tuomas Hiltunen	Terveydensuojelusuunnittelija	Terveydensuojelu, tupakkalain valvonta, asumisterveys
Saija Lassila (virkavapaalla)	Vastaava terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta: mm. leipomot tupakkalain valvonta, kontaktimateriaalit
Anita Hanski	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta, tuholaiset
Juha Järvinen	Terveystarkastaja	Terveydensuojelu, tupakkalain valvonta
Mari Järvinen	Terveystarkastaja	Terveydensuojelu, tuholaiset
Vuokko Karjalainen	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta
Piritta Lehtonen	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta: tupakkalain valvonta, talousvesi
Minna Lindholm	Terveystarkastaja	Talousvesi
Reija Lukkari	Terveystarkastaja	Asumisterveys
Taina Mäkelä	Vs. vastaava terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta, kontaktimateriaalit, asumisterveys
Saara Söderlund	Vs. terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta
Hanna-Mari Luukkonen	Kaupungineläinlääkäri	Eläinlääkintähuollosta vastaava eläinlääkäri
Marko Finne	Kaupungineläinlääkäri	Praktikko- ja valmiuseläinlääkäri
Matti Ollilainen	Kaupungineläinlääkäri	Praktikkoeläinlääkäri
Heidi Rämä	Kaupungineläinlääkäri	Praktikkoeläinlääkäri
Laura Ölander	Valvontaeläinlääkäri	Eläinsuojelu, eläintaudit
Anni Pohjanvuo	Vastaanottoavustaja	Avustajan tehtävät yhteisvastaanotolla
Mappe Mettälä	Vastaanottoavustaja	Avustajan tehtävät yhteisvastaanotolla

Kaikki valvontasuunnitelmat on laadittu ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisten valvontaohjelmien mukaan.

Vuoden 2022 ympäristöterveydenhuollon resurssit

Elintarvikevalvonta

Vuonna 2022 elintarvikevalvontasuunnitelmassa on 647 valvontakohdetta. Ruokaviraston riskiluokituksen mukaan niihin tulisi tehdä 367 suunnitelmallista tarkastusta. Lisäksi yksikön omaan arvioon perustuen, uusintatarkastuksia tehtäisiin n. 36 kpl (10 %).

Alkutuotantotiloja on Kouvolan alueella 1001, mm. maidontuotantotiloja, hunajan- ja munantuottajia, kasvihuoneviljelijöitä ja lihantuottajia. Maidontuotantotiloista 15 tilalle on tarkoitus tehdä maitohygieniatarkastus vuonna 2022. Muihin alkutuotantoryhmiin tehdään yksittäisiä tarkastuksia.

Elintarvikevalvontaan on vuodelle 2022 käytettävissä n. 5 htv. Elintarvikevalvonnan suunnitelman pitäisi laskennallisesti toteutua täysimääräisesti. Riskinarvioinnin mukaan kohteissa käydään aiempaa harvemmin ja tarkastettavia Oivariivejä on näin ollen yhdellä kertaa enemmän. Uusintatarkastuksia joudutaan tekemään myös enemmän. Suunnittelemattoman työn määrän lisääntymisen takia suunnitelman toteutuvan 80-90 %.

Terveydensuojelu

Terveydensuojelun valvontasuunnitelmassa on 500 valvontakohdetta, joihin on suunniteltu tehtäväksi 187 suunnitelmallista tarkastusta vuonna 2022.

Terveydensuojeluvalvontaan on valvonta-alueella käytettävissä n. 5 henkilötyövuotta, josta asumisterveysvalvontaresurssit ovat 1,5 htv. Loput resursseista käytetään talousvesi- ja terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten kohteiden valvontaan sekä muuhun suunnittelemattomaan terveydensuojeluvalvontaan (valitukset).

Vuonna 2020 Kouvolassa tehtiin kaupungin tilapalvelujen aloitteesta päiväkotien kiinteistökierrokset, joilla oli mukana myös terveysvalvonnan edustaja. Kyseiset tarkastuskäynnit laskettiin terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaisiksi tarkastuksiksi. Vuonna 2019 kiinteistökierrokset kohdistettiin koulukiinteistöihin.

Vuodelle 2022 on suunniteltu yhteensä 298 näytteenottoa, joista noin puolet suorittaa viranhaltija ja loput ulkopuolinen asiantuntija. Myös ulkopuolisen asiantuntijan ottamat näytteet kuluttavat valvontaresurssia näytetulosten tarkastamisen, analysoinnin ja kirjaamisen takia. Näytteenottokerroilla otetaan joko yksi tai useampi näyte.

Allasveden näytteenottotiheyksissä on hyödynnetty asetuksen mahdollistamaa näytemäärän vähentämistä enintään puoleen siltä osin kuin kohteen allasveden laatu sen mahdollistaa. Mikäli suunnitelmakaudella allasveden laadussa tapahtuu heikkenemistä, on näytemääriä vastaavasti lisättävä. Laskennallisesti resurssien pitäisi riittää suunnitelmalliseen valvontaan. Terveydensuojeluvalvonassa on paljon suunnittelematonta työtä, jonka määrää on vaikea arvioida etukäteen. On todennäköistä, että terveydensuojeluvalvonnan suunnitelma toteutuu 80-90 %, mikäli koronapandemia ei rajoita tarkastustoimintaa.

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun projektityöntekijä vuonna 2022

Vuoden 2022 alusta lähtien toimijoilta peritään elintarvikelain 72 §:n ja suunnitellusti 1.1.2022 voimaan tulevan uuden terveydensuojelulain mukainen 150 €:n

suuruinen perusmaksu. Perusmaksusta saatavia tuloja tullaan Kouvolan terveysvalvonnassa kohdentamaan toimijoille suunnattuun ohjaukseen ja neuvontaan. Perusmaksusta lisää kohdassa 3.6.

Osa perusmaksun terveysvalvonnalle tuomista lisätuloista käytetään vuonna 2022 määräaikaisen projektityöntekijän palkkaamiseen. Projektityöntekijä on suunniteltu palkattavaksi vähintään kahdeksan kuukauden ajaksi. Projektityöntekijän toimenkuva muodostuu mm. projektien sisällön ja toteutuksen suunnittelusta sekä materiaalien laatimisesta. Lisäksi projektityöntekijä dokumentoi projektien toteutuksen ja laatii projektiyhteenvetojen tekstipohjat. Projektityöntekijä toteuttaa projektien osalta tiedottamisen käytössä olevissa kanavissa (Facebook ja kaupungin nettisivut) sekä tekee tiedottamisen osalta yhteistyötä kaupungin someviestinnän ja tiedotuksen kanssa. Elintarvikevalvonnan osalta aihealueittain suunniteltujen projektikokonaisuuksien tarkemmasta sisällöstä on kerrottu elintarvikevalvontasuunnitelman kohdassa 5.4.

Projektityöntekijän työpanosta ei ole huomioitu yksikön kokonaisresurssilaskelmissa (htv).

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain valvontaan on käytettävissä n. 0,3 henkilötyövuotta. Valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuvassa Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelmassa on vuonna 2022 valvontakohteita 129, joista 118 on tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoja (sis. tukkumyynti) ja 11 ravintoloiden tupakointitiloja. Myyntipaikkoihin on suunniteltu tehtäväksi 59 vähittäismyyntitarkastusta. Vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi ja tupakointitilat joka kolmas vuosi. Kaikki tupakointitilat tarkastettiin viimeksi vuonna 2019, joten ne tarkastetaan vuonna 2022. Lisäksi valvottavana on 61 lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myyntipaikkaa, joita tarkastetaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntitarkastusten yhteydessä. Vuosittain nikotiinivalmisteiden myyntipaikoista tarkastetaan noin 25 %. Yhteen tupakka- ja lääkelain mukaiseen myyntipaikan tarkastukseen arvioidaan kuluvan aikaa kaksi tuntia, joten niihin tulee varata n. 0,1 htv:tta.

Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa silloin kuin se on mahdollista. Elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn elintarvikelain mukaisen tarkastuksen yhteydessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä. Terveydensuojelulain mukaisten kohteiden tarkastusten yhteydessä voidaan samalla tarkastaa myös kohteiden tupakkalain mukaisuus. Resurssit tupakkalain mukaiseen valvontaan ovat riittävät.

Tartuntatautilain mukaiset tarkastukset

Maaliskuussa 2021 terveysvalvonta aloitti tartuntatautilain muutokseen liittyvän valvonnan koronan leviämisen ehkäisemiseksi. Tarkastuksia on tehty suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä sekä aluehallintoviraston pyynnöstä. Aluehallintovirasto vastaa ravitsemisliikkeiden tartuntatautilain mukaisesta valvonnasta. Terveystarkastajat tarkastavat hygieniajärjestelyitä ja turvaväleihin liittyviä ohjeistuksia normaalin valvonnan yhteydessä. Vuonna 2021 tarkastuksia tehtiin pääosin keväällä ja kesällä tarkastusten vähetessä loppuvuonna. Yhteensä tarkastuksia tehtiin 70. Vuonna 2022 mahdollisesti tehtävien tartuntatautilain mukaisten tarkastusten määrää on vielä vaikea ennakoida.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman liitteessä 2 on laskettu valvontaluonon resurssit ja ne on tarkemmin selvitetty eläinlääkinnän valvontasuunnitelmissa. Eläinlääkäripalvelujen resurssitarve on laskennallisesti 4,7 htv, terveydenhuoltotyön 0,5 htv, eläinten terveyden- ja sivutuotevalvonnan 0,25 htv ja eläinsuojeluvalvonnan 2 htv.

Eläinlääkintähuollon resurssit ovat virkojen määrän osalta olleet riittävät eläinlääkäripalvelujen hoitamiseen. Resurssitilanne heikkeni vuoden 2021 aikana litin eläinlääkäriin siirtyessä Päijät-Hämeen alueelle ja kahden muunkin viran tyhjennyttyä. Käytännössä resurssivaje on ollut vuodesta 2020 alkaen jatkuva, mikä on kuormittanut praktiikkaa tekeviä eläinlääkäreitä selvästi.

Resurssivajetta on eläinsuojeluvalvonnassa sekä epäilyyn perustuvien että ilmoituksenvaraisten kohteiden osalta.

Yhteenveto resursseista

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun osalta suunnitelman arvioidaan toteutuvan n. 80-90 %. Terveystarkastajien työpanoksesta varataan myös 0,35 htv valvontaeläinlääkäriin kanssa tehtävään eläinsuojeluvalvontaan. Elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävän tupakkalain mukaisen valvonnan arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti. Tarkastusaikoihin ei kuitenkaan ole laskettu matkoihin kuluva aikka, jonka on Kouvolassa arvioitu olevan keskimäärin puolesta tunnista tuntiin tarkastusta kohti.

Suunnitelmissa on huomioitu vain suunnitelmallinen valvonta. Niihin ei ole laskettu mukaan suunnittelematonta työtä. Valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman mukaan kokonaistyöpanostarve (suunniteltu ja suunnittelematon työ) on tavallisesti 1,5-2 kertaa alueella sijaitsevien kohteiden tarkastuksiin tarvittava aika. Kokonaistyöpanos on siis 1,5-2 kertaa suurempi kuin suunnitelmalliseen valvontaan käytetty aika. Suunnitelman toteuma riippuu suurelta osin suunnittelematon työn määrästä, jota ei voi tarkkaan arvioida etukäteen.

Vuonna 2020 ja vielä vuonna 2021 koronapandemia vaikutti suunnitelmalliseen valvontaan ja valvonnan toteuma jäi etenkin vuonna 2020 selvästi tavoitteesta. On mahdollista, että myös vuonna 2022 koronapandemialla on vielä vaikutuksia suunnitelman toteutumiseen.

Ympäristöterveydenhuollon painopistealueet vuonna 2022:

Elintarvikevalvonta

- Ruokaviraston monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman painopisteiden toteuttaminen mahdollisuuksien mukaan.
  - Oiva-rivit: 6.2., 6.4., 16.1., 16.9.; 16.6
  - Valvojan työkalupakin käyttöönotto
  - Kohteet valvonnan piiriin
  - Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä
  - Pandemiavalmiuden kehittäminen

Terveydensuojelu

- Omavalvonnan tukeminen
- Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

- Yhteistyöpalaverit
- Lausunnot ja muu yhteistyö
- Radonvalvonta

Tupakkalaki

- Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta
- Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa
  - Omavalvonnan toimivuutta voidaan arvioida esimerkiksi laatimalla toiminnanharjoittajille lyhyt omavalvontaa koskeva kysely. Saatujen vastausten perusteella voidaan arvioida omavalvonnan toimivuutta, minkä lisäksi kyselyn tietoja voidaan hyödyntää valvontakohteen riskinarvioinnin toteuttamisessa.
  - Yhteistyön jatkaminen Kouvolan ehkäisevän päihdetyön kanssa.

Eläinlääkintähuolto

- AVI-kohtainen painopiste
  - AVI valitsee aiempien vuosien suunnitelmien raportoinnin perusteella painopisteen, johon valvontaa suunnataan. Kaupungineläinlääkärit osallistuvat valvontaan AVI:n ohjeistuksen mukaan.
- ELSU-tietojärjestelmä (epäilyyn perustuva ja ilmoituksen- ja luvanvaraisien kohteiden valvonta)
  - Osallistuminen koulutuksiin ja käyttöönotto
- Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronaepidemian opit ympäristöterveydenhuollossa
  - Osallistuminen työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen
- EU:n eläinterveys sääntöjen 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön sekä muun eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano
  - Osallistuminen koulutuksiin ja uusien vaatimusten käytännön toteutus
- EU:n eläinlääkeasetuksen soveltaminen tammikuun lopusta 2022 alkaen
  - Osallistuminen koulutuksiin ja uusien vaatimusten noudattaminen (mm. mikrobilääketietojen kerääminen)
- Eläinten hyvinvointilain toimeenpano
  - Osallistuminen koulutuksiin
- Salmonella- ja tilarehustamopainopisteiden jatkaminen

2.3 Koulutus

Kaupunki on varautunut kouluttamaan henkilökuntaa erilaisissa koulutustilaisuuksissa. Henkilöstön jatkuvalla ja monipuolisella kouluttautumisella on keskeinen merkitys valvontasuunnitelman suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen kannalta. Vuosittain laaditaan koulutuskalenteri sekä terveysvalvontaan että eläinlääkintähuoltoon. Koulutusten toteutumisesta seurataan niin, että jokainen henkilö saa riittävästi ammatillista täydennyskoulutusta. Työnjaosta johtuen koulutusta on pystytty paremmin suuntaamaan erikoistumisen mukaan. Teams-koulutukset ovat lisääntyneet paljon viime vuosien aikana. Erityisesti vuonna 2020 ja 2021 koronapandemian takia koulutukset toteutettiin pääsääntöisesti etäyhteyksillä. Teams-yhteys helpottaa huomattavasti lyhyisiin koulutuksiin osallistumista, koska koulutuksiin voi osallistua omalta työpisteeltä.

2.4 Tietojärjestelmät

2.4.1 VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä

Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI otettiin käyttöön tammikuussa 2019. VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulain, elintarvikelain ja tupakkalain mukaiset tehtävät. VATI:ssa hallinnoidaan mm. valvontakohteita, -toimenpiteitä ja -suunnitelmia sekä tehdään näihin liittyvää seurantaa ja raportointia. VATI korvasi keskitetyn valvontatietovarasto KUTI-YHTI:n sekä sen käyttöliittyminä toimineet kuntajärjestelmät, kuten Kouvolassa käytössä olleen Digian Tarkastaja-ohjelman.

Tarkastaja-ohjelman käyttö päättyi valvontakirjausten osalta vuoden 2018 lopussa, mutta ohjelmaa käytettiin laskutukseen siihen asti, kunnes laskutus VATI:n kautta saatiin toimimaan syksyllä 2019. Tarkastajan katselumahdollisuus päättyy joulukuun 2021 loppupuolella.

Uudet valvontakohteet tulevat ympäristöterveydenhuollon tietoon pääosin yrittäjien ottaessa yhteyttä joko puhelimitse, sähköpostitse tai asioimalla henkilökohtaisesti ympäristöpalvelujen toimistossa. Tietoja saadaan myös rakennusvalvontaviranomaiselta ja poliisilta. Uusien yritysten perustamista tarkkaillaan myös aktiivisesti lehti-ilmoituksia seuraamalla. Valvontakohteita koskevat asiakirjat arkistoidaan terveystietojärjestelmän toimitiloissa.

Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu (ILPPA, ilppa.fi) aloitti toimintansa marraskuussa 2020. Ilpassa toiminnanharjoittaja voi ilmoittaa mm. elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisen toiminnan aloittamisesta, olennaisesta muuttamisesta ja lopettamisesta. Ilpasta tiedot tulevat sähköisesti VATI:in viranomaisen käsiteltäväksi.

Kouvolan kaupungineläinlääkäreillä on potilasohjelmana käytössä KliniQ-praktiikkaohjelma, joka pitää sisällään myös yhteisen ajanvarausjärjestelmän. Muista eläinlääkintähuollon käyttämistä tietojärjestelmistä on kerrottu tarkemmin eläinlääkintähuollon valvontaohjelmassa.

2.4.2 Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä VYHA

VYHAn avulla hallinnoidaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietoja. Järjestelmää käytetään valvontaa ja valvontayksikköä koskevien tietojen keräämiseen (mm. henkilöresurssit, valvontasuunnitelma ja sen toteuman sanallinen arviointi). VYHA-järjestelmää kehitetään kattamaan myös arviointi- ja ohjauksen dokumentointia ja raportointia. Valvontayksiköiden on pidettävä yksikön tiedot ajan tasalla VYHA-järjestelmässä.

2.5 Viestintä

Julkisuuslaki (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Kunnan velvollisuudesta tiedottaa säädetään terveydensuojelulain 6 §:ssä ja elintarvikelain 33 §:ssä. Ympäristöterveydenhuolto tiedottaa valvontatoiminnastaan sekä ohjaa ja neuvoo paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamisessa sekä elinympäristön

terveellisuuden ja turvallisuuden turvaamisessa. Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu, kohderyhmien opastus ja kouluttaminen sekä tiedottaminen eri keinoin ja eri tilanteissa. Viestinnän kohderyhmiä ovat kuntalaiset, elinkeinonharjoittajat, toiset viranomaiset ja muut asiakkaat.

Toiminnanharjoittajille ja valvontakohteille jaetaan jatkuvasti tietoa mm. lainsäädännön muutoksia ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevista asioista tarkastuskäyntien yhteydessä. Normaaliajan erityistilanteita ja poikkeusoloja koskevat tiedotusohjeet ovat valmiussuunnitelmassa.

Elintarvikkeiden tai talousveden aiheuttamista ja muista vaaratilanteista ja toimenpiteistä niiden torjumiseksi on varauduttu tiedottamaan tiedotusvälineiden kautta kuntalaisille.

Kaupungin ympäristöterveydenhuollon verkkosivuilta on saatavissa yleistä tietoa sekä ohjeita ja lomakkeita <http://www.kouvola.fi>: (Hyvinvointi ja terveys, Elintarvikevalvonta/Eläinlääkäripalvelut/Terveydensuojelu).

Kuntalaisilla ja yhteistyötahoilla on ollut vuodesta 2015 lähtien mahdollisuus antaa palautetta terveysvalvonnasta. Linkki kyselyyn on avoin kaikille ja siihen pääsee kaupungin ympäristöterveydenhuollon nettisivujen kautta. Palautekyselyä jatketaan edelleen vuonna 2022. Palautteet käydään läpi säännöllisin väliajoin ja niihin reagoidaan mahdollisuuksien mukaan.

Eläinlääkintähuollon nettisivuilla on ollut palautekysely eläinlääkäripalveluista vuodesta 2017. Vuonna 2019 nettisivujen kautta annettava palaute siirtyi Teams-järjestelmään. Tämä palautejärjestelmä on käytännössä koettu paremmaksi, koska palautteen voi lukea reaaliaikaisesti ja siihen pystytään reagoimaan nopeammin. Palaute on käyty läpi esimiesten ja eläinlääkäreiden kanssa ja se on otettu huomioon palveluja kehittäessä.

2.6 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kuu-sankoskella sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn, joka on Ruokaviraston viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksymä laboratorio. Tarvittaessa näytteitä lähetetään edelleen tutkittavaksi toisiin laboratorioihin. Myös valvontakohteiden itse ottamat näytteet tutkitaan yleensä em. laboratoriossa.

Kouvolan kaupungin ympäristöpalveluilla ja Kymen Ympäristölaboratorio Oy:llä on palvelusopimus laboratoriopalveluiden saatavuudesta myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteiden varalta.

2.7 Ulkopuoliset asiantuntijat

Ulkopuolisia asiantuntijoita käytetään vähän, pääasiassa uimavesinäytteenottoon, sisäilmaselvityksiin ja ilmanlaadunseurantaan.

2.8 Auditoinnit

Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki Kouvolan ympäristöterveydenhuoltoon arviointi- ja ohjauksen vuoden 2015 lopussa. Käynnistä saadun palautteen

jälkeen tarkennettiin mm. tupakkavalvontaa ja päivitettiin maksutaksaa. Myös muut arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa olevat poikkeamat ja kehityskohteet korjattiin. 2019 keväällä Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki Kouvolan elintarvikevalvontaan arviointi- ja ohjauskäynnin. Käynnillä havaitut kehittämisehdotukset otetaan huomioon elintarvikevalvontasuunnitelmassa ja käytännön työssä.

LaatuNet

Kouvolan ympäristöterveydenhuollossa otettiin marraskuussa 2018 käyttöön EnviroVetin ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä LaatuNet. Se on korvannut käytössä olleen elintarvikevalvonnan laatujärjestelmän. LaatuNetin tarkoitus on yhdenmukaistaa valvontakäytäntöjä ja parantaa laadunhallintaa. LaatuNetiin on koottu kaikki tällä hetkellä käytössä olevat valtakunnalliset oppaat, ohjeet, lomakkeet ja muut toimintaa ohjaavat asiakirjat ja nettisivut. LaatuNetiin on jo lisätty ja lisätään jatkossa Kouvolan omia lomakkeita ja toimintaohjeita.

LaatuNetissä on sisäisten auditointien vuosisuunnitelma sekä siihen liittyvät lomakkeet ja reklamaatioiden käsittely. Tehdyt sisäiset auditoinnit ja muut asiakirjat tallentuvat LaatuNettiin omiin asiakirjoihin oman yksikön ja auditointien nähtäville.

LaatuNet tekee valvontayksiköihin ulkoisia auditointeja sekä interkalibrointeja. Vuodelle 2022 tilataan ulkoinen auditointi kaupungin ympäristöterveydenhuoltoon.

3 VALVONNAN TOIMIALAT

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat, ja niihin sisältyvät painopistealueet paikalliset olosuhteet ja elinkeinorakenne huomioiden. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vaikuttaa kunnan valvontasuunnitelman kautta.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valvontasuunnitelmissa. Tähän suunnitelmaan on koottu lyhyesti erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohteisiin tehtävän riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika

Ympäristöterveydenhuoltoon liittyvän valvonnan toimeenpanossa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitettäessä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuutta.

Suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin.

Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Tarkastukset voivat sisältää näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveystaitojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Pelkkää näytteenottokäyntiä ei voida pitää tarkastuksena.

Tarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille. Se laaditaan kahtena kappaleena, joista toinen toimitetaan tarkastajan alikirjoittamana tarkastuskohteeseen. Elintarvikelain alaisiin suunnitelmallisen valvonnan valvontakohteisiin tarkastuskertomukset toimitetaan valtakunnallisen VATI-ohjelman kautta postitettuna. Tarkastuskertomus voidaan tarvittaessa lähettää tiedoksi myös muille viranomaisille.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI:in, laskutus sekä arkistointi. Yhteen tarkastukseen tulisi valvontasuunnitelmissa varata aikaa vähintään kaksi tuntia, mutta vaativimpiin kohteisiin enemmän.

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu tarkastukset joko valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien mukaan. Valvontasuunnitelmaan kirjatut tarkastukset ovat valvontayksikön normaalia tarkastustoimintaa. Tarkastajat tekevät vuosittain henkilökohtaiset työsuunnitelmat. Kaikkia tarkastuksia ei voi etukäteen suunnitella ja niitä tehdään myös muista syistä, kuten toiminnanharjoittajan tai kuluttajan tekemän ilmoituksen perusteella tai erityistilanteisiin liittyen. Tähän ryhmään kuuluvat myös uusien kohteiden ennakkotarkastukset, kun niitä lainsäädännössä edellytetään. Myös näihin tarkastuksiin on varauduttu valvontaa suunnitelmassa.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, minkä lain perusteella se tehdään. Ympäristöterveydenhuollossa saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet on käytävä ilmi tarkastuksen jälkeen laadittavassa tarkastuskertomuksessa.

Taulukko 3. Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla.

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Ennaltaehkäistä terveysvaaran syntyminen. Tarkastetaan riskiperusteisesti eri Oiva-rivejä, kuitenkin niin, että 3 vuoden aikana kaikki yrityksen toiminnot ja ”Oiva-tarkastusrivit” tulevat tarkastetuiksi. Pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta.

Terveysuojelun valvonta	Selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa). Yleensä tarkastuksista ilmoitetaan ennakkoon.
Tupakkalain valvonta	Tarkastaa tupakan vähittäismyyntin ja kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppi-kohtaisen riskiluokituksen perusteella.

3.2 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa valvonta-asetuksessa (EU 2017/625) ja elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelaissa nämä päämäärät on kirjattu lain tarkoitusta kuvaavaan 1 §:ään.

Elintarvikelain tarkoituksena on:

1) suojella kuluttajan terveyttä ja taloudellisia etuja varmistamalla elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien turvallisuus, elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikesäännösten mukainen laatu ja elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista annettavien tietojen riittävyys ja oikeellisuus;

2) edistää lain soveltamisalan osalta elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Elintarvikevalvontasuunnitelma on liitteenä 2.

3.3 Terveysuojeluvälvonta

Terveysuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveysuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelulain toteuttamisesta on yleisesti ollut kunnilla. Lakimuutoksessa 1.1.2017 valvonnan periaatteita muutettiin siten, että painopiste siirtyi yksityiskohdiltaan tarkasti säännellystä viranomaisvalvonnasta riskiperusteiseen viranomaisvalvontaan ja toiminnanharjoittajien omavalvontaan. Toiminnanharjoittajan omaa vastuuta toimintansa terveysvaikutuksista korostettiin säätämällä yleinen velvollisuus tunnistaa riskit ja seurata niihin vaikuttavia tekijöitä sekä estää terveyshaittojen syntymistä mahdollisuuksien mukaan.

Kunnilla on velvollisuus tiedottaa terveydensuojelusta ja järjestää terveydensuojelua koskevaa neuvontaa ja ohjausta. Tarkoituksena on, että terveydensuojeluviranomaisten informaation avulla kansalaiset tietäisivät valintoja tehdessään toimenpiteiden terveysvaikutukset ja näin ollen he pyrkisivät toiminnassaan terveyden kannalta edullisiin ratkaisuihin.

Lain tarkoituksen mukaan kunnan tulee oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että terveysnäkökohdat otetaan riittävästi huomioon kaikessa elinympäristöä koske-

vassa päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdyskuntarakenteeseen vaikuttavia päätöksiä tehtäessä on huomioitava terveydensuojelun asettamat vaatimukset niin yhdyskunta- ja liikennesuunnittelussa kuin suunniteltaessa sairaaloiden, hoito- ja huoltolaitosten, koulujen, tuotantolaitosten ja asuntoalueiden sijoittamista.

Terveydensuojelulain 6 § mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma, jota on tarkistettava tarvittaessa. Valvonnan on oltava laadukasta, riskiperusteista ja terveysthaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa on huomioitava valtakunnallinen valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti.

Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma ohjaa kuntien terveydensuojelun valvontaa, edistää valvonnan suunnitelmallisuutta ja laatua ja yhtenäistää valvontaa.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma on liitteenä 3.

3.4 Tupakkalain valvonta

Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunta laatii ja hyväksyy lain noudattamisen säännöllistä valvontaa koskevan tupakkalain valvontasuunnitelman. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveysthaittoja ehkäisevää.

3.4.1 Nikotiinivalmisteiden valvonta

Lääkelain (395/1987) 54 a § mukaan nikotiinivalmisteita saa myydä tupakkaa myyvissä vähittäiskaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän luvan perusteella.

Kunnan on myönnettävä kirjallisesta hakemuksesta lupa nikotiinivalmisteiden myyntiin, jos hakijalla on edellytykset säilyttää ja myydä nikotiinivalmisteita tämän lain mukaisesti. 54 c § mukaan kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Tupakkalain valvontasuunnitelma on liitteenä 4.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolain tarkoituksena on varmistaa kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja laatu sekä muiden eläinlääkäripalveluiden valvonta. Lisäksi lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n perusteella kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitettu eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma on liitteenä 5.

3.6 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon laeissa säädetään, että kunnan valvontaviranomaisen tulee periä toiminnanharjoittajalta maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja tutkimisesta. Maksullisia ovat myös valvontasuunnitelmaan sisältyvien tarkastusten perusteella annettujen määräysten valvonta, silloin kuin määräysten antaminen perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen. Muusta maksullisuudesta kuten kohteen hyväksymisen ja siihen liittyvän tarkastuksen maksullisuudesta on säädetty erikseen.

Valvontasuunnitelman mukainen valvonta on toiminnanharjoittajalle maksullista. Valvontamaksuja peritään siten, että ne kattavat valvonnasta aiheutuneet kustannukset ja maksuja peritään Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Valvontasuunnitelman perusteella voidaan ennakoida valvontamaksun suuruus. Maksujen suuruus ilmenee ympäristöterveydenhuollon maksutaksasta.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa päivitettiin keväällä 2021 ja se tuli voimaan 1.6.2021.

Elintarvikevalvonta

Elintarvikelain 72 § mukaan kunta perii 1.1.2022 alkaen vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevalta valvontakohteelta, joka harjoittaa:

- 1) itujen alkutuotantoa 9 §:ssä tarkoitettussa hyväksytyssä itujen alkutuotantopaikassa;
- 2) 10 §:ssä tarkoitettua rekisteröityä elintarviketoimintaa;
- 3) elintarviketoimintaa 11 §:ssä tarkoitettussa hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa;
- 4) 13 §:ssä tarkoitettua rekisteröityä elintarvikekontaktimateriaalitoimintaa.

Rekisteröidyt elintarvikehuoneistot ja laitokseksi hyväksyttävät elintarvikehuoneistot

Rekisteröidyn elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelystä peritään elintarvikelain 73 §:n 1 kohdan mukaisesti maksu. Laitoshyväksyntää edellyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätös on maksullinen. Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista peritään maksu. Tarkastustiheydet määritetään riskitekijöiden arviointiin perustuen.

Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisesta näytteenotosta ja tutkimuksista peritään maksu toiminnanharjoittajalta. Kuluttajavalituksen perusteella tai ruo-

kamyrkytysepäilyn selvittämiseksi tehtävät tutkimukset ja muut valvontatoimet tehdään viranomaisen kustannuksella.

Mikäli viranomaisnäytteistä saadaan huono tulos, jatkotoimet mietitään tapauskohtaisesti. Jatkotoimia ovat mm. uusintanäytteenotto ja tarkastuskäynti, kirjallinen kehoitus tai kirjallinen selvitys toimijalta. Viranomaisnäytteenotot ja näytteiden tutkimukset ovat toiminnanharjoittajalle maksullisia.

Elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien toimenpiteiden valvontaan liittyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja tutkimuksista peritään maksu toimijalta.

Mikäli valvontakohteessa toteutetaan samanaikaisesti useita viralliseen elintarvikevalvontaan liittyviä toimia, niitä pidetään yhtenä toimintana ja niistä peritään yksi maksu. Se määräytyy pääasiallisen tarkastuksen perusteella ja siihen lisätään lisämaksuna 50 prosenttia muiden samanaikaisesti tehtävien tarkastusten maksuista.

Terveydensuojelun valvonta

Eduskunta hyväksyi 17.11.2021 hallituksen esityksen 140/2021 terveydensuojelulain muuttamisesta. Lain 50 §:n mukaan kunta perii 1.1.2022 alkaen vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun lain liitteessä luetellun toimipaikan tai toiminnon toiminnanharjoittajalta.

Jos toiminnanharjoittajan yhdessä toimipaikassa harjoittama toiminta sisältää useita 1 momentissa tarkoitettuja toimintoja, valvonnan perusmaksu peritään vuosittain vain yhden kerran.

Valvonnan perusmaksu peritään kalenterivuoden alussa. Valvontakohteelta, jonka toiminnan aloittamisesta tehdään ilmoitus kesken kalenterivuoden, ei peritä valvonnan perusmaksua kyseiseltä kalenterivuodelta. Jos toiminnanharjoittaja tekee kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ilmoituksen toiminnan lopettamisesta, valvonnan perusmaksun periminen päättyy seuraavan kalenterivuoden alusta.

Terveydensuojelulain 50 §:n mukaan kunnan on myös perittävä toiminnanharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisällyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja tutkimuksista. Maksullisia ovat myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonta, kun määräysten antaminen perustuu terveydensuojelulain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain 90 §:n mukaan kunnan on perittävä hyväksymänsä taksan mukainen maksu elinkeinonharjoittajalta vähittäismyyntilupaa koskevan hakemuksen käsittelystä, nikotiininesteen vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelystä, tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä ja asuntoyhteisön tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä.

Tupakkalain 91.1 §:n mukaan kunta perii vuosittain hyväksymänsä taksan mukaisen, myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolla on tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkatuotteiden tukkumyynti-ilmoituksen. Valvontamaksu on 2 momentin mukaan enintään 500 euroa myyntipistettä kohden (Kouvolassa 450 €). Jos toimija on kuitenkin ilmoit-

tanut sekä tupakkatuotteiden että nikotiininesteiden vähittäis- tai tukkumyynnistä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena.

Lääkelain valvonta

Lääkelain 54 d §:n mukaan kunta voi periä vähittäismyyntiluvan haltijalta valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittaista valvontamaksua.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan ja kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin liittyvistä maksuista ja korvauksista on säädetty eläinlääkintähuoltolain 5. luvussa ja eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä.

Kunnan valvontaviranomaisen (monijäseninen lautakunta tai vastaava toimielin) on vahvistettava kunnalle mahdollisesti perittävien klinikkamaksujen ja keskiteytystä yhteydenottopalvelusta perittävien maksujen suuruudet. Yhteisvastaanotolla on käytössä kolmiportainen klinikkamaksu, jonka korotus on hyväksytty rakennus- ja ympäristölautakunnassa syyskuussa 2020 ja otettiin käyttöön marraskuun alussa. Klinikkamaksu on rokotuksista 5 €, muista peruskäynneistä 15 € ja aikaa vievästä toimenpiteistä (esim. leikkaus, hammashoito) 30 €, lisäksi röntgenin käytöstä peritään 30 € maksu.

Eläinlääkintähuoltolain 22 §:n mukaan kunta voi osallistua peruseläinlääkäripalvelusta ja kiireellisestä eläinlääkäriavusta kotieläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Kouvolassa ei ole käytössä subventioita. Keskitetyn yhteydenottopalvelun hinta on päivystysaikana 1,71 €/min.

4 ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä (elintarvikelaki 27 §, eläintautilaki 43 §, terveydensuojelulaki 8 §) veloitetaan viranomaisia laatimaan suunnitelma varautumisesta häiriötilanteisiin. Kaupungin ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin varautuminen perustuu valmiussuunnitelmaan, joka sisältää suunnitelmat biologisten ja kemiallisten tekijöiden sekä säteilyn että luonnononnettomuuksien aiheuttamiin tilanteisiin.

Kaupungin keväällä 2014 päivitetystä ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa on varauduttu myös terveysvaaratilanteisiin. Suunnitelmassa on käsitelty poikkeusolojen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon normaaliolojen erityistilanteita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Suunnitelmassa on mm. kartoitettu kaupungin alueella sijaitsevat merkittävimmät riskeille alttiit kohteet. Suunnitelmaa on viimeksi päivitetty vuonna 2021.

Kaupunki on varautunut normaaliajan toiminnassa elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin arvioimalla valvontakohteiden toiminnan tasoa, omavalvonnan toimivuutta, tuotteiden laatua ym. ja tältä pohjalta toiminnan riskejä. Nämä otetaan huomioon viranomaisvalvonnan tarvetta arvioitaessa ja valvontaa toteutettaessa niin, ettei vaaratilanteita pääsisi syntymään.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaa tekee useampi henkilö ja tämän takia aina on mahdollista hoitaa vaaratilanteissa tarvittavat tarkastukset, näytteenotto

ym. toimenpiteet. Varautumisessa on huomioitu lisäksi vaaratilanteissa tarvittava tutkimusvalmius sekä yhteydet asiantuntijaorganisaatioihin ja sidosryhmiin.

Vuonna 2021 ympäristöterveydenhuolto osallistui valtakunnalliseen YMPPI21-valmiusharjoitukseen ja Kouvolan Veden varautumisharjoitukseen.

Vuonna 2019 ympäristöterveydenhuolto osallistui Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämään KYMI19-valmiusharjoitukseen, jonka teemana oli hybridi-vaikuttaminen, erityisesti informaatiovaikuttaminen. Harjoituksessa testattiin yhteiskunnan kykyä selvitä laajasta ja moniulotteisesta häiriötilanteesta. Harjoituksen tavoitteena oli kehittää osallistujien valmiuksia tunnistaa informaatiovaikuttamista.

Kouvolan Vesi Oy:n Kouvolan Vesi 19 –harjoituksessa kesällä 2019 harjoiteltiin Kouvolan Veden ja sen yhteistyötahojen toimintaa talousveden vakavissa häiriötilanteissa. Harjoituksessa teemana oli mm johtamistoiminta, tiedon kulku, tilannekuvan muodostaminen ja viestintä kriisitilanteessa.

Vuonna 2020 ja 2021 valvontayksikkö joutui koronapandemian vuoksi sopeuttamaan toimintaansa muuttuneessa tilanteessa.

Tällä hetkellä Etelä-Kymenlaakson kuntien kanssa on voimassa sopimus päivytyshyönteistyöstä, mikäli koronaepidemiasta johtuvista syistä eläinlääkäreissä resurssi pienenee merkittävästi. Sopimus on voimassa vuoden 2022 loppuun saakka.

4.2 Epidemioiden selvittäminen

Saatuun ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytyspäilystä tai vesivälitteisestä epidemiasta alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä toimitettava tapausta koskeva tutkimus (elintarvikelaki 47 § ja terveydensuojelulaki 20a §).

Epidemian selvityksen keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Epidemiaa epäiltäessä viranomaisten tulee toimia nopeasti, jotta on mahdollista estää epidemian mahdollinen leviäminen ja saada ehkäisevät toimenpiteet käyntiin.

4.2.1 Kunnan ruokamyrkytysten selvitystyöryhmä

Kouvolassa on nimetty ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyötä varten Valtioneuvoston antaman asetuksen (1365/2011) mukainen selvitystyöryhmä, johon kuuluu tartuntataudeista vastaava lääkäri, hygieniakoordinaattori, ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty vesilaitosten edustajat. Kouvolassa työryhmä kokoontuu säännöllisesti 2 kertaa vuodessa ja epidemioiden yhteydessä tarvittaessa.

Varsinaisesta selvitystyöstä työryhmä on laatinut toimintaohjeen, josta käy tarkemmin ilmi tehtäväjako ja tarvittavat toimenpiteet epidemiatilanteessa sekä yhteystiedot. Toimintaohje on osa terveysvalvonnan valmiussuunnitelmaa. Epäilyilmoitukset laatii tartuntatautilääkäri ja selvitysilmoituksesta vastaa ympäristöterveyspäällikkö.

5 SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Teknisen lautakunnan lupajaosto (aiemmin rakennus- ja ympäristölautakunta) arvioi vuosittain valvontasuunnitelman toteutumista. Toteutumisen arvioinnissa kuvataan tarkastusten määrä ja kattavuus, tarkastusten ja näytteiden määrä valvontakohtetyypeittäin sekä valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen.

Oheiseen taulukkoon 4. on kerätty ympäristöterveydenhuollon suoritteita ja tunnuslukuja. Taulukkoa on tarkoitus jatkoissa päivittää vuosittain.

Taulukko 4. Toiminnan volyymi (kpl). Lähteet Ruokaviraston ja Valviran ylläpitämät tietokannat ja yksikön oma kirjanpito. Tilanne 16.11.2021. Vuoden 2022 luvut ovat arvioita.

Vuosi	2018	2019	2020	2021	2022
Lausunnot					
ympäristölupa	16	15	9	15	15
rakennuslupa	32	30	27	17	25
muut (mm. kaavat)	6	5	3	19	10
Ilmoitukset					
elintarvikevalvonta	52	53	86	68	50
terveydensuojelu	36	41	45	38	40
Hakemukset					
elintarvikevalvonta	1	1	0	1	1
terveydensuojelu	0	1	0	1	1
tupakkalaki	23	9	23	5	15
lääkelaki	9	4	13	3	10
Valvottavien toimipaikkojen lukumäärä					
elintarvikevalvonta	764	755	816	694	655
alkutuotanto	110	975	1215	734	1001
terveydensuojelu	557	581	555	494	500
tupakkalaki	161	158	157	124	129
lääkelaki	70	69	68	61	61
Suunnitelmalliset tarkastukset					
elintarvikevalvonta	541	459	285	359	365
terveydensuojelu	204	144	142	148	187
tupakkalaki	80	65	56	70	70
lääkelaki	22	17	32	29	15
Muut tarkastukset					
elintarvikevalvonta	25	17	40	18	25
terveydensuojelu yleisesti	135	49	35	64	50
terveyshaitta (mm. sisäilma, melu)	210	123	126	100	120
eläinsuojelu	n. 400	290	294	340	350
tupakkalaki	0	2	1	0	1
lääkelaki	0	0	0	0	0
Hallinnolliset pakkokeinot					
	8	3	4	7	5
Tutkintapyynnöt					
	3	0	0	3	0
Näytteenotto ja mittaus					
elintarvike	119	41	31	30	30
terveydensuojelu					
uimavesi	168	269*	140*	132*	158*
talousvesi	95	163	185	126	140
asumisterveysmittaukset (mm. melu, radon, sisäilman laatu)	84	9	50	41	20
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit	10066	10442	10144	8000**	8000

*VATI-järjestelmän myötä raportointi muuttunut **arvio

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (297/2021)
- 2) EU:n uusi valvonta-asetus (625/2017)
- 3) Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta 318/2021
- 4) Elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004
- 5) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004
- 6) Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikevalvonnasta 315/2021
- 7) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden tai veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 8) Yleinen elintarvikevalvonta-asetus (EY) N:o 178/2002
- 9) Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015)
- 10) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 11) Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenistä järjestelyistä ja jätehuollosta 405/2009
- 12) Tartuntatautilaki (1227/2016)
- 13) Maa- ja metsätalousministeriön asetus zoonooseista (316/2021)
- 14) Komission täytäntöönpanoasetus eläinperäisille elintarvikkeille asetetuista jäljitettävyyksivaatimuksista (EU) N:o 931/2011
- 15) Komission asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 täytäntöönpanemisesta Suomeen ja Ruotsiin tarkoitetuilta tietyn lihan ja munien lähetyksiltä vaadittavien salmonellaa koskevien erityistakuiden osalta (EY) N:o 1688/2005
- 16) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (EU) N:o 1169/2011
- 17) Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille 834/2014
- 18) Komission asetus (EY) N:o 2073/2005 elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista
- 19) Komission asetus (EU) 2017/2158 toimenpiteistä elintarvikkeiden akryyliamidipitoisuuden vähentämiseksi ja vertailuarvojen vahvistamiseksi

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- 1) Terveydensuojelulaki (763/1994)
- 2) Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
  - Talusveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
    - STM:n asetus talusveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015
    - STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talusveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
  - Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
    - Allasvedet
      - STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
    - Uimarantavedet
      - STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
      - STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki (549/2016)
- 2) STM:n asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016)
- 3) STM:n asetus tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä sekä haitta-aineiden määräistä ja mittausmenetelmistä sekä testauslaboratorioista (641/2002)
- 4) STM:n päätös tupakointivälineistä (1158/1999)
- 5) STM:n omavalvontasuunnitelmamääräys: STM:n määräyskokoelma (dnro 1999:53)

Eläinlääkintähuollon lainsäädäntöä

- 1) Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- 2) Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- 3) Eläintautilaki (76/2021)
- 4) Eläinsuojelulaki (247/1996)
- 5) Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Muuta

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki (410/2015)
- 3) Lääkelaki (395/1987)
- 4) Säteilylaki (859/2018)

ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

Päivitys vuodelle 2022

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	KUNNAN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA	1
3	VALVONTAKOhteET	2
3.1	Valvontakohteiden hyväksyminen	2
3.2	Valvontakohteesta ilmoittaminen.....	3
3.3	Valvontakohteiden tietojärjestelmä.....	3
3.4	Tarkastuskertomus ja muu valvontakirjanpito	4
4	VALVONTAKOhteIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA	4
5	VALVONTAMENETELMÄT	5
5.1	Oiva-tarkastus	6
5.2	Alkutuotannon tarkastus.....	8
5.3	Viranomaisnäytteenotto vuonna 2022	9
5.4	Projektit vuonna 2022.....	10
5.5	Valtakunnalliset valvonnan painopistealueet vuonna 2022	10
6	HENKILÖSTÖRESURSSIT	10
7	KOULUTUS	11
8	ELINTARVIKKEIDEN VAARATILANTEET	12
8.1	Varautuminen elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämiseen	12
8.2	Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin.....	13
9	VIESTINTÄ	13
10	VALVONNAN KEHITTÄMINEN	14
11	VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	15

Liite E1

Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat elintarvikevalvontakohteet, tarkastusten ohjeelliset määrät ja ajat sekä suunnitelmalliset tarkastukset vuodelle 2022

Liite E2

Elintarvikevalvonnan viranomaisnäytteenotto- ja tutkimussuunnitelma

Liite E3

Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024.
Osa II: Toimenpiteet päämäärien saavuttamiseksi – valvonnan painopisteet

1 JOHDANTO

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelaissa (297/2021, § 1) asetettuja päämääriä. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan. Tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta.

Uusi elintarvikelaki ja siihen liittyvät asetukset tulivat voimaan 21.4.2021. Lainmuutoksella on tarkoitus sujuvoittaa elintarvikevalvontaa sekä vahvistaa elintarvikevalvonnan riskiperusteisuutta ja vaikuttavuutta.

Valvonnassa keskitytään entistä enemmän valvomaan elintarvikeyritysten toimintaa elintarvikehuoneistojen sijaan. Myös verkkokauppojen valvontaa tehostetaan. Kontaktimateriaalien valmistus ja käsittely on tuotu laissa entistä selkeämmin esille sekä toimijoiden velvollisuuksien että valvontatarpeen osalta.

Keskeiset muutokset uudessa elintarvikelaissa liittyvät maksuihin. Tarkastusmaksujen lisäksi vuoden 2022 alusta peritään valvonnan vuosimaksua eli perusmaksua (150 €), jolla on tarkoitus mahdollistaa neuvovaa valvontatyötä. Valvonnan perusmaksua ei peritä rekisteröidyiltä alkutuotantopaikoilta, kyläkaupoilta, yleishyödyllisiltä yhteisöiltä eikä toimijoilta, jotka harjoittavat pienimuotoista toimintaa.

Uutta on myös hallinnollinen seuraamusmaksu, jolla pyritään toisaalta ennaltaehkäisemään elintarvikesäännösten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään sen jatkaminen.

2 KUNNAN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

Tämä valvontasuunnitelma on laadittu EU:n valvonta-asetuksen mukaisesti (EU 2017/625) Tavoitteena on ehkäistä terveysvaaroja ja suojata kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelma perustuu valvonta-asetuksen (art 9, art 10) mukaisesti valvontakohteiden kartoitukseen, niiden riskiluokitukseen Ruokaviraston ohjeiden 16044/1 ja 10503/4 mukaisesti ja valvonta-asetuksen asettamiin muihin vaatimuksiin.

Valvontasuunnitelma on osa elintarvikelain 39 § ja valvonta-asetuksen (art 12) edellyttämää ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmää.

Elintarvikevalvonta toteutetaan laatujärjestelmän, elintarvikelain ja muiden voimassa olevien elintarvikevalvontaa koskevien kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti. Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin monivuotista Ruokaviraston kansallista elintarvikeketjun valvontasuunnitelmaa (VASU) 2020-2024. Tätä suunnitelmaa tehtäessä on seuraavan ohjelmakauden (2021-2024) VASU –luonnos vasta lausuntokierroksella.

Tämä suunnitelma on laadittu valvonta-asetuksen ja elintarvikelain 39 §:n mukaisesti Kouvolan kaupungin elintarvikevalvontasuunnitelmaksi ja se koskee vuotta 2022 sisältäen seuraavat tiedot:

- tarkastuksen sisällön määrittely
- valvontakohteiden tarkastustiheys
- kunnan viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
- hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.
- henkilöstön koulutus

Ruokaviraston suosituksen mukaisesti valvontasuunnitelma sisältää tiedot tarkastukseen käytettävästä ajasta, käytettävissä olevista voimavaroista sekä osion viestinnästä ja tiedotuksesta.

Suunnitelma on taltioitu kaupungin tietojärjestelmään terveystarkastuksen K-asetelmalle ja arkistointisuunnitelman mukaisesti paperitulosteena terveystarkastuksen toimiloihin.

Elintarvikevalvonnasta vastaa Kouvolan kaupungin teknisen lautakunnan lupajasto. Käytännön valvonnan hoitaa kaupungin ympäristöterveydenhuolto.

3 VALVONTAKOHEET

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (valvonta-asetus art 10, elintarvikelaki 79 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot, kuljetustoiminta, elintarvikkeiden alkutuotantopaikat, mukaan lukien hyönteisten kasvattajat.
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat); sekä
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, jotka saapuvat myymään elintarvikkeita Kouvolan alueelle tulee tiedottaa valvontayksikköä tulostaan 4 vrk ennen myyntitapahtumaa.
- tukkumyyjien ns. verolliset alkoholijuomavarastot, samoin kuin alkoholijuomien valmistuspaikan tai tilaviinimyymlän yhteydessä toimivat muut elintarvikehuoneistot.

3.1 Valvontakohteiden hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä tai varastointi edellyttää lämpötilasäätelyä varastointiolosuhteita, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pidempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä. Laitoksen hyväksymisestä tai ehdollisesta hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 11§). Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

3.2 Valvontakohteesta ilmoittaminen

Rekisteröidyt elintarvikehuoneistot

Elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten 10 §:ssä säädetyn toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista (rekisteröity elintarvikehuoneisto).

Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Tällaisia voivat olla esimerkiksi maahantuontiyrietykset. Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Elintarvikelain 8 §:n mukaan alkutuotannon toimijan on tehtävä ilmoitus elintarvikkeiden alkutuotannosta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnan keskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Alkutuottajan, joka jalostaa tuotteitaan elintarvikkeiksi, tulee tehdä toiminnasta myös elintarvikehuoneistoilmoitus.

Alkutuottajatiedot on käytettävissä valtakunnallisessa tiedonkeruujärjestelmässä (=VATI). Liitteeseen E1 on kirjattu järjestelmään päivitettyjen, tiedossa olevien alkutuottajien määrät. VATI-järjestelmä ei päivyty Ruokaviraston muista järjestelmistä, joten sen ylläpito on hankalaa alkutuottajien osalta ja siten liitteeseen E1 kirjatut määrät ovat osittain arvioita.

Kontaktimateriaalialan toimijoita koskeva rekisteri

Elintarvikelain 13 §:n mukaan kontaktimateriaalialan toimijan on tehtävä ilmoitus toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta kontaktimateriaalitoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten toimivaltaisen valvontaviranomaisen tarjoamaan sähköiseen palveluun tai toimitettava tiedot muulla tavoin viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista.

Kunnan viranomaisen merkitsee toimijat valvontakohderekisteriinsä. Toiminnasta tallennetaan rekisteriin Ruokaviraston määrittelemät tiedot.

3.3 Valvontakohteiden tietojärjestelmä

Valvontakohteiden tietojärjestelmänä käytetään Ruokaviraston hallinnoimaa VATI-tiedonkeruujärjestelmää. VATI-järjestelmä on selainpohjainen sovellus. VATI:in kirjataan myös kohteissa tehdyt suoritteet kuten tarkastukset, näytteenotot ja neuvottelut sekä tehdyt valitukset.

Laskutus tehdään VATI-järjestelmän kautta. Vanha tietojärjestelmä Digian Tarkastaja on ollut selailukäytössä ja poistuu käytöstä joulukuun 2021 loppuun mennessä.

Uudet valvontakohteet lisätään rekisteriin sitä mukaan, kun huoneistoa koskevat ilmoituskäsittelytoimenpiteet on tehty. Uudet valvontakohteet tulevat ympäristöterveydenhuollon tietoon pääosin yrittäjien ottaessa yhteyttä joko puhelimitse tai asioimalla henkilökohtaisesti terveystarkastajan luona. Tietoja uusista kohteista

saadaan myös rakennusvalvontaviranomaisilta ja pelastuslaitokselta. Uusien yritysten perustamista tarkkaillaan myös aktiivisesti lehti-ilmoituksia seuraamalla. Valvontakohteita koskevat asiakirjat arkistoidaan lukituissa ja palonkestävissä lokeroissa terveysturvallisuuden käytävällä. Laitosten valvonta-asiakirjat säilytetään ympäristöterveyspäällikön huoneessa.

3.4 Tarkastuskertomus ja muu valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito sisältää huoneiston hyväksyntään tai ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuksista laaditut tarkastuskertomukset, neuvotteluista syntyneet muistiot, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muut kirjaamat asiat valvonta-asetuksen art 13 mukaisesti.

Alkutuotantotilojen ja elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisilla tarkastuksilla tehdyt havainnot kirjataan VATI:in, josta tarkastuskertomukset ja Oiva-hymy-raportit lähtevät sähköpostitse toimijoille. Oiva-hymy-raportti menee myös postitse toimijalle. Tarkastuskertomuksesta käy aina ilmi tarkastuksella tehdyt havainnot. Jos toimijalta edellytetään korjaavia toimenpiteitä, kirjataan ne tarkastuskertomukselle. Epäkohdat käydään tarkastuksella toimijan kanssa läpi ja sovitaan määräajasta niiden korjaamiseksi. Tarvittaessa kohteessa otetaan valokuvia, jotka liitetään tarkastuskertomukseen selkeyttämään tilannetta tarkastuksella ja osoittamaan korjausta vaativaa kohtaa. Valvontakirjanpitoon merkitään, kun toimija on toteuttanut korjaukset.

Kontaktimateriaalitoimijoiden tarkastuksista tehdään tarkastuskertomus VATI:in, josta käy ilmi tarkastuksella havaitut puutteet ja vaaditut korjaustoimenpiteet. Havaitut puutteet käydään toimijoiden/toimijan edustajan kanssa tarkastuksen lopuksi yhdessä läpi. Tarkastuskertomus menee toimijalle sähköpostitse VATI:n kautta.

Tarkastuksia tehdään lisäksi riskiperusteisesti valvonta-alueellemme saapuville ulkopaikkakuntalaisille toimijoille (=liikkuva elintarvikehuoneisto). Tarkastuskertomus menee aina toimijalle. Jos tarkastuksella havaitaan huomautettavaa, laaditaan tarkastuskertomus tiedoksi kohdetta valvovaan yksikköön, jotta mahdolliset havaitut puutteet tulisivat korjatuiksi.

Mikäli tehdään suunnitelman ulkopuolinen tarkastus, laaditaan siitä aina kirjallinen tarkastuskertomus ja tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaitaisikaan epäkohtia.

Elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävät tupakka- ja lääkelain alaiset tarkastukset kirjataan vastaavasti VATI:in, jossa tehdään tarkastuskertomus. Se menee toimijalle VATI:sta sähköpostitse.

4 VALVONTAKOHTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Elintarvikevalvontakohteiden tarkastukset vuodelle 2022 pohjautuvat:

- Ruokaviraston laatimaan valtakunnalliseen elintarvikevalvontaohjelmaan vuosille 2021-2024
- Ruokaviraston ohjeeseen (ohje 16044/1) elintarvikehuoneistojen riskiperusteisesta valvonnasta
- Ruokaviraston laatimaan ohjeeseen elintarvikehuoneiston riskiluokituksen ja valvontatarpeen määrittämisestä (ohje 10503/4).

- Ruokaviraston ohjeeseen Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi (10507/1)

Elintarvikehuoneistojen tarkastustiheydet vuodelle 2022 (liite E1) on määritetty kohdekohtaisesti edellä mainittujen Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Niissä huomioidaan kohteen harjoittama toiminta, sen laajuus ja siihen liittyvät riskit, valvontahistoria sekä ohjeellinen tarkastukseen käytettävä aika.

Tarkastuskertojen määriä voidaan riskitekijöiden arviointiin perustuen lisätä tai vähentää korkeintaan 50 %. Perustelut riskiluokituksen muutokselle kirjataan kohteen tietoihin muistiin. Tarkastuskertoja voidaan lisätä, kun havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka eivät ole hallinnassa. Jos kuudella perättäisellä tarkastuksella arvosana on oivallinen (A), voidaan tarkastuksia harventaa. Mikäli suunnitelmallisia tarkastuksia on alle kaksi vuodessa, ei oivallinen tarkastushistoria vähennä tarkastusten määrää. Toiminta voi myös olla erittäin vähäriskistä (riskiluokka 0). Tällaisiin toimijoihin ei ole tarpeen käyttää valvontaresursseja. Esimerkkejä vähäriskisistä toimijoista Ruokaviraston ohjeessa 10503/4 (liite 1, taulukko 1). Tarkastusmääriä laadittaessa on huomioitu, onko toiminta ympärivuotista vai ei. Mikäli kohde on toiminnassa vain osan vuotta, sesonkiluontoisesti, esim. kesä- ja tilausravintolat ja jäätelökioskit, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuiseseen toiminta-aikaan.

Tarkastukseen käytettävä keskimääräinen aika on Ruokaviraston määrittelemä ja ohjeellinen. Siihen sisältyy tarkastuksen valmisteluun, itse tarkastukseen, tarkastuskertomuksen laadintaan, tarkastajaohjelmaan kirjaamiseen, laskutukseen, arkistointiin, asiakirjojen täydentämiseen ja muuhun valvontakirjanpitoon tarvittava keskimääräinen aika. Ohjeelliset tarkastusajat eri riskiluokille on esitetty Ruokaviraston ohjeessa 10503/4. Tarkastettaviin asiakokonaisuuksiin perehtymistä ja matkoja ei Ruokaviraston mukaan lasketa tarkastukseen käytetyksi ajaksi. Tarkastajien arvion mukaan Ruokaviraston määrittelemät tarkastusajat ovat liian optimistisia ja tarkastuksiin kuluva aika on usein pidempi kuin taulukkoon on määritelty.

5 VALVONTAMENETELMÄT

Valvonta-asetuksessa (EU 2017/625) säädetään valvontatoiminnasta. Valvonta-asetuksen art 14 määrittelee valvontamenetelmät ja tekniikat, joita käytetään viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä tapauskohtaisesti. Näitä ovat mm. toimijan laadunhallintajärjestelmien arviointi, tilojen, laitteiden ja kuljetusvälineiden, raaka-aineiden, jäljitettävyyden, merkintöjen, esillepanon, mainonnan ja pakkausmateriaalien tarkastaminen, henkilöstön haastattelut sekä toimijan tekemien mittauksien todentaminen viranomaisen omin mittauksin, näytteenotto ja toimijoiden auditointi. Valvontamenettelyt jakautuvat ennako- ja jälkivalvontamenettelyihin. Ennakovalvonta tarkoittaa huoneiston hyväksymiseen liittyviä toimenpiteitä. Jälkivalvonta on kohteen ja sen toiminnan suunnitelmallista ja säännöllistä valvontaa (=uusintatarkastus).

Tarkastukset pyritään tekemään aina ennalta ilmoittamatta (valvonta-asetus art 10), kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta tarkastus voidaan tarvittaessa toteuttaa myös muulloin, esim. aamulla ennen toiminnan aloittamista. Kohteisiin, joissa ei ole päivittäistä toimintaa esim. tilausravintolat, joudutaan tarkastukset sopimaan ennalta.

Tarkastus pyritään suorittamaan siten, että toimijan liiketoimintaa kohdistuva haitta olisi mahdollisimman vähäistä (valvonta-asetus art 10). Yleensä tarkastus tehdään valvontakohteessa, mutta valvoja voi joissain tapauksissa tarkastaa asiakirjoja myös virkapaikallaan, esim. vähittäiskauppojen omavalvontakirjauksia PTY-järjestelmän kautta.

Tarkastukset pyritään tekemään virka-aikana, mutta suunnitelmassa varaudutaan myös satunnaiseen viikonloppu- ja iltatyöhön sekä muuhun virka-ajan ulkopuoliseen työhön, mm. suuret yleisötapahtumat, markkinat ja ulkomyynti sekä ulkopaikkakuntalaisten liikkuvien elintarvikehuoneistojen tarkastaminen ja kuljetusyritysten kaluston tarkastaminen.

Elintarvikelain 40 § mahdollistaa tarkastukset myös valvontakohteessa, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Tarkastus voidaan tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/6259, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tällaisen tarkastuksen saa tehdä ainoastaan toimivaltainen valvontaviranomainen.

Elintarvikelain 7 §:n mukaan elintarvikealan toimijan tulee olla luotettava. Toimivaltainen valvontaviranomainen voi toimijan luotettavuuden selvittämiseksi pyytää toimijasta Harmaan talouden selvitysyksiköltä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 5 §:ssä tarkoitetun velvoitteidenhoitoselvityksen. Elintarvikealan tasapuolisen kilpailun ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi on säädetty, että elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevana vaatimuksena on toimijan luotettavuus. Valvontaviranomaisella on oikeus saada tietoja toimijan julkisoikeudellisten velvoitteiden, kuten verojen ja muiden lakisääteisten maksujen hoitamisesta. Viranomaisella on myös oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja harmaan talouden torjuntaan osallistuvilla eri tahoille. Laissa on määritelty milloin toimijaa ei pidetä luotettavana. Viranomaisella on tähän lainkohtaan pohjautuen annettu mahdollisuus keskeyttää tai lopettaa ilmoitetun elintarvikehuoneiston tai alkutuotannon toiminta.

5.1 Oiva-tarkastus

VATI-tietokanta ehdottaa tarkastuksia tulevalle vuodelle. Järjestelmän kautta tarkastuskokonaisuuden hahmottaminen on koettu vielä hankalaksi, joten varsinaiset suunnitelmat tehdään vielä vanhalla totutulla tavalla, joten kaikki valvontakohteet on listattu Excel-taulukkoon. Vuoden lopussa tehdään seuraavan vuoden vuosisuunnitelma, josta ilmenee, mitkä kohteet on tarkastettava. tarkastustiheys perustuu Ruokaviraston ohjeiden perusteella tehtyyn kohdekohtaiseen riskiluokitukseen. Näin varmistutaan, että kaikissa kohteissa käydään suunnitelman mukaisesti. Tarkastaja suunnittelee kuukausittain sähköiseen kalenteriin missä järjestyksessä kunkin kuukauden tarkastuskohteet tarkastetaan. Uusintatarkastukset merkitään myös sähköiseen kalenteriin, jotta ne tulee tehdyksi kahden viikon kuluessa määräajan umpeutumista. Terveystarkastajien sähköinen kalenteri ei ole julkinen valvontayksikön ulkopuolisille, jotta tarkastusten yllätyksellisyys ei vaarannu.

Tarkastusten sisältö määräytyy Ruokaviraston Oiva-tarkastusohjeista. Ruokavirasto päivittää ohjeita kaksi kertaa vuodessa tammi- ja heinäkuussa. Jokaisen viranhaltijan vastuulla on tutustua uusiin ohjeisiin ja käyttää niitä tarkastuksilla.

- Rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen (ravintolat, myymälät, pubit, kioskit, suurtalouskeittiöt, leipomot, makeistenvalmistus, kuljetusyrietykset, liikkuvat elintarvikehuoneistot, etämyynti, maahantuonti, maastavienti jne.) tarkastusohjeita on 64 kpl <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/oiva-arviointiohjeet/rekisteroity-elintarviketoiminta/>
- Kohdat tarkastetaan niin, että kaikki kohdat tulevat tarkastetuksi vähintään joka kolmas vuosi.
- Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen tarkastusohjeita on 99 kpl <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/oiva-arviointiohjeet/hyvakasytyt-elintarvikehuoneistot/>
- Kohdat tarkastetaan tarkastajan tekemän laitospohjaisen valvontasuunnitelman mukaan, niin että kaikki kohdat tulevat tarkastetuksi vähintään joka kolmas vuosi.
- Ruokaviraston asettamina valvonnan painopisteinä voi olla määritettyinä tietyt Oiva-rivit tietyille vuosille. Painopisteet pyritään huomioimaan tarkastuskohtia suunniteltaessa.

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen ensimmäisellä tarkastuskerralla, toiminnan aloittamisen jälkeen (=aloitustarkastus), käydään läpi elintarvikehuoneiston oma-valvonnan järjestelmä ja arvioidaan sen riittävyys. Lisäksi käydään läpi elintarvikehuoneiston tilat ja niiden kunto sekä arvioidaan niiden riittävyys ja soveltuvuus harjoitettavaan toimintaan nähden. Lisäksi arvioidaan, että toiminta ja toiminnan laajuus vastaavat elintarvikehuoneistoa koskevassa ilmoituksessa ilmoitettuja asioita. Myös hygieniapassien ja terveydentilan selvityksien kirjanpito tarkastetaan ensimmäisellä kerralla.

Ruokaviraston suosituksen (ohje 16044/1) mukaisesti jokaisella tarkastuskerralla pyritään tarkastamaan asioita vähintään neljästä eri asiakokonaisuudesta, jolloin muodostuvassa Oiva-raportissa on vähintään neljä arvosanaa. Omavalvonnan toimivuutta arvioidaan jokaisen asiakokonaisuuden osalta, kun kyseinen asiakokonaisuus tarkastetaan. Jos tarkastaja huomaa tarkastuksella epäkohdan, jota ei suunnitellut tarkastettavaksi, hän voi tarkastaa myös sen.

Arvioinnissa käytetään neliportaista asteikkoa. Jos elintarvikeyrityksessä kaikki tarkastetut asiat ovat kunnossa, saa yritys arvosanan "A -oivallinen", jos puutteet ovat pieniä, tulee arvosanaksi "B -hyvä". Mikäli havaitut puutteet heikentävät/vaarantavat elintarviketurvallisuuden tai johtavat kuluttajaa harhaan, annetaan määräaika, johon mennessä epäkohdat on korjattava. Tällöin Oiva-arvosana on "C -korjattavaa" tai "D -huono". Jos tarkastettu yritys on saanut jostakin asiasta arvosanan "korjattavaa", tekee terveystarkastaja aina yritykseen uuden tarkastuksen viimeistään kahden viikon sisällä määräajan umpeutumisesta. Uusintatarkastuksella tarkastetaan kaikki arvosanan "korjattavaa" sisältämät asiakokonaisuudet. Uusintatarkastukset ovat maksullisia. Aiemmin saatu arvosana pysyy voimassa, kunnes tarkastaja uusintatarkastuksella toteaa epäkohdan korjatuksi. Tämän jälkeen julkaistaan uusi Oiva-raportti.

Mikäli elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin annettuun määräaikaan mennessä elintarvikemääräysten noudattamiseksi tai kun muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikelain määräyksiä eivät ole riittäviä, annetaan arvosana "huono". Tällöin aloitetaan myös hallinnolliset pakkokeinot. Hallinnollisissa pakkokeinoissa noudatetaan elintarvikelain 9. luvun säännöksiä, jotka noudattelevat valvonta-asetuksen art

138:ssa määriteltyjä toimia. Asiakirjalaadinnassa hyödynnetään Kouvolan kaupungin lakimiestä.

Elintarvikelain 61 §:n mukaan valvontaviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa rekisteröidyn alkutuotannon, elintarviketoiminnan ja kontaktimateriaalitoiminnan, jos toiminta on olennaisesti elintarvikesäännösten vastaista eikä toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen elintarvikelain nojalla antamaa määräystä tai kielltoa. Lisäksi toiminta voidaan keskeyttää tai lopettaa, jos toimijaa ei enää pidetä luotettavana (kts. kohta 5).

Elintarvikelain 67 § mukaan toimivaltainen valvontaviranomainen voi määrätä toimijan maksamaan vähintään 300 € ja enintään 5 000 € elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun. Maksun määräämisperusteet on lueteltu kyseisessä lain kohdassa. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Uhkaavasti tai muuten asiattomasti käyttäytyvien toimijoiden elintarvikehuoneistoihin mennään aina pareittain. Äärimmäisenä keinona käytetään poliisin virkapua turvaamaan tarkastajia ja varmistamaan sisäänpääsy kohteeseen sekä kohteen kaikkien tilojen tarkastaminen. Maahantuontiyrityksiin, joissa on havaittu rikkeitä, voidaan pyytää Tullia yhteistarkastukselle. Petosepäilyissä ollaan yhteydessä kaupungin lakimieheen, Ruokavirastoon ja poliisiin.

Oiva-uusintatarkastusten osuus valvontakäyntien määrästä oli vuonna 2021 9 %, vuonna 2020 13 %, vuonna 2019 14 %, 2018 12 %, 2017 n. 9 %.

Tarkastajat pyrkivät yhtenäiseen linjaan tarkastuksissa. Linjauksia läpikäydään säännöllisesti palaverissa. Oiva-arvosanojen jakaumassa pyritään pysymään valtakunnallisessa linjassa. LaatuNet-laaturjestelmän kautta voidaan seurata valvontatuloksia valtakunnalliseen linjaan nähden. Maaliskuusta 2016 alkaen on valvontayksikkö voinut verrata omia Oiva-valvontatuloksiaan valtakunnallisiin tuloksiin. Myös muiden valvontayksiköiden tekemiin tarkastuskertomuksiin on mahdollista tutustua valtakunnallisessa Ruokaviraston ylläpitämässä Vati -sovelluksessa. Vati -sovellus antaa tarkastajille mahdollisuuden yhdenmukaistaa valvontaa entistä paremmin mahdollistaen toimijoiden tasavertaiseen kohteluun. Vati-sovellus on korvannut aiemmin käytössä olleen Kiikarin.

Tarkastajat valvovat elintarvikevalvonnan yhteydessä tupakanmyynnin ja nikotiinikorvaustuotteiden laillisuutta myymälöissä ja anniskelupaikoissa. Baarien ja ravintoloiden yhteydessä olevia tupakointitiloja valvovat terveydensuojelua valvovat henkilöt.

Hyväksytyille elintarvikehuoneistoille eli laitoksille on laadittu laitoskohtaiset 3-vuotisvalvontasuunnitelmat ja vuosittainen tarkastussuunnitelma. Suunnitelmassa kerrotaan yleistietoja laitoksesta, sen toiminnasta sekä tarkastustiheys, tarkastuksiin kuluva aika ja se mitä Oiva-rivejä kulloinkin tarkastetaan.

5.2 Alkutuotannon tarkastus

Alkutuotantoa tarkastetaan Ruokaviraston laatimien ”Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan” (Ruokaviraston ohje 10508/1) mukaisesti. Yhteistä linjaa haetaan valvontayksikön sisällä mm. tekemällä yhteistarkastuksia, joissa mukana on kaksi terveystarkastajaa. Alkutuotannon tarkastukset keskitetään muutamille tarkastajille, jotta yhtenäinen linja muodostuu. Alkutuotannon tarkastukset jakaantuvat terveystarkastajien ja eläinlääkäreiden kesken.

Arviointi on kolmiportainen:

- A) Toiminta on kokonaisuutena arvioituna vaatimusten mukaista
- C) Toiminnassa on epäkohtia, jotka tulee korjata määräajassa.
- D) Toiminnassa on epäkohtia, jotka tulee korjata välittömästi.

Arvosana A voi sisältää pientä korjattavaa. Mikäli tuottajalle annetaan arvosana C tai D, tehdään uusintatarkastus epäkohdan korjaamisen toteamiseksi heti määräjän päättymisen jälkeen. Uusintatarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus. Arvosanasta D aloitetaan elintarvikelain mukaiset hallinnolliset pakkokeinot.

Arviointiohjeet, joissa tarkastetaan täydentävien ehtojen vaatimuksia, on merkitty TE-koodilla. Näissä havaitut epäkohdat siirtyvät kuntajärjestelmästä C- ja D-arvosanoista tiedoksi aluehallintovirastoon tai ELY-keskukseen.

5.3 Viranomaisnäytteenotto vuonna 2022

Näytteenotto ja tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää oma-
valvonnan toimivuutta ja tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta.

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kouvolassa sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy, joka on Ruokaviraston viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytty laboratorio. Valvontakohteet saavat itse valita, missä tutkituttavat ottamansa näytteet.

Mikäli viranomaisnäytteistä saadaan huono tulos, jatkotoimet mietitään tapauskohtaisesti. Jatkotoimia ovat mm. uusintanäytteenotto ja tarkastuskäynti, kirjallinen kehoitus tai kirjallinen selvitys toimijalta. Viranomaisnäytteenotot ja näytteiden tutkimukset ovat toiminnanharjoittajalle maksullisia.

Näytteenotto elintarvikevalvonnan kohteista toteutetaan seuraavin perustein:

- Mahdollisten ruokamyrkytys-epäilyjen johdosta otettavat näytteet
  - Epäiltäessä elintarvikevälikkeistä epidemiaa, jossa sairastuneita on vähintään viisi, näytteiden tutkiminen on erityisen tarpeellista ja tärkeää. Yksittäisten ruokamyrkytys-epäilyjen kohdalla näytteenoton tarpeellisuudesta päätetään tapauskohtaisesti. Päätöksen tekevät selvitystyöryhmän jäsenet.
- Kuluttajavalitusten johdosta otettavat näytteet
  - Kuluttajavalitusnäytteiden kohdalla tutkimukset kohdennetaan kulloisenkin valituksen mukaan.
- Oma-
valvonnan toimivuuden todentaminen
  - Viranomaisnäytteitä voidaan ottaa sellaisista valvontakohteista, jotka eivät itse ole ottaneet oma-
valvontanäytteitä ja/tai mikäli riskinarvioinnissa todetaan kohteessa olevan tavallista suurempi riski. Näytteistä tutkitaan pääsääntöisesti liitteen E2 taulukon 1 mukaisia mikrobiologisia tutkimuksia. Lisäksi voidaan tehdä kemiallisia määryksiä. Laitoksille on laadittu oma näytteenottosuunnitelma (liite E2 taulukko 2). Lisäksi voidaan ottaa myös pintapuhtausnäytteitä.
- Kansalliseen vierasainevalvontaan liittyvät näytteet
  - Ruokavirasto määrittelee mitä näytteitä haetaan. Näytteet lähetetään Ruokaviraston määräämään laboratorioon tutkittavaksi. Yleisimmin on tutkittu raakamaitoa, viljaa, hunajaa, kananmunia ja kasviksia.
- EU-monitorointi/Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelma

- Ruokavirasto määrittelee mitä näytteitä haetaan. Näytteet lähetetään Ruokaviraston määräämään laboratorioon tutkittavaksi.

5.4 Projektit vuonna 2022

Projektien yhteydessä tutkitaan esim. kemiallinen, mikrobiologinen tai aistinvarainen laatu ja tarvittaessa voidaan tehdä myös muita tutkimuksia. Projekteista laaditaan projektisuunnitelma, josta ilmenee tehtävät tutkimukset, mittaukset ja menettelyt. Lopuksi tehdään yhteenveto/tiedote, joka lähetetään paikallislehtiin ja julkaistaan terveystarkastuksen nettisivuilla *Ajankohtaista-osiossa* sekä *Projektiosiossa*. Alkuperäiset näytteenottolomakkeet ja yhteenveto mapitetaan terveystarkastajien projektit-mappiin.

- Omat tutkimus- ja/tai valvontaprojektit 2022:

- Sushin mikrobiologinen laatu
- Kontaktimateriaalien raskasmetallit

Elintarvikelain perusmaksusta saatavilla tuloilla järjestetään toimijoille kohdennettua koulutusta ja lyhyitä maksuttomia ohjaus- ja neuvontakäyntejä kohteissa. Koulutuksien ja ohjauskäyntien suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään vuonna 2022 projektityöntekijän työpanosta.

- Koulutukset toimijoille
  - Koulutusta järjestetään eri toimialoille ja ammatillista elintarvikekoulutusta antaville koulutusyksiköille.
- Ohjaus ja neuvonta
  - Ohjaus- ja neuvontakäyntien aiheet, sisältö ja kohteet suunnitellaan etukäteen.
  - Käynneillä hyödynnetään olemassa olevia mittareita ja muuta kalustoa.

5.5 Valtakunnalliset valvonnan painopistealueet vuonna 2022

- Ruokaviraston monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman painopisteiden toteuttaminen mahdollisuuksien mukaan.
  - Oiva-rivit: 6.2., 6.4., 16.1., 16.9.; 16.6
  - Valvojan työkalupakin käyttöönotto
  - Kohteet valvonnan piiriin
  - Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä
  - Pandemiavalmiuden kehittäminen

6 HENKILÖSTÖRESURSSIT

Valvontaviranomaisella on oltava palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja riittävän kokemuksen omaavaa henkilöstöä, jotta virallinen valvonta ja muut viralliset toimet voidaan suorittaa tehokkaasti ja vaikuttavasti (valvonta-asetus art 5, elintarvikelaki 32 §).

Kouvolassa elintarvikelain mukaista valvontaa tekevät ympäristöterveyspäällikkö, vastaava terveystarkastaja, neljä terveystarkastajaa ja kaksi kaupungin eläinlääkäriä. Ympäristöterveyspäällikkö tekee elintarvikelain mukaista laitosten valvontaa. Terveystarkastajat ja vastaava terveystarkastaja tekevät muuta elintarvikevalvontaa ja neuvontaa. Vastaava terveystarkastaja koordinoi, kehittää ja johtaa elintarvikevalvontaa ilman esimiesroolia. Elintarviketarkastajat hoitavat myös

muita ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvia tehtäviä, kuten mm. tupakka- ja lääkelain sekä alkutuotannon ml. hyönteistuotannon valvontaa. Kaksi terveystarkastajaa on erikoistunut kontaktimateriaalien maahantuojien ja valmistajien valvontaan. Kaupungineläinlääkärit tekevät maidon- ja kananmunatuotannon tarkastukset. Lisäksi yksi terveystarkastaja tekee sisäilma- ja hygienia tarkastuksia ruuhka- ja loma-aikoina. Yhden terveystarkastajan työnkuvaan sisältyy tuhoeläinneuvontaa. Yksi elintarviketarkastaja avustaa valvontaeläinlääkäriä eläinsojelutarkastuksilla yhden päivän viikossa. Työaika kuluu myös mm. uusintatarkastuksiin, palavereihin, hallinnollisiin pakkokeinoihin ja projekteihin. Vuonna 2022 projektien toteutuksessa hyödynnetään määräraikaista projektityöntekijää.

Loma-aikajärjestelyillä huolehditaan, että henkilöstö pystyy lomittamaan toisiaan välttämättömissä ja kiireellisissä tehtävissä.

Vuonna 2022 elintarvikevalvontasuunnitelmassa on 647 valvontakohtetta. Ruokaviraston riskiluokituksen mukaan niihin tulisi tehdä 367 suunnitelmallista tarkastusta. Lisäksi yksikön omaan arvioon perustuen uusintatarkastuksia tehtäisiin 10 % suunnitelmallisten tarkastusten määrästä. Tarkastuksien lopulliseen kokonaismäärään vaikuttaa vuoden aikana tulevien ruokamyrkytys-epidemioiden, pakkokeinoprosessien ja muun suunnittelemattoman työn määrä. Tapahtumiin saapuvien elintarvikemyyjien määrää ja niihin kuluva työaika on ennakkoon mahdoton arvioida.

Alkutuotantotiloja Kouvolassa on 1001, mm. maidontuotantotiloja, hunajan- ja munantuottajia, kasvihuoneviljelijöitä ja lihantuottajia. Maidontuotantotiloista 15 tilalle on tarkoitus tehdä maitohygieniatarkastus vuonna 2022. Muihin alkutuotantoryhmiin tehdään yksittäisiä tarkastuksia.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi työaika käytetään mm. toimijoiden ohjaukseen, ilmoitusten vastaanottamiseen ja käsittelyyn, lausuntoihin, pakkokeinoprosessien ja tutkintapyyntöjen eteenpäin viemiseen (yleinen osa, taulukko 4).

Valviran ohjeen mukaisesti tulee tupakanmyyntipaikat tarkastaa joka toinen vuosi. 2022 on elintarvikevalvonnan yhteydessä tarkoitus tehdä 59 tupakanmyyntitarkastusta. Tupakalle on oma erillinen valvontasuunnitelma. Tupakanmyyntitarkastusten yhteydessä tehdään myös 15 nikotiinikorvaustuotteiden (lääkelaki) myyntitarkastusta.

7 KOULUTUS

Valvonta-asetuksen art 5. mukaan virallista valvontaa suorittavien henkilöiden tulee saada toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Lisäksi on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa lisäkoulutusta. Valvonta-asetus määrittelee liitteessä II, luku I aihealueet, joista virallista valvontaa suorittavan henkilöstön tulee saada koulutusta.

Kaupunki on varautunut elintarvikevalvonnan koulutustilaisuuksiin ja kouluttamaan henkilökuntaa. Koulutuksen toteutumista seurataan palaverissa niin, että jokainen terveystarkastaja saa riittävästi ammatillista täydennyskoulutusta. Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan jokaisen tarkastajan tulisi osallistua 8 koulutus-

päivään vuodessa. Ensisijaisesti koulutustilaisuudet tulevat olemaan Ruokaviraston järjestämiä koulutuksia. Koulutuksiin osallistutaan pääosin Skype ja Teams-yhteyden kautta omalta koneelta. Enää hyvin harvoin koulutuksiin osallistutaan etäyhteyden kautta Etelä-Suomen aluehallintoviraston tiloissa Kouvolassa tai koulutuspaikassa. Elintarvikevalvontaan osallistuvat henkilöt pääsevät osallistumaan pääsääntöisesti haluamiinsa koulutuksiin. Ruokaviraston valvontaverkostoihin liittymällä saamme tiettyihin osa-alueisiin kohdennettua lisäkoulutusta. Terveystarkastajat ovat liittyneet useisiin omaa työtään koskettaviin valvontaverkostoihin. Covid-19-pandemian johdosta vuosina 2020-2021 oli paljon lyhyitä verkkokoulutuksia. Saman trendin uskotaan jatkuvan osittain vuonna 2022.

8 ELINTARVIKKEIDEN VAARATILANTEET

Elintarvikealan toimijan on huolehdittava toiminnassaan siitä, että elintarvikkeet ovat kemiallisilta, fysikaalisilta, mikrobiologisilta ja terveydellisiltä ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia eivätkä aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle (elintarvikelaki 6 §). Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin liittyvät vaaratilanteet. Tällaisia ovat mm. ruokamyrkytykset, takaisinvedot ja muut elintarvikeväliitteiset vaaratilanteet. Elintarvikkeiden vaaratilanteissa on toimittava välittömästi vaaratilanteen rajoittamiseksi. Viranomaisen on käytettävä tapauskohtaista harkintaa päättäessään tilanteen vaatimista toimenpiteistä, kuten näytteenotosta ja tarvittavista tutkimuksista. Todetuista vaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen, on ilmoitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle (elintarvikelaki 45 §).

Mikäli terveysvaara edellyttää tuotteiden takaisin vetoa, voi viranomainen tiedottaa toimijan kustannuksella elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata ilmoitusvelvoitetta.

8.1 Varautuminen elintarvike- ja vesiväliitteisten epidemioiden selvittämiseen

Saatuun ilmoituksen joko puhelimitse tai netin kautta elintarvike- tai vesiväliitteisestä epidemiaepäilystä alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä aloitettava tapauksen selvittäminen (elintarvikelaki 47 § ja terveydensuojelulaki 20 a §).

Epidemiaselvitystyön keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Epidemiaepäilytilanteessa viranomaisten tulee toimia nopeasti, jotta on mahdollista estää epidemian mahdollinen leviäminen ja saada ehkäisevät toimenpiteet käyntiin. Näytteenotto on tapauskohtaista ja epidemiaan liittyvien näytteiden kustannuksista vastaa kaupunki.

Kouvolassa toimii elintarvike- ja vesiväliitteisten epidemioiden selvitystyötä varten valtioneuvoston antaman asetuksen (1365/2011) mukainen selvitystyöryhmä, johon kuuluu tartuntataudeista vastaava lääkäri, kaksi hygieniakoordinaattoria, ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty isompien vesilaitosten edustajat. Työryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa ja epidemioiden yhteydessä tarvittavassa määrin. Varsinaisesta selvitystyöstä työryhmä on laatinut toimintaohjeen, josta käy tarkemmin ilmi tehtäväjako ja tarvittavat toimenpiteet epidemiatilanteessa sekä yhteystiedot. Toimintaohje on osa

terveysvalvonnan valmiussuunnitelmaa. Jokaisesta epidemiaepäilystä tulee työryhmän ilmoittaa sähköisesti Ruokaviraston ja THL:n yhteiseen RYMY-raportointijärjestelmään. Epidemiaepäilyilmoitukset järjestelmään laatii tapauskohtaisesti joko tartuntatautilääkäri tai ympäristöterveyspäällikkö. Epidemian jälkeen tehtävästä selvitysilmoituksesta RYMY-järjestelmään vastaa ympäristöterveyspäällikkö.

8.2 Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin

Elintarvikevalvonta on varautunut normaaliajan toiminnassa elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin arvioimalla valvontakohteiden toiminnan tasoa, omavalvonnan toimivuutta, tuotteiden laatua ym. ja tältä pohjalta toiminnan riskejä. Nämä otetaan huomioon viranomaisvalvonnan tarvetta arvioitaessa ja valvontaa toteutettaessa niin, ettei vaaratilanteita pääsisi syntymään.

Elintarvikevalvontaa tekevät useat henkilöt ja tästä johtuen aina on mahdollista hoitaa vaaratilanteissa tarvittavat tarkastus-, näytteenotto- ym. toimenpiteet. Varautumisessa on huomioitu lisäksi vaaratilanteissa tarvittava tutkimusvalmius sekä yhteydet asiantuntijaorganisaatioihin ja sidosryhmiin.

Elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin on varauduttu myös huomioimalla asia kaupungin ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa, joka on tehty STM:n Ympäristöterveyden erityistilanteet –oppaan mukaan (2010). Suunnitelmassa on käsitelty normaaliolojen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon erityistilanteita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Suunnitelmassa on mm. kartoitettu Kouvolan kaupungin alueella sijaitsevat merkittävimmät riskeille alttiit kohteet, joissa valmistetaan, varastoidaan tai käsitellään elintarvikkeita. Samoin suunnitelmassa on käsitelty mm. säteilyn elintarvikkeille aiheuttamat vaikutukset sekä toiminta näissä tilanteissa. Suunnitelmaa on päivitetty vuonna 2021.

9 VIESTINTÄ

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Elintarvikelain 27 §:n mukaan kunnan tulee tiedottaa ja neuvoa paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamiseksi ja elintarvikeeturvallisuuden toteuttamiseksi koko elintarvikeketjussa. Kaupungin ympäristöterveydenhuollon tiedottamisvastuu on ympäristöterveyspäälliköllä tai hänen erikseen määräämällään viranhaltijalla.

Toiminnanharjoittajille ja valvontakohteille jaetaan jatkuvasti tietoa mm. omavalvontaa, elintarvikehygieniaa, lainsäädännön muutoksia ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevista asioista tarkastuskäyntien yhteydessä. Ajankohtaisista asioista, lakimuutoksista tai koulutuksista lähetetään tietoa kohdennetusti myös sähköpostilla. Normaaliajan erityistilanteita ja poikkeusoloja koskevat tiedotusohjeet ovat valmiussuunnitelmassa.

Kaupungin elintarvikevalvonnan verkkosivuilla tiedotetaan toiminnasta. Sieltä on saatavissa yleistä tietoa sekä ohjeita ja lomakkeita. Ajankohtaisista asioista julkaistaan tiedotteita sekä kaupungin verkkosivujen pääsivulla että elintarvikevalvonnan ajankohtaisista otsikon alla. Ympäristöpalveluiden yhteisillä Facebook-sivuilla pyritään tiedottamaan ajankohtaisista asioista. Lisäksi tiedotetaan paikallis-

ten tiedotusvälineiden välityksellä, lähinnä valvontaprojektien tuloksista. Kaupungin asukkaille jaettavaa ilmaislehteä hyödynnetään tiedotusasioissa. Toiminnasta jaetaan tietoa lisäksi erilaisissa tapahtumissa yhdessä muiden viranomaisien kanssa.

Elintarvikevalvontatulokset julkistetaan sitä mukaa Oivahymy-sivustolla (www.oivahymy.fi), kun kuntien valvojat tekevät tarkastuksia (valvonta-asetus art 11) ja Oivassa arvioidaan hymynaamoin yrityksen elintarviketurvallisuutta, kuten elintarvikehygieniaa ja tuoteturvallisuutta. Parhaimman hymyn saamiseen edellytetään lain noudattamista. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuomaan elintarvikevalvonnan tarkastustulokset kulluttajan käyttöön. Tavoitteena on myös lisätä elintarvikevalvonnan tunnettavuutta ja vaikuttavuutta. Oiva kannustaa yrityksiä pitämään huolta elintarvikehygieniasta ja tuotteiden turvallisuudesta. Yrityksille avautuu myös mahdollisuus kertoa kulluttajalle omasta toiminnastaan. Alkutuotanto ja kontaktimateriaalitoimijat eivät ole Oivan piirissä. Niihin tehdään ”tavallisia” tarkastuksia.

Tiedottamisen kohderyhmiä on paljon ja ne valitaan sen hetkisen tilanteen mukaan. Elintarvikkeiden tai talousveden aiheuttamista vaaratilanteista ja toimenpiteistä niiden torjumiseksi on varauduttu tiedottamaan tiedotusvälineiden kautta kuntalaisille. Viestinnän toimintaohjeet tiedottamisesta erityis- ja kriisitilanteissa sekä valmiussuunnitelma ovat terveystalvonnan toimitiloissa ja tietojärjestelmän K-aseamalla.

10 VALVONNAN KEHITTÄMINEN

Pääosa asiakaskontakteista tehdään suomen kielellä. On kuitenkin yrityksiä, joissa keskustelu tarkastuksilla tapahtuu englanniksi. Myös joidenkin Oiva-rivien (esim. lisäaineet) ja kontaktimateriaalivalmistajien ja –maahantuojien tarkastaminen edellyttää hyvää englannin kielen ymmärtämistä. Niiden tarkastukseen käytettävä lainsäädäntö, tietokannat ja raaka-aineiden tuotespesifikaatit ovat usein englanninkielisiä. Tämä on tuonut lisää vaativuutta valvontatyöhön. Tarkastajien kielitaitoa tulisi pystyä ylläpitää ja kehittää kielikurssein.

Yhteistyötä haastavien kohteiden osalta jatketaan rakennusvalvonnan kanssa säännöllisin palaverein. Elintarvikealan toimijoiden on havaittu aloittavan toiminnan tiloissa, jotka eivät täytä niille asetettuja vaatimuksia tai niitä on remontoitu ilman asianmukaisia lupia aiheuttaen ylimääräistä jälkivalvontaa, joka työllistää sekä terveystalvonntaa että rakennusvalvontaa. Puolivuositteiset palaverit ruokapalveluiden kanssa jatkunevat myös.

Elintarvikevalvonnan yhteistyötä tulee lisätä tullin, poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa. Elintarvikelain 44 § mahdollistaa yhteistyön eri viranomaisten kesken. Valvontaviranomainen saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvoitteen estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja myös yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Kuntalaisilla ja yhteistyötahoilla on mahdollisuus antaa elintarvikevalvonnasta palautetta 24/7 elintarvikevalvonnan nettisivuilla olevan sähköisen palautelomakkeen kautta. Palautteet käydään läpi ja palautetta käytetään mahdollisuuksien

mukaan toiminnan parantamiseksi. Palautetta voi antaa myös kaupungin yleisen palautekanavan kautta. Omasta palautekanavasta mahdollisesti luovutaan, koska toiminnot ovat osittain päällekkäisiä kaupungin yleisen palautekanavan kanssa.

11 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Suunnitelman toteutumista seuraa vastaava terveystarkastaja useita kertoja vuodessa ja raportoi ympäristöterveyspäällikölle, joka reagoi siihen tarvittaessa. Toteumaa seurataan myös neljännesvuosittain terveysvalvonnan palaverissa. Ympäristöterveyspäällikkö seuraa myös laatujärjestelmän mittareita. Toteututta elintarvikevalvontaa verrataan elintarvikevalvontasuunnitelmaan ja arvioidaan elintarvikevalvonnan voimavarojen riittävyttä sekä kohdentumista. Lisäksi arvioidaan saatujen elintarvikelain mukaisten maksujen määrää ja niiden kohdentumista.

Seuranta hyödynnetään paikallisen valvonnan kehittämisessä, valvonnan jatkuvuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumisesta raportoidaan teknisen lautakunnan lupajaostolle ja VYHA:n kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle seuraavan vuoden alussa. Valvonta-asetuksen art 11 mukaan tulee toteuma julkaista vähintään vuosittain lisäksi internetissä.

Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat elintarvikevalvontakohteet, tarkastusten ohjeelliset määrät ja ajat sekä suunnitelmalliset tarkastukset

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Valvontakohde-tyyppien riskiluokka 0-10	Riski-perusteinen tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika (h)	Valvonta-kohteiden lukumäärä	Suunnitelmalliset tarkastukset 2022
Maitoala					
Vastaanotetun raakamaidon määrä < 500 000 kg/vuosi / Tuotanto < 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	2	4
Vastaanotetun raakamaidon määrä 500 000 - 2 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi / Tuotanto > 100 000 kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	2	9
Liha-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	0	0
Tuotanto 100 000 - 1 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	2	12
Tuotanto 1 - 10 milj. kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	0	0
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	6 - 10	4 - 12	3 - 4	0	0
Kala-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	1	4
Tuotanto 100 000 - 1 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Tuotanto 1 - 10 milj. kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	0	0
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	6 - 10	4 - 12	3 - 4	0	0
Muna-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 10 milj. kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	1	2
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa					
Lihan käsittely (lahtivajat)	2 - 4	0,5 - 2	1 - 3	3	2
Vilja- ja kasvisala					
Myllytoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	4	0
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	2 - 5	0,5 - 3	2 - 4	17	14
Ruoka- ja kahveleipien valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 3	7	4
Muiden viljatuotteiden valmistus	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	6	1
Pakkaamatoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	2	1
Elintarvikkeiden valmistus					
Yhdistelmätuotteiden valmistus	1 - 6	0,35 - 4	1 - 4	1	2
Makeisten valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	3	3
Juomien valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	0	0
Muu valmistus (esim. kahvinpaahto)	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	3	1
Elintarvikkeiden myynti					
Elintarvikkeiden tukkumyynti, teollisesti pakattuja ei-helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 4	0	0
Elintarvikkeiden tukkumyynti, teollisesti pakattuja helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	1	1
Elintarvikkeiden tukkumyynti, myydään pakkaamattomia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	0	0
Elintarvikkeiden tukkumyynti, käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	0	0

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Valvontakohde-tyyppien riskiluokka 0-10	Riski-perusteinen tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika (h)	Valvontakohteiden lukumäärä	Suunnitelmalliset tarkastukset 2022
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, teollisesti pakattuja ei-helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 4	34	4
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, teollisesti pakattuja helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	59	33
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, myydään pakkaamattomia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	22	5
Elintarvikkeiden vähittäismyynti, käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	20	26
Muut tapahtumat				2	2
Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	2	0,5	2 - 3	1	0
Elintarvikkeiden tarjoilu					
Ravintolatoiminta	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	99	77
Grilli- ja pikaruokatoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	26	11
Kahvilatoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	76	24
Pubitoiminta	0	0 - 0,35	1 - 2	28	3
Suurtalous, laitoskeittiö	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	50	27
Suurtalous, keskuskeittiö ja pitopalvelu	2 - 5	0,5 - 3	1 - 4	29	31
Suurtalous, tarjoilukeittiö	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	105	43
Elintarvikkeiden kuljetukset					
Elintarvikkeiden kuljetus	1	0,35	1 - 2	5	1
Elintarvikkeiden pakastekuljetus	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	4	2
Elintarvikkeiden kuljetus jäähdetytynä	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	9	4
Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	1	0
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen					
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	1	2
Muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	9	2
Elintarvikkeiden pakastaminen	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
Elintarvikkeiden pakkaaminen	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
Kontaktimateriaalitoimija					
Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	11	10
Elintarvikkeiden tuonti					
Maahantuonti	1 - 5	0,35	1 - 3	1	0
Elintarvikehuoneistot yhteensä				647	367
Alkutuotanto					
Itujen tuotanto		1	1 - 3	0	0
Maidontuotanto		0,2	1 - 3	73	15
Hunajantuotanto		tarvittaessa	1 - 3	26	0
Peltoviljely		tarvittaessa		724	0
Puutarhaviljely, avomaa		0-0,3	1 - 3	31	0
Puutarhaviljely, kasvihuone		0,2	1 - 3	3	2
Sienimöt		tarvittaessa		0	0
Vesiviljely		0,2	1 - 3	3	0
Kalastus		0-0,03	1 - 3	1	0
Lihantuotanto		tarvittaessa	1 - 3	81	0
Munantuotanto		0,2	1 - 3	58	1
Siitosmunantuotanto		0,2		1	0
Alkutuotanto yhteensä				1001	18
Elintarvikehuoneistot ja alkutuotanto yhteensä				1648	385

Liikkuva elintarvikehuoneisto -tyyppikohtainen tieto (ominaisuus) sisältyy jokaiseen toimintatyyppiin. Niiden valvontatarve ja -aika on 0,7 / 1.

Taulukko 1. Elintarvikkeista tehtävät mikrobiologiset tutkimukset vuosina 2020–2024

Analyysit

(elintarvikenäytteistä valitaan kaksi tutkittavaa analyysia taulukon 1 mukaan)

Lihavoiduilla kirjaimilla merkityt tarkoittavat perustutkimuksia ja muut ovat lisätutkimuksia.

ELINTARVIKE		MIKROBIOLOGISET TUTKIMUKSET	
Maito ja maitovalmisteet		Kokonaispesäkeluku	
		Koliformiset bakteerit	
		<i>Listeria monocytogenes</i>	
		<i>Salmonella spp.</i>	
Juustot (tuore ja kypsytetyt)		Koagulaasipositiiviset stafylokokit	
		E.coli	
		Listeria monocytogenes	
Hapatetut maitovalmisteet		Koliformiset bakteerit	
		<i>Listeria monocytogenes</i>	
		<i>Salmonella spp.</i>	
Jäätelöt ja jälkiruoat		Kokonaispesäkeluku	
		Enterobacteriaceae	
		<i>Listeria monocytogenes</i>	
		<i>Salmonella spp.</i>	
Liha, lihavalmisteet	Raaka	Kokonaispesäkeluku	
		E.coli	
		<i>Staphylococcus aureus</i>	
		<i>Salmonella spp.</i>	
	Kypsä	Kokonaispesäkeluku	
		Enterobacteriaceae	
Siipikarja	Raaka	Kokonaispesäkeluku	
		E.coli	
		<i>Salmonella spp.</i>	
		<i>Kampylobakteerit</i>	
	Kypsä	Kokonaispesäkeluku	
		Enterobacteriaceae	
Kala, kalavalmisteet	Raaka	Aistinvarainen arvio	
		E.coli	
		<i>Listeria monocytogenes</i>	
	Kypsä ja kylmäsavu	Kokonaispesäkeluku	
		Enterobacteriaceae	
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit	
	Tyhjiopakattu	Listeria monocytogenes	
	Leipomovalmisteet (konditoriatuotteet)		Kokonaispesäkeluku
			Enterobacteriaceae
Bacillus cereus			
<i>Staphylococcus aureus</i>			

Salaatit (tuore)		E.coli
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
		Bacillus cereus
	Sisältää porkkanaa	Listeria monocytogenes
Salaatit (majoneesi)		Enterobacteriaceae
		Bacillus cereus
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
	Sisältää kalaa	<i>Listeria monocytogenes</i>
	Sisältää lihaa	<i>Salmonella spp.</i>
Valmisruoat		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		<i>Bacillus cereus</i>
Keitot, liemet, kastikkeet		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		<i>Bacillus cereus</i>

Taulukko 2. Laitoksista otettavat viranomaisnäytteet vuosina 2020–2024

Valvontakohte	Viranomaisnäytteet	Analyysit
Liha-ala Tuotanto < 100 000 - 1 milj.kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa (1 kerta sis. 5 näytettä)	Kokonaisbakteerit
	Raakalihavalmistelaitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	E. coli, (Salmonella)
	Jauhelihaa valmistava laitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	Kokonaisbakteerit, E. coli, (Salmonella)
	Lihavalmistelaitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	Listeria
	Pintapuhtausnäytteitä: 0-1 kpl	Listeria
Maitoala Vastaanotetun raakamaidon määrä < 500 000 kg/vuosi / Tuotanto < 100 000 kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa	Kokonaisbakteerit
	Pintapuhtausnäyte: 0-2 kpl	Listeria monocytogenes
	Elintarvikenäytteet: 0-2 kpl	Listeria monocytogenes, Escherichia coli, Koagulaasipositiiviset stafylokokit
Maitoala Vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi / Tuotanto > 100 000 kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa	Kokonaisbakteerit
	Pintapuhtausnäytteet: 0-5 kpl	Listeria monocytogenes

KEHITTÄMISTEE MA	PAINOPISTE	2021	2022	2023	2024
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio	<p>Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa</p> <p>Jatkuu vuodelta 2020:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3) Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2) Markkinointi (Oiva-rivi 13.3) Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkintöjen valvontaprojekti (Oiva-rivit 13.1 ja 13.2) <p>Toteutus vuodesta 2022:</p> <ol style="list-style-type: none"> Lämpötilavalvonta (Oiva-rivit IEH 6.2 ja 6.4) Jäljitettävyyys (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9) Takaisinvedot (Oiva-rivi 16.6) 	<p>Painopisteiden 1. – 4. toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Toteuttaa painotettua valvontaa: kunnat <p>Painopisteiden 5. - 6. suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee: Ruokavirasto Osallistuu suunnitteluun: avit, kunnat <p>Painopiste 5.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelua jatketaan vielä 2022 <p>Painopiste 7.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Siirtyi Ruokaviraston sisäiseksi kehityshankkeeksi 	<p>Painopisteiden 1. – 4. yhteenveto</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: Ruokavirasto Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: Ruokavirasto, avit, kunnat <p>Painopisteen 5. suunnittelu</p> <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee: Ruokavirasto Osallistuu suunnitteluun: avit, kunnat <p>Painopisteen 6. toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: Ruokavirasto Osallistuu kouluttamiseen, Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Toteuttaa painotettua valvontaa, osallistuu koulutuksiin: kunnat 	<p>Painopisteiden 5. - 6. toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Toteuttaa painotettua valvontaa: kunnat 	<p>Painopisteen 5. toteutus</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Toteuttaa painotettua valvontaa: kunnat <p>Painopisteen 6. yhteenveto</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: Ruokavirasto Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: Ruokavirasto, avit, kunnat
	<p>Valvojan työkalupakki</p> <p>Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.</p> <p>Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen käyttäminen, tiedon löytäminen ja hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee painopisteen toteutuksen vuosille 2021-2024 ja aloittaa toteutuksen: Ruokavirasto Osallistuu suunnitteluun esim. työpajatyöskentelynä: avit, kunnat, Puolustusvoimat (soveltuvin osin), Valvira (soveltuvin osin) Hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: kunnat, Puolustusvoimat (soveltuvin osin), 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia. Suunnitelma tarkentuu vuoden 2021 aikana. Ruokavirasto Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: kunnat, Puolustusvoimat (soveltuvin osin), Valvira (soveltuvin osin) 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti. Suunnitelma tarkentuu vuoden 2022 aikana. Ruokavirasto Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: kunnat, 	<ul style="list-style-type: none"> Kokoaa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti. Suunnitelma tarkentuu vuoden 2023 aikana. Ruokavirasto Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: kunnat,

KEHITTÄMISTEE MA	PAINOPISTE	2021	2022	2023	2024
	<p>velvollisuudet. Työkalunpakkiin lisätään osa-alueita tarpeen mukaan ja eri vuosina painotetaan ja kehitetään eri asioita.</p>	<p>Valvira (soveltuvin osin)</p>		<p>Puolustusvoimat (soveltuvin osin), Valvira (soveltuvin osin)</p>	<p>Puolustusvoimat (soveltuvin osin), Valvira (soveltuvin osin)</p>
	<p>Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne lakisääteisesti ja Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan kuuluvat.</p> <p>Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto kartoittaa <ul style="list-style-type: none"> ○ toimijoita ja toimintoja, jotka jäävät helposti valvonnan ulkopuolelle ○ mahdolliset vaikutuskohdat, jotta edellä olevat saadaan jatkossa paremmin valvonnan piiriin • Ruokavirasto tekee ehdotuksen priorisoinnista (mitkä toimijat ja toiminnot otetaan), jota käsitellään tulevassa työpajassa kuntien ja avien kanssa • Ruokavirasto kartoittaa ja toteuttaa valvonnan ulkopuolella olevien toimijoiden etsintäkeinoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto selvittää priorisoitujen toimijoiden/toimintojen osalta parhaat vaikutuskeinot, jotta puuttuvat saadaan paremmin valvonnan piiriin <ul style="list-style-type: none"> ○ Ruokaviraston ja kuntien tiedonvälityskeinojen selvitys ○ ohjeistuksen selkeytys ○ työpaja kuntien kanssa yllä olevista • Ruokavirasto kartoittaa ja toteuttaa valvonnan ulkopuolella olevien toimijoiden etsintäkeinoja • Kunnat tarkastuksilla valvovat, että toiminta vastaa ilmoitettua • Avit seuraavat, että kunnat tarkastuksilla katsovat, että ilmoitettu toiminta vastaa käytäntöä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto seuraa, viestii ja toteuttaa valvonnan piiriin kuulumattomien toimijoiden etsintä- ja viestintäkeinoja • Kunnat koordinoivat, tiedottaa, ohjeistaa ja toteuttaa tunnistamistyötä omalla alueellaan • Avit seuraa ja ohjeistaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto ja avit Raportoi, selvittää tulosten hyödyntämiskeinot ja viestii niistä • Kunnat hyödyntävät tulokset ja viestivät
	<p>Sähköisen asioinnin kehittäminen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Luonnonmukainen tuotanto: Sähköinen asiakaspalvelu 2020–2022 2. Rehuvalvonta 2021–2024: Qlik (Erakko-Elmo) kehittäminen raportoinnin tarpeisiin, sähköisen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: Ruokavirasto, Valvira • Osallistuu kehittämiseen: kunnat, ELY-keskukset, avit (soveltuvin osin) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: Ruokavirasto, Valvira • Osallistuu kehittämiseen: kunnat, ELY-keskukset, avit (soveltuvin osin) 		

KEHITTÄMISTEE MA	PAINOPISTE	2021	2022	2023	2024
	<p>asioinnin laajentaminen</p> <p>3. Elintarvikevalvonta: VATIn jatkuva kehittäminen</p> <p>4. Alkoholivalvonta: Alkoholielinkeinorekisterin uudistaminen</p>				
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä	Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, toteuttaa painotettua valvontaa: Ruokavirasto, Tulli Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin: avit, kunnat, Valvira 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, toteuttaa painotettua valvontaa: Ruokavirasto, Tulli Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin: avit, kunnat, Valvira 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: Ruokavirasto, Tulli Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: Ruokavirasto, Tulli, avit, kunnat, Valvira 	
	Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, ohjaa, kouluttaa: Ruokavirasto Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELY-keskukset Arvioi ja ohjaa (tarvittaessa): avit Suunnittelee, toteuttaa painotettua valvontaa: ELY-keskukset, valtuutetut tarkastajat, kunnat, Valvira, Tulli 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: Ruokavirasto Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELY-keskukset Arvioi ja ohjaa (tarvittaessa): avit Toteuttaa painotettua valvontaa: ELY-keskukset, valtuutetut tarkastajat, kunnat, Valvira, Tulli 	<ul style="list-style-type: none"> Seuraavan vaiheen toteutus Ohjaus ja koulutus Toteuttaa painotettua valvontaa: ELY-keskukset, valtuutetut tarkastajat, kunnat, Valvira, Tulli 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: Ruokavirasto Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: Ruokavirasto, ELY-keskukset, Valvira, Tulli, avit (tarvittaessa)
Valmius ja kriisinhallinta	Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit ympäristöterveydenhoidossa	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee ja koordinoi: Ruokavirasto, Valvira Arvioi omaa toimintaansa, päivittää oman valmiussuunnitelman: MMM, Ruokavirasto, Tulli, Puolustusvoimat, avit, kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, kokoaa tiedon ja ohjaa: Ruokavirasto, Valvira Osallistuu työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen: MMM, Ruokavirasto, Tulli, Puolustusvoimat, avit, kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto, Valvira Ottaa käyttöön sovitut toimintatavat: MMM, Ruokavirasto, Tulli, avit, Puolustusvoimat, kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioi painopistetyön onnistumista

TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

Päivitys vuodelle 2022

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1	JOHDANTO.....	3
1.1.	Hallituksen esitys 140/2021 terveydensuojelulain muuttamisesta	3
2	KUNNAN TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA.....	3
2.1	Ei-suunnitelmallinen toiminta	5
2.2	Kotirauha	5
3	TERVEYDENSUOJELUN PAINOPISTEET	5
4	TARKASTUKSEN SISÄLTÖ	9
5	VALVONTAKOHTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS, TARKASTUKSEEN KÄYTETÄVÄ AIKA JA RESURSSIT	9
6	NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIOT	12
6.1	Näytteenotto	12
6.2	Laboratoriot	13
7	VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	13

Liite TS1

Valvontakohdetyypit ja tarkastusten sisältö.

Liite TS2

Valvontakohteiden lukumäärät sekä vuodelle 2022 suunnitellut tarkastustiheydet ja –määrät.

1 JOHDANTO

Terveydensuojelulain (763/1994) tavoitteena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelulain toteuttamisesta on kunnilla. Niiden on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa neuvontaa ja ohjausta.

1.1. Hallituksen esitys 140/2021 terveydensuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä 140/2021 ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia. Muutokset koskisivat suoritettavan valvonnan maksullisuutta. Toiminnanharjoittajilta perittäisiin jatkossa veroluonteinen vuotuinen valvonnan perusmaksu niistä toimipaikoista ja toiminnoista, joiden käyttöönosta tai aloittamisesta toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa tai jotka edellyttävät hyväksyntää. Maksu olisi määrältään 150 euroa. Eräät toiminnanharjoittajat, joiden toiminta on pienimuotoista, jäisivät kuitenkin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle.

Esityksellä myös täsmennettäisiin, mitkä toiminnanharjoittajat olisivat velvollisia ilmoittamaan toimipaikkojen käyttöönosta ja toimintojen aloittamisesta. Lisäksi lain muutoksenhakusäännöstä päivitetäisiin vastamaan yleislainsäädännön muutoksenhakua koskevia uudistuksia.

Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa terveydensuojeluvalvonnan ja elintarvikevalvonnan perusmaksuja.

Lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022 samaan aikaan kuin elintarvikelain vastaavaa säännöstä valvonnan perusmaksusta aletaan soveltaa.

Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 17.11.2021.

2 KUNNAN TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat sekä terveydensuojelulaki että valtakunnallinen valvontaohjelma.

Terveydensuojelulain 6 § mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä terveydensuojelun valvontasuunnitelma. Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa kohdennetaan valvontaresursseja paikallisesti tunnistettuihin riskikohteisiin ottaen huomioon valvonnan vaikuttavuus käytettävissä olevilla valvontaresursseilla.

Terveydensuojelulaissa on määritetty tiettyjä korkeamman riskin toimintoja, joista toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus. Ilmoituksen käsittelystä annetaan todistus. Päätösmenettelyyn ilmoitus viedään vain, mikäli toimintaan on tarpeen antaa kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi.

Ilmoitus tulee tehdä:

- 1) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuna majoitusliikkeen käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;
- 3) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan käyttöönotosta;
- 4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanotokeskuksen käyttöönotosta;
- 5) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta;
- 6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveysthettä.

Ilmoitus on tehtävä myös:

Terveysthettä suojelulain 18 §:n mukaan toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, ja muun kuin 18 §:ssä tarkoitettuna talousvettä toimittavana laitoksen, on tehtävä kunnan terveysthettä suojeluviranomaiselle 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä kunnan terveysthettä suojeluviranomaiselle vedenjakelualueesta 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa.

Hakemuksen varainen toiminta:

Terveysthettä suojelulain 18 §:n mukaan talousvettä toimittavana laitoksen, joilla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista. Hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Hakemuksista tehdään aina päätös. Näiden lisäksi terveysthettä suojeluviranomaisen tulee hyväksyä talousvettä toimittaville laitoksille laaditut terveysthettä suojelulain 20 §:n mukaiset riskinarvioinnit.

Terveysthettä suojelun suunnitelmallista valvontaan eivät kuulu kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveysthettä. Näitä kohteita ovat muun muassa:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti
- juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitettuna sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat

Edellä mainitut kohteet kuuluvat osittain ilmoitusvelvollisuuden piiriin muun muassa lapsille ja nuorille suunnattujen toimintojen osalta. Näiden kohteiden val-

vontaa tehdään valitusten perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

2.1 Ei-suunnitelmallinen toiminta

Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi tulee huomioida muu terveydensuojelulain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika.

Ei-suunnitelmallista toimintaa ovat mm.

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- erityistilannesuunnitelman laatiminen (Kouvolassa viimeisin päivitys tehty 2021)
- epidemiaselvitykset
- asumisterveysasiat (tarkastus ja mittaus)
- eläinsuojeluasiat
- asiakasyhteydenotot sekä näihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet (reaktiivinen valvonta)
- lausunnot muille viranomaisille
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. koulutustilaisuudet)
- toiminnan kehittäminen
- tietojärjestelmien ja laskutuksen ylläpito
- tiedottaminen

2.2 Kotirauha

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta TsL:n 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Tällöin viranomainen saa tiedon toiminnanharjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Ilmoituksen käsittelystä voi periä terveydensuojelulain mukaisen maksun. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisena valvontana. Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin voidaan suorittaa tarkastus ainoastaan, mikäli epäillään vakavaa terveyshaittaa. Tällöin tarkastuksen suorittamiseen on oltava kunnan terveydensuojeluviranomaisen antama kirjallinen määräys. Kotirauhan piiriin ei voi siten suorittaa tarkastusta edes toiminnanharjoittajan suostumuksella ellei toiminnanharjoittaja itse pyydä tarkastusta. Tällöin tarkastus voidaan suorittaa kotirauhan piirissä olevaan kohteeseen. Kotirauhan piiriin kuuluvana tilana ei pidetä sellaista tilaa, jossa on erillinen sisäänkäynti ja tiloja ei käytetä vakituiseen asumiseen. Nämä tilat voivat siten kuulua myös suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

3 TERVEYDENSUOJELUN PAINOPISTEET

Taulukko 1. Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ohjelmakaudella 2020–2024.

Terveydensuojelun painopisteet 2020–2024
Omavalvonnan tukeminen
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Oma- ja turvallisuusvalvonnan tukeminen

Terveysturvallisuuslakiin on kirjattu toiminnanharjoittajan oma- ja turvallisuusvalvonta (TsL 2 §). Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennalta ehkäisemään ja vähentämään niitä. Oma- ja turvallisuusvalvonnalla ja sen toimivuudella on tässä merkittävä rooli. Oma- ja turvallisuusvalvonta on toiminnanharjoittajan itsensä tekemää järjestelmällistä ja jatkuvaa toiminnan seuranta- ja arviointia. Oma- ja turvallisuusvalvonta koskee kaikkia toimijoita.

Terveysturvallisuuslain mukaisten tarkastuksen yhteydessä pyydetään toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajien kanssa käydään keskustelua riskien tunnistamisesta ja niiden ehkäisemisestä. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

Talousovetuksen turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan oma- ja turvallisuusvalvonta (TsL 20 §). Water Safety Plan (WSP) -työkalu on suositeltava apuväline toimintaympäristön seurannan, riskinarvioinnin ja muun oma- ja turvallisuusvalvonnan suunnittelemiseen. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että talousovetuksen laatu täyttää talousovetusasetuksen vaatimukset. Vesilaitosten valvontatutkimusohjelmia laaditaan ja päivitetään vesilaitoksia valvovien terveystarkastajien ja vesilaitosten edustajien kesken. Valvontatutkimusohjelma on pidettävä ajan tasalla ja sen tarkistusväli on enintään viisi vuotta. Mikäli vesilaitos pyytää, osallistutaan vesilaitosten riskinarviointien laadintaan ja siihen liittyviin työpajoihin.

Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Elinympäristöterveyden edistämisen ja yhteistyön painopistealuetta pyritään valvontakaudella edistämään pitämällä yllä jo ennestään olevaa hyvää yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Yhteistyön, varsinkin yhteistyöpalaverien on todettu olevan hyödyllisiä, kun tuodaan esiin terveysturvallisuudesta näkökantaa käsiteltäviin asioihin. Yhteistyöllä on tehty terveysturvallisuuden työkenttää tunnetuksi kaupungin muille yksiköille ja se on madaltanut yhteydenottokynnystä. Terveysturvallisuuden edustajat pyritään saamaan mukaan elinympäristön kehittämiseen. Yhteistyötä eri tahojen kanssa pyritään lisäämään edelleen valvontajaksokaudella.

Yhteistyöpalaverit:

- Säännölliset palaverit kaksi kertaa vuodessa kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Kerran vuodessa pidetään palavereja puhtauspalvelujen ja liikuntapalvelujen kanssa sekä sosiaaliviranomaisten kanssa erityisesti siivottomuus- ja eläinsuojeluasioissa.
- Kouvolan Veden kanssa yhteistyöpalaverit kaksi kertaa vuodessa.
- Tilannekuvaa koronaviruksen aiheuttamista vaikutuksista vesihuoltoon pidettiin yllä ELY-keskuksen ja Kymenlaakson terveysturvallisuusviranomaisten palavereissa vuoden 2020 aikana kymmenen kertaa. Vuonna 2021 yhteydenpito on jatkunut.
- Kymmen järjestäessä osallistutaan yhdessä Kotkan ja Haminan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kanssa ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa vuosittain yhteispalaveriin, lisäksi osallistutaan vuosittain Kymmen paloriskiasunnot ja yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä -tapaamisiin.

- Kymen Ympäristölaboratorio Oy:n kanssa palaverit tarvittaessa 1-2 vuoden välein.
- Tarkoitus jatkossa lisätä yhteistyötä puolustusvoimien kanssa. Aiemmin on tehty yhteistyötä vain elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmän (RYMY) kanssa sekä valvottu talousveden laatua varuskunta-alueilla Vekaranjärvellä ja Utissa. Yhteistyön lisääminen johtuu lain tulkintamuutoksesta, jonka myötä varuskunnan toimintoja siirtyy kunnan valvontaan.
- RYMY-selvitystyöryhmän palaverit (elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä) kaksi kertaa vuodessa on yhteistyötä terveydenhuollon kanssa.
- Terveysvalvonnalla on edustus kaupungin kaavoituspalavereissa.

Lausunnot ja muu yhteistyö:

- Kouvolassa on yhteistyössä ympäristönsuojelun kanssa selvitetty mm. pohjavesiasioita, melu- ja savuvalituksia sekä annettu lausuntoja ympäristölupakohteista kaupungille ja aluehallintovirastolle.
- Kouvolan kaupungin rakennusvalvonnalle annetaan lausunnot rakennuslupakohteista. Kouvolan rakennusvalvonnan kanssa pidetään säännöllisiä yhteistyöpalavereja muutaman kerran vuodessa.
- Terveysvalvonta osallistuu kaupungin sisäilmatyöryhmän toimintaan.
- Pyritään lisäämään yhteistyötä kaavoituksen kanssa, sisältäen mm. meluselvitykset ja meluntorjuntasuunnitelmat. Tavoitteena on päästä mukaan jo prosessin alkuvaiheessa.
  - Yksi Kouvolan terveystarkastaja valittiin Etelä-Suomen AVI:n terveystarkastajan kuntaedustajaksi Liikenne ja raide -työryhmään (STM, Valvira, THL ja AVIt), joka alkaa valmistella valtakunnallista terveydensuojeluohjeistusta liikenteen ja tärinän terveystarkastajien arviointiin. Jokaisesta AVI:sta valittiin yksi terveystarkastajan kuntaedustaja. Osallistuminen tapahtuu oman työn ohessa.
- Terveystarkastajat osallistui vuonna 2020 tilapalveluiden järjestämiin Kouvolan päiväkotien kiinteistökartoituksiin. Vuonna 2019 kohderyhmänä olivat koulukiinteistöt.
- Varautuminen: Osallistutaan paikallisiin ja alueellisiin valmiusharjoituksiin, pyritään valmiussuunnitelman yhteensovittamiseen kaupungin valmiussuunnitelman kanssa.

Radonvalvonta

Säteilylain (SäL 859/2018) mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousveden sekä asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisäilman radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista. Lisäksi kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo säteilylain 146 §:ssä tarkoitettua selvitysvelvollisuutta talousvettä toimittavan laitoksen ja muiden oleskelutilojen osalta. Säteilylain muutoksen yhteydessä asunnon ja muun oleskelutilan radonpitoisuuden viitearvoksi asetettiin 300 Bq/m³ (STMa 1044/2018). Vastaavasti uuden rakennuksen suunnittelun ja toteutuksen viitearvo on 200 Bq/m³.

Säteilylaki (156 §) velvoittaa selvittämään eräiden muiden oleskelutilojen radonpitoisuudet. Muussa oleskelutilassa henkilömäärä on yleensä tilojen kokoon nähden asuntoja suurempi ja niissä oleskelee muitakin kuin työntekijöitä. Erityisesti lasten osalta altistumisen rajoittaminen on tärkeää, koska säteilyannos kertyy elimistöön koko eliniän ajan. Terveystarkastajain mukaisia suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevia muita oleskelutiloja ovat mm. koulut, päiväko-

dit, tehostettu palveluasuminen yksiköt ja vastaanottokeskukset. Näiden toiminnanharjoittajien on tarkastuksen yhteydessä annettava selvitys sisäilman radonpitoisuudesta. Säteilylain 156 §:n 2 momentissa on myös selvennetty tilanteita, joissa selvitystä ei tarvitse tehdä.

Kouvola sijaitsee ns. radonalueella ja terveydensuojelutarkastusten yhteydessä kysytään radonmittauksista. Jos toimijalla ei ole tietoa radonpitoisuudesta, kehoitetaan se mittaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

Säteilyturvakeskus toimii talousveden radioaktiivisuuden valvonnassa asiantuntijatahona, joka tarvittaessa neuvoo kunnan terveydensuojeluviranomaista. Jos radonin aktiivisuuspitoisuus poikkeaa talousvesiasetuksessa säädetystä, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on viivytyksettä ilmoitettava poikkeamasta STUK:lle talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan (1352/2015, 19 § 2 mom) (jäljempänä talousvesiasetus).

Tapauksissa, joissa talousveden radonpitoisuus on laatuvaatitetta (alle 300 Bq/l) suurempi, mutta laatuvaatimusta (1 000 Bq/l) pienempi, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on harkittava korjaavien toimenpiteiden tarpeellisuutta riskinarvioinnin perusteella. Terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa olla yhteydessä Säteilyturvakeskukseen, joka auttaa riskinarvioinnissa. Jos talousveden radonpitoisuuden laatuvaatimuksen enimmäisarvo (1000 Bq/l) tai viitteellinen vuosiansio (0,10 mSv) ylittyy, korjaavat toimenpiteet ovat säteilyturvallisuuksyistä aina välttämättömiä. Pienten talousvettä toimittavien laitosten valvonnassa (STMa 401/2001) on otettava huomioon, että radonin enimmäispitoisuus on laatusuositus.

Talousvesiasetus (1352/2015) velvoittaa terveydensuojeluviranomaista toimittamaan talousveden radioaktiivisuuden mittaustulokset Säteilyturvakeskukselle ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle kaikilta vedenjakelualueilta, joissa vettä käytetään vähintään 10 m³ päivässä tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin. Tulokset toimitetaan kutakin kalenterivuotta seuraavan kolmen kuukauden kuluessa. Säteilyturvakeskus laatii valvontatutkimusten tuloksista yhteenvedon kolmen vuoden välein ja tiedottaa yleisölle niiden turvallisuusmerkityksestä.

Suomessa on laadittu Kansallinen toimintasuunnitelma radonista aiheutuvien riskien ehkäisemiseksi. Suunnitelmassa asetetaan pitkän aikavälin tavoitteet ja keinot, joiden avulla radonista.

Kouvolassa yleistä radontietoisuutta lisätään mm. kaupungin asukaslehdessä julkaistavissa artikkeleissa ja ympäristöpalvelujen netti- sekä facebook-sivuilla. Kaupungin koulujen radonpitoisuudet on mitattu 2019 ja päiväkotien 2017. Sosiaalihuollon laitoksille lähetettiin Stukin toimeksiannosta selvityspyyntö radonin mittaamisesta vuonna 2019 ja muistutuskirje aiheesta keväällä 2021.

Kouvolassa vesilaitosten jakaman talousveden radonpitoisuutta tutkitaan talousvesiasetuksen pohjalta laadittujen valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Vesilaitosten radontulokset raportoidaan vuosittain Säteilyturvakeskukselle ohjeistuksen mukaisesti.

Yksityiskaivojen omistajia suositellaan tutkituttamaan radon, mikäli käytössä on porakaivo. Ohjeistusta annetaan nettisivujen välityksellä sekä terveysvalvontaan tulevien kaivovesien laatua koskevien yhteydenottojen yhteydessä.

Talousvesien osalta säteilylaki koskee vesilaitoksen työtiloissa työskentelevien mahdollista säteilyaltistusta. Säteilylain 155 §:n mukaan työnantajalla on asiassa selvitysvelvollisuus. Tästä on tiedotettu vesilaitoksia, vaikka asia on lähinnä työsuojelullinen.

4 TARKASTUKSEN SISÄLTÖ

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen. Eli aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä, ja antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset määräykset ja ohjeet. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä usein mittauksia ja mahdollisesti näytteenottoa jatkotutkimuksia varten.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI-ohjelmaan, laskutus sekä arkistointi. Yhteen tarkastukseen tulisi valvontasuunnitelmassa varata aikaa vähintään kaksi tuntia, mutta vaativimpiin kohteisiin enemmän.

Talousvettä toimittavien laitosten (STM:n asetukset 1352/2015 ja 401/2001) tarkastus käsittää tarkastuskäyntejä vedenkäsittelylaitoksilla, vedenottamoilla sekä vedenjakelualueiden ja asiakirjojen tarkastuksia. Tarkastettavia asiakirjoja ovat mm. valvontatutkimusohjelmat, häiriötilannesuunnitelmat, riskinarviointi ja vesinäytetulokset.

Liitteessä TS1 on esitetty eri valvontakohdetyypit ja niihin tehtävien tarkastusten sisältö.

5 VALVONTAKOHTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS, TARKASTUKSEEN KÄYTETÄVÄ AIKA JA RESURSSIT

Terveydensuojelulain useimmat valvontakohteet ovat joko luvan- tai ilmoituksenvaraisia. Valvontakohteeksi tulee suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi, kun terveydensuojeluviranomainen on käsitellyt toiminnasta tehdyn hakemuksen tai ilmoituksen.

Moneen terveydensuojelun valvontakohteeseen kohdistuu useampien ympäristöterveydenhuoltolakien valvontatoimia, joten tarkastusten määrittelystä käy ilmi, minkä lain mukaisia ja mitä toimenpiteitä valvontakohdetyyppeihin ja valvontakohteisiin tehtävät tarkastukset sisältävät.

Terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet on jaettu valtakunnallisen luokituksen mukaisesti kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määrittyy valvontakohdetyypin alustava tarkastustiheys. Tämä tarkastustiheys on lähtökohtana valvontasuunnitelmaa laadittaessa, mikäli kohteelle ei vielä ole tehty kohdekohtaista riskinarviointia. Valtakunnallisen valvontaohjel-

man tarkastustiheys ei korvaa valvontayksikön omaa kohdekohtaista riskinarviointia.

Kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella valvontakohteen suunnitelman mukaan tarkastustiheyttä voidaan tarvittaessa lisätä tai vähentää. Riskinarviointi perustuu toiminnasta ja tiloista mahdollisesti aiheutuviin terveyshaittoihin sekä toiminnan valvontahistoriaan sekä omavalvonnan toimivuuteen. Toiminnanharjoittajalle tulisi kertoa mihin tarkastustiheys perustuu ja miten hän voi siihen vaikuttaa. Riskinarviointi on jatkuva prosessi eli seuraavalla säännöllisen valvonnan tarkastuksella arvioidaan kohdekohtainen riski uudelleen, ellei sitä ole jostain syystä ollut tarvetta tehdä aikaisemmin. Säännöllisen valvonnan vähimmäistarkastustiheys on 0,2 eli yksi tarkastus viiden vuoden välein.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat mm.:

- Altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- Altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- Altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (jatkuva tai tilapäinen oleskelu)
- Aikaisemman valvonnan tulokset (onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty)
- Onko toiminta ilmoituksen tai hyväksymispäätöksen mukaista
- Toiminnanharjoittajan omavalvonta ja asiantuntemus sekä resurssit
- Tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin
- Muut mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavat tekijät

Riskiluokat:

Kouvolan kaupungin terveydensuojelun valvontasuunnitelma perustuu nykyisellään pääosin valtakunnalliseen riskiluokitukseen. Kohdekohtaiset riskinarvioinnit tehdään valvontakohteesta tehtyjen ilmoitusten ja tehtyjen tarkastusten perusteella. Niiden perusteella tarkastustiheyttä tarvittaessa muutetaan.

Luokka 3:

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokka 2:

Kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)

Luokka 1:

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Yleisesti ilmoitusmenettelyssä tarkastus tehdään noin 1 - 6 kuukauden kuluttua ilmoitetusta toiminnan aloituspäivämäärästä. Tarkastusta ei välttämättä suoriteta ollenkaan, jos kyseessä on lyhytaikainen ilmoitusvelvollinen toiminta, jolle ei tarvitse määritellä myöhempää valvontaa.

Kohdekohtainen riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Terveydensuojelulaissa on otettu erilaisten toimintojen ja huoneistojen osalta riskit huomioon

siten, että luetellut toiminnot ja huoneistot on saatettu ilmoituksenvaraisuuden piiriin (TsL 13 §) ja talousvettä toimittavat laitokset luvanvaraisuuden tai ilmoituksenvaraisuuden piiriin (TsL 18 §, 18a §).

Liitteessä TS2 on esitetty valvontakohteiden lukumäärät sekä vuodelle 2022 suunnitellut tarkastustiheydet ja -määrät sekä talous- ja uimavesinäytteenotto-kertojen määrät.

Terveysturvallisuustarkastukseen on valvonta-alueella käytettävissä n. 5 henkilötyövuotta, josta asumisterveysvalvontaresurssit ovat 1,5 htv. Loput resursseista käytetään talousvesi- ja terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaisten kohteiden valvontaan sekä muuhun suunnittelemaan terveysturvallisuustarkastukseen (valitukset).

Terveysturvallisuuden valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia on suunniteltu vuonna 2022 tehtäväksi 187 kpl.

Vuodelle 2022 on suunniteltu yhteensä 298 näytteenottoa (talousvesistä ns. viranomaisnäytteitä 140 kpl ja uimavesistä 158 kpl). Uimavesinäytteistä osan ottaa ulkopuolinen asiantuntija. Talousvesien osalta vesilaitokset ottavat lisäksi myös omavalvontanäytteitä. Ulkopuolisen asiantuntijan ottamat näytteet kuluttavat myös valvontaresurssia näytetulosten tarkastamisen, analysoinnin ja valvontajärjestelmään kirjaamisen takia. Näytteenottokerroilla otetaan joko yksi tai useampi näyte.

Viranomaisvalvontaan liittyvän näytteenoton voi suorittaa myös muu kuin terveysturvallisuusviranomaisena. Tällöin tulee varmistaa näytteenottajan pätevyys. Näytteenottajan on tunnettava näytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet. Pätevyyden voi osoittaa henkilösertifioinnilla, esimerkiksi talousvesien, uima- ja allasvesien osalta ympäristönäytteenottajan henkilösertifioinnilla. Terveysturvallisuusviranomaisena voi varmistaa pätevyyden myös muilla tarkoituksenmukaiseksi katsomillaan tavoilla. Kouvolassa viranomaisvalvontaan liittyviä näytteitä ottavat terveystarkastajien lisäksi vesilaitoksen henkilökunta, vesiosuuskunnan osakas, altaiden ylläpitäjät, Kymen ympäristölaboratorio Oy:n sekä Kymijoen Vesi ja Ympäristö ry:n näytteenottajat.

Allasveden näytteenottotiheyksissä on osittain hyödynnetty asetuksen mahdollistamaa näytemäärän vähentämistä enintään puoleen siltä osin kuin kohteen allasveden laatu sen mahdollistaa. Mikäli suunnitelmakaudella allasveden laadussa tapahtuu heikkenemistä, on näytemääriä vastaavasti lisättävä.

Terveysturvallisuustarkastukseen varattujen resurssien pitäisi laskennallisesti riittää suunnitelman mukaiseen valvontaan. Ei-suunnitelmallisen työn määrää on erittäin vaikea arvioida etukäteen. Mikäli suunnittelematonta työtä on paljon, valvontasuunnitelma ei todennäköisesti toteudu täysimääräisenä.

Varuskuntien majoitustilat

Puolustusvoimat, STM ja Valvira tekivät yhteisen linjauksen siitä, että varuskuntien majoitustilat kuuluvat terveysturvallisuuslain suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Toimipaikat ovat siten ilmoitusvelvollisia 13 §:n 1 mom. 6 kohdan perusteella. Kouvolassa sijaitsee Vekarajärven ja Utin varuskunta-alueet, joita uusi linjaus koskee. Varuskuntien majoitustiloista ei ole aikaisemmin tehty terveysturvallisuuslain mukaisia ilmoituksia, joten niiden käsittelyyn sekä kohteiden tarkas-

tuksiin varataan aikaa vuodelle 2022. Puolustusvoimien kasarmien kuntosaleja, saunoja ja vastaavia oheistiloja käsitellään valvonnassa samoin kuin muidenkin valvontakohteiden oheistiloja. Terveysvalvonta osallistui myös Vekaranjärven ja Utin varuskuntien sisäilmaryhmän työskentelyyn vuoden 2020 aikana.

6 NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIOT

6.1 Näytteenotto

Terveysturvallisuuden valvonnassa tukeudutaan usein näytteenottoon ja näytteiden analysointiin laboratorioissa. Terveysturvallisuuslaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät osin varsin tarkasti tarvittavat näytemäärät ja näytteistä tehtävät analyysit.

Talousvesi ja uimavesi

Talousveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

STM:n asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Uimaveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

Allasvedet

STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

Uimarantavedet

STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan.

STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Muut näytteet terveysturvallisuudessa

Epäiltäessä sisäilman aiheuttavan terveyshaittaa voidaan näytteitä ottaa ilmastasta, pinnoilta ja rakenteista.

Lisäksi suunnitelmalliseen valvontaan liittyvä näytteenotto voidaan kohdistaa tarpeen mukaan esimerkiksi valvontakohteen siivoustoiminnan omavalvonnan toimivuuden ja tehokkuuden tarkistamiseen puhtausnäyttein. Niitä otetaan mm. saunoista, pesutiloista, wc-tiloista sekä kauneushoitoloista ja muista ihonkäsitelyhuoneistoista.

Valvonta näytteenoton yhteydessä

Näytteenotto on vain näytteenottoa, ellei samassa yhteydessä tehdä tarkastusta, josta voidaan tehdä tarkastuspöytäkirja. Tarkastus voi siis pitää sisällään näytteenoton, mutta pelkkä näytteenotto ilman muita valvontatoimia ei ole tässä ohjelmassa tarkoitettu tarkastus.

Valtakunnalliset, alueelliset ja omat projektit

- Valtakunnallisiin ja alueellisiin projekteihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan. Vuodelle 2022 projekteja ei ole tiedossa.
- Omat projektit 2022:
  - Legionella uima-allasvesissä

6.2 Laboratoriot

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kouvolassa sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn, joka on viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytty laboratorio. Myös valvontakohteiden itse ottamat näytteet tutkitaan yleensä em. laboratoriossa. Sisäilman laatuun liittyvät näytteet lähetetään pääsääntöisesti tutkittaviksi Työterveyslaitoksen laboratorioihin.

Kouvolan kaupungin ympäristöpalveluilla ja Kymen Ympäristölaboratorio Oy:llä on palvelusopimus laboratoriopalveluiden saatavuudesta myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteiden varalta.

7 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Arvioinnissa kuvataan mm. tarkastusten kattavuutta ja tarkastusten määrää valvontakohdetyypeittäin.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja siten suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan valvontakohdetyypeittäin. Kattavuutta kuvataan liittämällä arviointiin selvitys toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä valvontakohdetyypeittäin ja valvontaprojekteihin osallistumisesta.

Muita arviointikriteereitä ovat valtakunnallisen terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteiden ja omien paikallisten painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Lisäksi arvioidaan henkilöstöressurssien työpanoksen kohdentumista sekä saatujen terveydensuojelulain mukaisten maksujen määrää ja niiden kohdistumista.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnissa seurataan erityisesti, kuinka kattavasti säädetyt talous- ja uimavesinäytemäärät on otettu. Talousvedestä (EU-vesilaitokset) ja uimarantavedestä (yleiset uimarannat eli ns. EU-uimarannat) raportoidaan Etelä-Suomen aluehallintovirastolle kuitenkin erikseen.

Teknisen lautakunnan lupajaoston hyväksymä selvitys terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisesta toimitetaan vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä. VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä) kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tarkastettavaksi, josta se toimitetaan edelleen Valviraan.

Valvontakohdetyypin tarkastusten yleinen sisältö

Kohdetyypit	Tarkastuksella huomioidaan:
Lasten ja nuorten kohteet sekä leirikeskukset	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet • Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät ja muut sosiaalityilat • Sisäilman laatu ja ilmanvaihto • Toiminnan aiheuttama melu • Asiakasmäärät • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Jätehuollon järjestelyt
Julkinen majoitushuoneisto <ul style="list-style-type: none"> • hotellit • matkustajakodit ja muu majoitus • vastaavat majoituskohteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet • Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito • Varustelutaso • Majoitustilat, yleiset tilat, käymälät ja pesu- ja saunatilat • Sisäilman laatu ja ilmanvaihto • Toiminnan aiheuttama melu • Asiakasmäärät • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Jätehuollon järjestelyt
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala tai kylpylä <ul style="list-style-type: none"> • uimahalli • uima-allas, uimala • kylpylät ja vesipuistot 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Henkilöstön allasvesihygieeninen osaaminen • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen • Tulosten ja poikkeamien raportointi terveydensuojeluviranomaiselle • Onko poikkeamien johdosta ryhdytty toimenpiteisiin • Allasveden laatuvaatimusten täyttymisen seuranta • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä • Vedenpuhdistuslaitteiden toiminta, niiden huolto ja käyttötarkkailu • Ilmanvaihto ja sisäilman laatu • Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt • Sauna- ja pesutilat • Kalusteiden ja pintojen kunto • Jätehuollon järjestelyt • Kemikaalien käsittely ja varastointi • Asiakasmäärät ja kirjanpito niistä
Yleinen uimaranta <ul style="list-style-type: none"> • Asetuksen (177/2008) mukainen uimaranta • muu yleinen uimaranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Uimarannan siivous ja jätehuolto • Yleiseen käyttöön tarkoitettujen käymälä- ja pukeutumistilat • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä ilmoitustaululla • Kiellettyä, jolla kielletään koirien ja muiden kotieläinten oleskelu uimarannalla • Riskit uimaveden laadulle • Kävijämäärät

	<ul style="list-style-type: none"> •Asetuksen (177/2008) mukaisille uimarannoille uimavesiluokitus ja uimavesiprofiili • Tiedottaminen • Erityistilanteisiin varautuminen
<p>Koulu tai oppilaitos</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskoulu • lukio, yliopisto, kansalaisopisto • keskiasteen eril. oppilaitokset 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Valaistus • Sisäilman laatu ja ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Toiminnan aiheuttama melu • Pöly ja haju • Kemikaalien käsittely ja säilytys • Jätehuollon järjestelyt, piha-alueet • Oppilasmäärät ja tilojen riittävyys oppilasmäärään nähden
<p>Päivähoitopaikat, lasten- tai ryhmäperhepäiväkodit, esiopetustilat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Vaatteiden käsittely • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto, piha- ja leikkialueet • Lapsimäärät ja tilojen riittävyys lapsimäärään nähden
<p>Vanhainkodit, palvelutalot ja muut asumispalvelut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto • Piha-alueet • Asiakasmäärät
<p>Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Harjoitettavan toiminnan laatu • Toiminnan jatkuvuus • Toiminnan mahdollisesti aiheuttamat haitat (melu, pöly, haju) • Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt

	<ul style="list-style-type: none"> • Välineiden siisteys ja puhdistus • Käsihygienia • Työvaatteet • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät • Rakenteiden ja pintojen kunto ja huolto • Ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Kemikaalien käsittely ja säilytys, jätehuollon järjestelyt • Saako asiakas tarvitsemiaan erityistietoja ja ohjeita
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus sekä huolto ja ylläpito • Ilmanvaihto • Siivousjärjestelyt • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät • Jätehuolto
Talousvettä toimittavat laitokset • Vähintään 5000 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan yli 1000 m ³ /d	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi • Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen • Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus • Erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen • Laitoksen suorittama käyttötarkkailu • Tilojen siisteys ja kunto • Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta • Saneeraaminen • Kemikaalien käyttö ja varastointi
Talousvettä toimittavat laitokset • 50–5000 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan 10–1000 m ³ päivässä • Muu asetuksen (1352/2015) mukainen kohde	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi • Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen • Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus • Erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen • Laitoksen suorittama käyttötarkkailu • Tilojen siisteys ja kunto • Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta • Saneeraaminen • Kemikaalien käyttö ja varastointi • Vedenlaadusta tiedottaminen
Talousvettä toimittavat laitokset • Alle 50 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan alle 10 m ³ päivässä • Muu asetuksen (401/2001) mukainen kohde	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Soveltaen samat kuin yllä • Toiminnan laajuus (elintarvikealan yritykset, julkinen tai kaupallinen toiminta)

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyytit		Riskiluokka	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2022	Suunniteltujen näytteenottojen määrä 2022		
Toimintaluokka	Toimintatyyppi							
<i>Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)</i>								
Talousveden toimittaminen	EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m ³ päivässä tai vähintään 5000 henkilölle (ominaisuustieto)	3	1	2 - 1	1	yht. noin 140		
	Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m ³ päivässä tai 50 - 4999 henkilölle (ominaisuustieto)	3 - 2	32	1 (0,3)*	16			
	<i>Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)</i>							
	Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 henkilölle (ominaisuustieto)	2	3	0,3*	1			
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkuvesilaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	3	0	1	0			
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	<i>Lasten ja nuorten kohteet:</i> kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	2 - 1	27	0,25	15			
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	<i>Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu, muu aikuiskoulutus ja muut koulut ja oppilaitokset</i>	2	54	0,3	18			
Majoitustoiminta, majoitusuoneistot	<i>Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarmit jne.</i>	2 - 1	51	0,2	10			
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	<i>Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito</i>	2 - 1	78	0,25	22			
	<i>Solarium</i>	2	7	0,2	7			

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetypit		Riskiluokka	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2022	Suunniteltujen näytteenottojen määrä 2022
Toimintaluokka	Toimintatyyppi					
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat / lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat / vanhainkodit ja vastaavat / muut sosiaalialan yksiköt	<i>Lasten päiväkodit ja vastaavat</i>	2	58	0,3	19	
	<i>Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat</i>		16		6	
	<i>Vanhainkodit ja vastaavat</i>		26		9	
	<i>Muut sosiaalialan yksiköt</i>		33		13	
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat / uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat / yleiset saunat / kuntosalit ja liikuntatilat	<i>Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä</i>	2	4	1	4	16
	<i>Pienet yleiset uimarannat</i>	2	14	1	14	50
	<i>Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</i>	3	14	1	14	92
	<i>Saunat</i>	2	11	0,5	5	
	<i>Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</i>	1	71	0,2	13	
Yhteensä			500		187	258

*Jos vain jakelua

Tarkastustiheys:

- 2 kaksi kertaa vuodessa
- 1 kerran vuodessa
- 0,5 joka toinen vuosi
- 0,3 kerran kolmessa vuodessa
- 0,25 kerran neljässä vuodessa
- 0,2 kerran viidessä vuodessa

Riskiluokat:

- Luokkaan 3** kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).
- Luokkaan 2** kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)
- Luokkaan 1** kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

Päivitys vuodelle 2022

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1	JOHDANTO	2
1.1	Tupakkalaki (549/2016)	2
2	KUNNAN TUPAKKALAIN MUKAISET VALVONTATEHTÄVÄT	3
2.1	Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelma	3
2.2	Ei-suunnitelmallinen toiminta	4
2.3	Resurssit	4
3	VALVONNAN PAINOPISTEET	5
3.1	Valvontaprojektit	5
3.2	Tupakkalain valvonnan painopisteet 2020-2024	5
4	TARKASTUKSEN MÄÄRITTELY JA SISÄLTÖ	6
4.1	Tupakan myyntipaikan tarkastus	6
4.2	Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	8
4.3	Tarkastuksella käytettävät menetelmät ja näytteenotto	9
4.4	Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön	9
5	VALVONTAKOHTEIDEN TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSIIN KÄYTETTÄVÄ AIKA	10
6	VALVONNAN MAKSULLISUUS	10

Liite TU1

Vuodelle 2022 suunniteltujen tarkastusten lukumäärä kohdetyypeittäin

1 JOHDANTO

Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

1.1 Tupakkalaki (549/2016)

Tupakkalakiin valmistellaan parhaillaan muutoksia sosiaali- ja terveysministeriössä. Hallituksen esityksen mukaan lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022, mutta tiettyjä ehdotuksen sisältämiä säännöksiä sovellettaisiin vasta siirtymäajan jälkeen. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 23.09.2021.

Hallituksen esitys tupakkalain muuttamiseksi sisältää sellaisia ehdotuksia, joilla on toteutuessaan vaikutuksia kunnassa tapahtuvaan tupakkalain mukaiseen valvontaan.

Hallituksen esityksen mukainen tupakointikieltojen mahdollinen laajeneminen yleisille uimarannoille ja lasten leikkikentille edellyttää näiden uusien tupakointikieltojen valvonnan suunnittelua jo vuodelle 2022. Valvonta voisi olla tarkoituksenmukaista suorittaa terveydensuojelulain mukaisen valvonnan yhteydessä.

Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kunnan kieltoja koskeva tupakkalain 96 § muutetaan niin, että kunta voisi antaa pykälän nojalla kiellon lisäksi määräyksiä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta kieltää toiminta, jos kunnan antamaa määräystä ei ole noudatettu.

Tupakkalaissa säädettäisiin myös muita tupakoinnin houkuttelevuutta vähentäviä muutoksia. Tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkaukset eivät saisi merkinnöiltään tai muulta ulkoasultaan erottua muiden vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkauksista. Tupakkalaissa säädettäisiin myös savukkeiden, täyttösäiliöiden ja nikotiininesteen ulkoasua koskevista vaatimuksista. Myös tuotteet, jotka on tarkoitettu saamaan tupakkatuotteelle aikaan tunnusomainen tuoksu tai maku, kielletäisiin. Tupakointivälineiden, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen, esilläpito kielletäisiin.

Mahdollisten tupakkalain muutosten lisäksi heinäkuussa 2021 on tullut voimaan kaksi EU-tason säädöstä, jotka ovat merkityksellisiä tupakkalain valvonnan näkökulmasta. Kertakäyttömuovidirektiivin täytäntöönpanon (ns. SUP-direktiivi) myötä suodattimilla varustettujen tupakkatuotteiden ja erikseen myytävien suodattamien vähittäismyyntipakkauksissa on 3.7.2021 alkaen oltava direktiivin edellyttämät pakkausmerkinnät. Lisäksi tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvonnassa aletaan soveltaa markkinavalvontalainsäädäntöä kesästä 2021 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden ja niiden vähittäismyyntipakkausten valvontaan sovelletaan pääsääntöisesti markkinavalvontalainsäädännön valvontakeinoja tupakkalain valvontakeinojen sijaan. Tupakkalain alaisten tuotteiden myynnin, markkinointikiellon ja

tupakointikieltojen valvontaan sovelletaan edelleen tupakkalaissa säädettyjä valvontakeinoja.

Valvontasuunnitelmaa tehdessä lain voimaan tulosta ei ollut vielä päätetty.

2 KUNNAN TUPAKKALAIN MUKAISET VALVONTATEHTÄVÄT

Tupakkalain 8 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan paikallisesta toiminnasta tupakoinnin lopettamiseksi. Kunta valvoo alueellaan

1. tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista sekä omavalvontaa koskevien säännösten noudattamista;
2. tässä laissa säädettyjen markkinointi- ja esilläpitokieltoja koskevien säännösten noudattamista;
3. tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista.

Lain 96 §:n mukaan kunnan valvontatehtävässään havaitessaan alueellaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan.

Tupakkalain 44 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella. Luvan vähittäismyyntiin liikkuvassa liikennevälineessä myöntää kuitenkin luvanhakijan kotikunta. Tupakkalain 123.1 §:n mukaan vanhan tupakkalain nojalla myönnetyt tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvat jäävät voimaan.

48 §:n mukaan toimija, jolla on vanhan tupakkalain nojalla myönnetty tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa, saa myydä samassa myyntipaikassa myös nikotiininesteitä tehtyään luvan myöntäneelle kunnalle kirjallisen ilmoituksen asiasta.

50 §:n mukaan tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden tukkumyyntiä saa harjoittaa se, joka on tehnyt myyntipaikan sijaintikunnalle kirjallisen ilmoituksen asiasta.

Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää määräajaksi, jos toiminta on määräaikaista. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan.

2.1 Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelma

Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat tupakkalaki ja valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma.

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunta laatii ja hyväksyy tämän lain noudattamisen säännöllistä valvontaa koskevan tupakkalain valvontasuunnitelman. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Valvontasuunnitelmaan kirjataan tupakkalain mukainen valvonta, joka on mahdollista suunnitella etukäteen.

Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat ja ravitsemisliikkeet
- tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyynti on luvanvaraista ja tukkumyynti ilmoituksenvaraista toimintaa. Poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden, sähkösavukelaitteiden, tupakan vastikkeiden (esim. nikotiinittomat sähkösavukeneesteet, yrttinuuska) ja tupakointivälineiden myynti on vapaasti harjoitettavaa elinkeinotoimintaa, joka ei edellytä erillistä lupaa tai ilmoitusta. Tällaisia ovat liikkeet, jotka myyvät pelkästään esimerkiksi vesipiippuja ja niissä käytettäviä yrttiseoksia, sähkösavukelaitteita ja nikotiinittomia nesteitä tai tupakointivälineitä.

Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto arvioi alueensa valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

2.2 Ei-suunnitelmallinen toiminta

Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista ei-suunnitelmallista toimintaa ovat esimerkiksi erilaiset yllättävät valvontatapaukset, joita ei ole mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Lisäksi on huomioitava, että tupakkalain vähittäismyyntilupahakemusten käsittely, tupakkatuotteiden jäljitettävyyškoodien lisäys vähittäismyyntilupajärjestelmään, asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittely, toimiminen tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana sekä toiminnan kehittäminen vaativat resursseja.

Vuosittainen valvontamaksu (Kouvolassa 450 €/myyntipiste) kattaa sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvän, että muunlaisen myynnin valvonnan ja siihen liittyvät valvontatoimenpiteet. Muu tupakkalain mukainen valvonta on siten maksutonta.

2.3. Resurssit

Tupakkalain valvontaan on käytettävissä n. 0,3 henkilötyövuotta. Valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuvassa Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelmassa on vuonna 2022 tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoja 118 (sis. tukkumyynti), joihin on suunniteltu tehtäväksi 59 tarkastusta. Ravintoloiden tupakointitiloja on 11 ja ne tarkastetaan vuonna 2022. Vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi ja tupakointitilat joka kolmas vuosi. Lisäksi valvottavana on 61 lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myyntipaikkaa, joita usein tarkastetaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntitarkastusten yhteydessä. Vuosittain nikotiinivalmisteiden myyntipaikoista tarkastetaan noin 25 %. Yhteen tupakka- ja lääkelain mukaiseen myyntipaikan tarkastukseen arvioidaan kuluvan aikaa kaksi tuntia, joten niihin tulee varata n. 0,1 htv:ttä.

Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa silloin kuin se on mahdollista. Elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn elintarvikelain mukaisen tarkastuksen yhtey-

dessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä. Terveydensuojelulain mukaisten kohteiden tarkastusten yhteydessä voidaan samalla tarkastaa myös kohteiden tupakkalain mukaisuus. Resurssit tupakkalain mukaiseen valvontaan ovat riittävät.

3 VALVONNAN PAINOPISTEET

3.1 Valvontaprojektit

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ohjaa ja valvoo kuntien valvontaa suuntaavia valtakunnallisia tupakkalain valvontaprojekteja yhdessä aluehallintovirastojen kanssa. Aluehallintovirastoilla voi lisäksi olla omia alueellisia valvontaprojekteja.

3.2 Tupakkalain valvonnan painopisteet 2020-2024

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020-2024 painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhteinen valvonta ja yhteistyö. Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2020-2024 painopisteet ovat:

- 1) omavalvonnan tukeminen
- 2) yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa
- 3) laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Toimintavuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö		Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta		
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa				

Omavalvonnan tukeminen

Tupakkalain valvonta tukeutuu viranomaisvalvonnan lisäksi toiminnanharjoittajien itse harjoittamaan valvontaan ja toiminnansäätelyyn ("omavalvonta"). Omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuudesta on erikseen säädetty tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myynnin sekä tupakointitilallisten ravitsemisliikkeiden osalta. Valvontakohteiden riskinarvioinnin näkökulmasta toiminnanharjoittajien omavalvonnalla ja sen toimivuudella on merkittävä rooli. Omavalvonnan toimivuuden arvioinnin osalta on perinteisesti tukeuduttu pääasiassa tarkastuksilla saatuun valvontatietoon, mikä ei välttämättä tue valvontakohteen ajantasaisista riskinarviointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Painopisteen tavoitteena on auttaa parantamaan toiminnanharjoittajien omavalvonnan laatua, lisätä valvonnan näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä edistää valvontakohteista tehtävää riskinarviointia.

Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemanä on yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tätä teemaa tukee tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelman toinen painopiste, yhteistyö ehkäisevän päihdetyön (EPT) kanssa. Eri tahojen välinen yhteistyö on keskeisessä roolissa myös EPT-lain soveltamisessa.

Terveysvalvonnalla ja Kouvolan kaupungin ehkäisevällä päihdetyöllä on ollut viime vuosina yhteistyöpalavereja, joita jatketaan kuluvalle valvontaohjelmakaudella.

Painopisteen tavoitteena on kehittää tupakkalakeja valvovien viranomaisten ja ehkäisevän päihdetyön yhteistyötä niin, että yhteistyön tulokset tukisivat sekä tupakkalain että EPT-lain tavoitteiden toteutumista.

4 TARKASTUKSEN MÄÄRITTELY JA SISÄLTÖ

Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Tarkastukset voivat sisältää poikkeustapauksissa mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI-tiedonhallintajärjestelmään, laskutus sekä arkistointi.

Lakimuutosten ja ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhdenmukaistamiseksi Valvira julkaisi syksyllä 2017 uudet valtakunnalliset tarkastuslomakepohjat tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikkojen sekä tupakointikieltojen ja –rajoitusten valvontaan. Valvira on kehottanut lomakepohjien käyttöönottamiseen valvontayksiköissä ja niitä kehitetään saadun palautteen perusteella. Kouvolassa nämä lomakepohjat on otettu käyttöön. Lomakkeen käyttöönotto ja kirjaukset Vatiin vievät aiempaa enemmän aikaa.

Tupakkalain mukaisen valvontatarkastuksen tavoite on tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen lainmukaisuus. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, voidaan säännösten vastainen toiminta kieltää. Seurantatarkastus liittyy annettujen ohjeiden ja määräysten toteutumisen tarkistamiseen, esimerkiksi päätösten ehtojen seuraamiseen ja korjausmääräysten tarkastamiseen. Seurantatarkastuksista tehdään myös aina tarkastuspöytäkirja.

4.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus

Tupakan myynnin tarkastus

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikassa tarkastetaan, noudatetaanko siellä tupakkalakeja. Lain mukaan tupakkatuotteiden vähittäismyyjällä tulee olla tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa, joka tulee pitää asiakkaiden nähtävillä jokaisessa myyntipisteessä. Tarkastuksella on varmistettava myös se, että myynti-

paikassa olevien myyntipisteiden lukumäärä vastaa luvanhaltijan kunnalle aiemmin ilmoittamia tietoja.

Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja tupakkatuotteiden myyntilupaan liittyvät asiat, omavalvonta sekä tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmien mainonta tarkastetaan elintarvikelain mukaisten Oiva-tarkastusten yhteydessä. Myyntipaikassa on tarkoituksenmukaista tarkastaa myös nikotiinivalmisteiden myynti samalla tarkastuskerralla. Tarkastuksella tehdyt havainnot ja sovelletut lainkohdat kirjataan Oiva-raportista erilliseen tarkastuskertomukseen. Tarkastukseen käytetään erillistä, Valviran tarkastuslomakkeen pohjalta muokattua tarkastuslomaketta. Tarkastukset kirjataan myös Vati-tietojärjestelmään.

Tupakan myyntipaikan tarkastuksella huomioidaan seuraavat kokonaisuudet:

- Myyntiä ja myyntilupaa koskevat yleiset asiat.
  - Myyntiluvan olemassaolo
  - Viranomaiselle ilmoitettujen tietojen oikeellisuus
  - Myyntiä koskevat ikäraajat
- Omavalvontasuunnitelma
  - Omavalvontasuunnitelman vaatimustenmukaisuus
  - Omavalvontasuunnitelman saatavuus
  - Työntekijöiden perehdytys
- Myyntipiste
  - Jatkuva valvonta
  - Myyntikieltoilmoitus ja sen esilläpito
  - Myyntilupa-asiakirjan esilläpito
  - Tuotteiden sijoittelu myyntipisteessä (ml. esilläpitokielto)
  - Kuvasto ja luettelo
- Tupakkatuotteet ja niiden vähittäismyyntipakkausten merkinnät.
  - Tupakkatuotteiden ominaisuuksien lainmukaisuus
  - Tupakkatuotteista tehdyt ilmoitukset
  - Tuotteiden myyntivähittäismyyntipakkauksien muoto ja koko, niiden sisältämä tieto (mm. terveysvaroitukset) ja kielletyt merkinnät.
- Sähkösavukkeet ja niissä käytettävät nesteet
  - Nikotiininesteen myynti täyttösäiliössä, kertakäyttöisessä sähkösavukkeessa tai patruunassa
  - Nikotiininestettä sisältävän sähkösavukkeen ja/tai täyttösäiliön koko ja ominaisuuksien lainmukaisuus
  - Nesteiden ominaisuuksien lainmukaisuus
- Sähkösavukkeiden ja nesteiden vähittäismyyntipakkaukset
  - Tuotteet myydään vähittäismyyntipakkauksissa.
  - Vähittäismyyntipakkausten sisältämä tieto (mm. terveysvaroitukset) ja kielletyt merkinnät
  - Sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden merkinnät
- Poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet ja niiden vähittäismyyntipakkausten merkinnät.
  - Mm. vähittäismyyntipakkausten sisältämä tieto (mm. terveysvaroitukset) ja kielletyt merkinnät
- Muut kiellot ja rajoitukset
  - Tiettyjen tuotteiden, kuten nuuskan, myyntikielto
  - Etämyyntikielto
  - Automaattisten myyntilaitteiden kielto
  - Hintahyvityksen kielto

- Markkinointikielto
- Tukkumyynnin rajoitukset
- Laittoman kaupan ehkäisy
  - Toimijalla on jäljitettävyyjärjestelmän edellyttämät toimijan ja toimintayksikön tunnistekoodit.
  - Tukkumyyjältä edellytettävä kirjanpito.

Tupakointitilallisten ravintoloiden tarkastus

Tupakkalain 76 §:ssä säädetään tupakointitilojen järjestämisestä niihin sisätiloihin, joissa se on 74.1 §:n mukaan kielletty, esim. ulkotilaisuuksien katokset ja katsomot, päiväkotien ja koulujen ulkotilat. Tupakointi voidaan sallia vain tupakointiin hyväksytyssä erillisessä tupakointitilassa.

Kouvolassa ja Iitissä ravintoloiden tupakointitilat tarkastettiin loppuvuonna 2019. Tarkastukset tehtiin terveydensuojeluvalvontaa tekevien tarkastajien toimesta ja yhteen tarkastukseen kului aikaa keskimäärin kaksi tuntia. Tarkastuksia tehtiin tupakointitilallisissa ravintoloissa edellä mainitun valvontahankkeen mukaisesti, jotta tilanteen kehittymisestä kuluneiden vuosien aikana voidaan tehdä vertailua. Kohteissa tarkastettiin seuraavat asiat valvontahankkeessa käytetyn tarkastuslomakkeen avulla:

- noudatettiin tarkastushetkellä tupakointikieltoja ja -rajoituksia
- tupakointikieltoja ja -tiloja osoittavat opasteet olivat paikoillaan ja ne olivat sisällöltään yksiselitteisiä sekä kooltaan ja sijoittelultaan sellaisia, että ne olivat helposti havaittavissa
- ravintolan tarjoilutilat olivat savuttomia eikä niissä ollut merkkejä tupakoinnista
- tupakansavu ei kulkeutunut avoimen ikkunan, oven, muun aukon tai ilmanvaihdon kautta ravitsemisliikkeen sisätiloihin
- ravintolan tupakointitila oli rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä
- tupakansavu ei kulkeutunut tupakointitilasta muualle ravintolaan
- ravintolan tupakointitilaan ei tarjoiltu juomia tai ruokia, eikä sinne ollut järjestetty oheistoimintaa
- ravintolan tupakointitilassa ei työskennelty (lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä), eikä sitä siivottu ennen sen huolellista tuulettamista
- elinkeinonharjoittaja oli laatinut omavalvontasuunnitelman tupakointitilan toimivuuden, olosuhteiden ja järjestyksenvalvonnan toteutumiseksi

Seuraavan kerran tupakointitilat tarkastetaan valvontasuunnitelman mukaisesti vuonna 2022. Tupakointitiloja on yhteensä 11.

4.2 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Tupakkalain 74 §:ssä luetelluissa kohteissa tarkastetaan, että tupakointi on kielletty ja tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakkalain 74 §:n mukaan tupakointi on kielletty:

1. rakennuksen, kulkuneuvon tai muun vastaavan paikan sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai työntekijöiden käytettävissä taikka elinkeinotoiminnassa tuotettujen tai julkisten palvelujen tarjoamista varten asiakkaiden käytettävissä;

2. ulkotiloissa järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa tai katsomoissa taikka muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan;
3. päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa.

Tupakoida ei myöskään saa yksityisessä käytössä olevan kulkuneuvon sisällä, kun siellä oleskelee alle 15-vuotias. Kielto ei koske kulkuneuvossa olevaa asuintilaa.

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa.

Terveystieteiden laitoksen mukaisten kohteiden tarkastusten yhteydessä voidaan samalla tarkastaa myös kohteiden tupakkalain mukaisuus.

4.3 Tarkastuksella käytettävät menetelmät ja näytteenotto

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Savua on ilmassa, jos savua on nähtävillä, haistettavissa tai tunnistettavissa. Savun voi aistinvaraisesti todeta, jos sitä esiintyy, paitsi jos tarkastusta suorittavalla henkilöllä on esimerkiksi jokin hajuaistin toimintaan vaikuttava sairaus tai haitta (esimerkiksi oma tupakointi), joka estää aistinvaraisen arvioinnin hajuaistin perusteella. Aistinvarainen havainnointi riittää siten yleensä savuttomuuden arvioinnin perusteeksi viranomaistarkastuksessa. Mikäli havainnointi aistein ei ole mahdollista, tupakansavun kulkeutumista voidaan selvittää esimerkiksi merkkisavututkimuksella. Aistinvarainen arvio tupakansavusta on kuitenkin suositeltavin menetelmä savuhaitan toteamiseksi, sillä tupakansavun hajukynnys on matalampi kuin tupakansavun mittauskynnys.

Savuttomuustarkastusta koskeva tarkastuskäynti voidaan ensisijaisesti tehdä päivällä normaalina virka-aikana, ellei kyseessä ole ilta- tai yöravintola.

Näytteenotto

Valvontaviranomaisen omaan harkintaan perustuen mahdollisissa epäselvissä ja riitatilanteissa voidaan tehdä savuttomuustutkimus passiivikeräimellä tai toissijaisesti ottaa kertaluontoinen lyhyt ilmanäyte imemällä pumpulla ilmaa näytekeraimen läpi Työterveyslaitoksen ohjeen mukaisesti. Kouvolassa ei ole ko. keräintä.

4.4 Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön

Tupakkalain 79.1 §:n mukaan asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Taloyhtiö on voinut hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä taloonsa 1.1.2017 alkaen. Kiellon määräämisestä Valvira on laatinut ohjeistuksen, jota on sovellettu käytännössä, mikäli jokin taloyhteisö on hakenut kieltoa. Kouvolassa tupakointikielto on määrätty kolmeen taloyhtiöön.

5 VALVONTAKOHTTEIDEN TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSIIN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan arvioimiseksi tulee ottaa huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Voimavarojen suunnittelussa on otettava huomioon myös matka-aika. Matkat valvontakohteeseen ja takaisin eivät kuitenkaan sisälly tarkastukseen käytettävään aikaan. Tupakkalain valvontasuunnitelma perustuu nykyisellään valtakunnalliseen riskiluokitukseen. Vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi ja tupakointitilat joka kolmas vuosi.

Vuodelle 2022 suunniteltujen tarkastusten lukumäärä kohdetyypeittäin on liitteessä TU1.

Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn elintarvikevalvonnan yhteydessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä.

6 VALVONNAN MAKSULLISUUS

Tupakkalain mukainen valvonta on maksullista. Valvontaa koskevat maksut perustuvat

- myyntiluvan tai –ilmoituksen käsittelyyn
- myyntiluvan haltijaan tai –ilmoituksen tekijään kohdistuvaan vuosittaiseen valvontamaksuun

Tupakkalain 90 §:n mukaan kunnan on perittävä hyväksymänsä taksan mukainen maksu elinkeinonharjoittajalta.

Vähittäismyyntilupaa koskevan hakemuksen käsittelystä, nikotiininesteen vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelystä, tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä ja asuntoyhteisön tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä peritään rakennus- ja ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Tupakkalain 91.1 §:n mukaan kunta perii vuosittain hyväksymänsä taksan mukaisen, myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolla on tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkatuotteiden tukkumyynti-ilmoituksen. Valvontamaksu on Kouvolassa 450 €. Jos toimija on kuitenkin ilmoittanut sekä tupakkatuotteiden että nikotiininesteiden vähittäis- tai tukkumyyntistä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena. Valvontamaksu laskutetaan kerran vuodessa.

7 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain teknisen lautakunnan lupajaostossa. Arvioinnissa kuvataan tarkastusten katta-

vuotta, tarkastusten määrää valvontakohtedetyypeittäin sekä valvonnasta saatujen tulojen kohdentumista.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja siten suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan valvontakohtedetyypeittäin. Kattavuutta kuvataan liittämällä arviointiin selvitys toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä valvontakohtedetyypeittäin ja valvontaprojekteihin osallistumisesta. Tarvittaessa kerrotaan syyt tai perustelut mahdollisten toteutumatta jääneiden tavoitteiden osalta tai mahdolliset poikkeamat sekä vaadittavat toimenpiteet, että tavoitteet toteutuisivat seuraavalla tarkastelujaksolla. Muita arviointikriteereitä ovat valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman painopisteiden ja omien paikallisten painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Toteutumisen arvioinnissa esitetään arvio voimavarojen riittävydestä suhteessa tarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan sekä kuinka paljon voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin.

Lupajaoston hyväksymä selvitys tupakkalain valvontasuunnitelman toteutumisesta toimitetaan vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä. VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä) kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tarkastettavaksi, josta se toimitetaan edelleen Valviraan.

Tupakkalain mukainen kohdetyyppi		Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Tarkastustiheydellä määritelty tarkastusmäärä (tark.lkm./v)	Suunniteltujen tarkastusten lukumäärä 2022
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	11	0,3	3	11
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti	117	0,5	59	59
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	1	0,5	0,5	0
Yhteensä		129			70
Nikotiinivalmisteiden myynti					
Vähittäismyyntipaikat		61	0,25	15	15

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA

2015-2022

KOUVOLAN KAUPUNKI

Päivitys vuodelle 2022

1	JOHDANTO.....	3
2	ALUEELLISET JA KUNTIEN SUUNNITELMAT	3
3	VOIMAVARAT	4
3.1	Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako.....	4
3.2	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	7
4	TIETOJÄRJESTELMÄT	8
5	VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ.....	8
6	MAKSUT	9
7	VALVONNAN TOIMEENPANO	9
8	ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA.....	9
8.1	Eläintautivalmius.....	9
8.2	Eläintautiepäilyt ja -tapaukset	10
8.3	Eläintautien ilmoittaminen.....	10
8.4	Eläintauteja tutkivat laboratoriot.....	10
8.5	Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus.....	10
8.6	Vesiviljelylaitosten terveystarkastus.....	10
8.7	Muu eläintautivalvonta	11
9	ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI	11
10	ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA	11
11	SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI	11
11.1	Sisämarkkinakauppa	11
11.2	Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin.....	12
11.3	Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	12
12	ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA.....	12
12.1	Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	13
12.2	Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus	13
13	ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET	13
13.1	Sivutuotteita käyttävät toimijat	14
13.2	Sivutuotteiden hautaaminen	14
14	TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA	14
15	ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	14
15.1	Peruseläinlääkäripalvelu.....	15
15.2	Sisältö.....	15
15.3	Tuotantoeläinten terveydenhuolto	16
15.4	Yksityinen palvelutarjonta	16
15.5	Kiireellinen eläinlääkäripalvelu	16
15.6	Saatavuus- ja laatutavoitteet	17
15.7	Toimitilat	17
15.8	Välineresurssit.....	18
15.9	Ostopalvelut.....	18
15.10	Perustason ylittävät palvelut	18
15.11	Laboratoriopalvelut.....	18
16	SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	19

Liite 1

Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2022

Liite 2

Resurssitarpeen kartoitus

1 JOHDANTO

Ruokavirasto laatii monivuotisen valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman (EHO). Ohjelman tarkoitus on ohjata, tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ja tehdä tästä suunnitelmallisempaa ja tehokkaampaa. Yhtenä tarkoituksena on myös yhtenäistää valvontakäytäntöjä eri valvontayksiköiden välillä. Ruokaviraston laatima valtakunnallinen ohjelma ohjaa aluehallintovirastoja ja kuntia näiden omien suunnitelmien laadinnassa.

EHO on osa elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU) ja ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa (Ymppi-ohjelma). EHO-ohjelmaan 2015-2022 on tehty päivitykset vuodelle 2022.

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaan kunnalla on velvollisuus laatia oma alueellinen suunnitelma ja kunnan tulee tarkastaa oma suunnitelma tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Eläinlääkintähuoltojärjestelmää ohjaa ja valvoo Suomessa ylimpänä maa- ja metsätalousministeriö. Keskushallinnon viranomaisena Ruokavirasto ohjaa ja valvoo lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto valvoo lain täytäntöönpanoa ja noudattamista alueellaan ja tekee myös käytännön valvontatehtäviä. Kunta huolehtii alueellaan eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnasta ja eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä. Valtio maksaa kunnille eläinsuojelija eläintautilain mukaisten valvontatehtävien hoitamisesta.

2 ALUEELLISET JA KUNTIEN SUUNNITELMAT

Etelä-Suomen aluehallintovirasto laatii oman alueellisen eläinlääkintähuollon suunnitelman.

Tässä eläinlääkintähuollon suunnitelmassa on kuvattu, miten Kouvolan kaupungin valvonta-alueella järjestetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä eläinlääkäripalvelut.

Liitteessä 1 on eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman painopistealueet vuosille 2022-2024. Alla on lueteltu vuoden 2022 painopistealueet ja se miten ne pyritään huomioimaan kunnassa käytännön työssä.

Valvonnan painopistealueet	Painopistealueiden huomiointi kunnassa
AVI-kohtainen painopiste	AVI valitsee aiempien vuosien suunnitelmien raportoinnin perusteella painopisteen, johon valvontaa suunnataan. Kaupungineläinlääkärit osallistuvat valvontaan AVI:n ohjeistuksen mukaan.
ELSU-tietojärjestelmä (epäilyyn perustuva ja ilmoituksen- ja luvanvaraisten kohteiden valvonta)	Osallistuminen koulutuksiin ja käyttöönotto

Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronaepidemian opit ympäristöterveydenhuollossa	Osallistuminen työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen
EU:n eläinterveys säännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön sekä muun eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano	Osallistuminen koulutuksiin ja uusien vaatimusten käytännön toteutus
EU:n eläinlääkeasetuksen soveltaminen tammikuun lopusta 2022 alkaen	Osallistuminen koulutuksiin ja uusien vaatimusten noudattaminen (mm. mikrobilääketehtojen kerääminen)
Eläinten hyvinvointilain toimeenpano	Osallistuminen koulutuksiin
Salmonella- ja tilarehustamopainopisteiden jatkaminen	Toteutus kunnissa AVI:n ohjeistuksen mukaan

3 VOIMAVARAT

3.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Vuoden 2021 alusta alkaen toiminta-alueeseen on kuulunut vain Kouvolan kaupunki. Iitin kunta siirtyi Päijät-Hämeen maakuntaan ja sen Kouvolan kanssa voimassa ollut sopimus päättyi. Eläinlääkärinäköalavyytyksen alue pienehen, mutta myös eläinlääkäreiden määrä väheni kuudesta viiteen.

Henkilöresurssit

Vuoden 2021 alusta alkaen praktiikkaa tekevien kaupungineläinlääkäreiden virkoja on valvonta-alueella viisi ja tämän lisäksi yksi valvontaeläinlääkärin virka ja kaksi vastaanottoavustajan tointa. Valvontaeläinlääkäri on aloittanut 2015. Vuoden 2020 aikana saatiin yhteisvastaanotolle toisen vastaanottoavustajan toimi, joka täytettiin sisäisesti. Ympäristöterveyspäällikkö tekee myös jonkin verran eläinlääkintähuollon tehtäviä, lähinnä elintarvikevalvontaa ja hallinnollisia tehtäviä.

Eläinlääkintähuollosta eläköityi vuonna 2021 yksi kaupungineläinlääkäri ja toinen kaupungineläinlääkäri irtisanoutui. Toinen avoimista viroista saatiin täytettyä vuoden 2021 aikana. Eläköityvien kaupungineläinlääkäreiden virat aiotaan jatkossa täyttää kaupungin henkilöstösuunnitelman mukaan, koska eläinlääkärinäköalavyytyksen vaatii riittävän eläinlääkäriresurssin.

Ympäristöterveyspäällikkö irtisanoutui loppuvuodesta 2020 ja virka saatiin täytettyä kesäkuussa 2021.

litin sopimuksen lakkauduttua vuoden 2020 lopussa kuudes eläinlääkärivirka jäi tyhjäksi. Virka säilytetään ja pyritään täyttämään ainakin osa-aikaisesti, jotta varmistetaan eläinlääkäripalveluiden resurssi erityisesti päivystysten osalta. Kunnaneläinlääkäreiden virkaehtosopimuksen uudet lepoaikamääräykset astuivat voimaan vuoden 2021 alussa ja niiden noudattamiseksi tulee varmistaa jatkuva riittävän suuri henkilöresurssi.

Avustavan henkilökunnan tarve on korostunut koronaepidemian aikana, koska eläinlääkärit ovat normaalitilanteessa läheisessä kanssakäymisessä päivittäin lukuisten eläinten omistajien kanssa. Koronaepidemian aikana kontakteja on pystytty vähentämään, kun potilaat on hoidettu vastaanotolla avustajan kanssa, ilman omistajan läsnäoloa. Tilakäynneilläkin on ollut tilanteita, jolloin omistajan koronatartunnan vuoksi on ollut välttämätöntä käyttää apuna kaupungin avustajia. Myös työtapaturmariski on pienempi, kun esim. eläinten kiinnipitäjänä on ammattitaitoinen henkilö.

Pidempien vuosilomien ajaksi kaupungineläinlääkäreille on palkattu ulkopuolisia sijaisia. Tarvittaessa sijainen on pyritty löytämään myös pidempien sairaslomien tai koulutusten ajaksi. Viimeisen parin vuoden aikana sijaisia on ollut erittäin vaikea saada ja iso osa vuodesta 2021 on ollut eläinlääkäriresurssissa vajausta. Yhteisvastaanotolla toimivan avustajan pidempien lomajaksojen ajaksi on palkattu sijainen. Jatkossa pyritään siihen, että vastaanottoavustajat ovat vuorotellen lomalla.

Liitteen 2 yhteenlaskettu eläinlääkintähuollon resurssitarve terveydenhuollon, eläinlääkäripalvelujen, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osalta on 7,45 htv ja käytettävissä olevat resurssit 6 htv. Resurssitarpeeseen (7,45 htv) ei ole laskettu elintarvikevalvontaan, hallinnolliseen työhön, koulutukseen, lääkevaraston ylläpitoon, neuvontaan, avustavan henkilöstön ja muuhun työhön kuluvaan aikaa. Resurssitarve on siis suurempi kuin 7,45 htv. Eläinlääkinnässä arvioidaan olevan 1 htv vaje, joka kohdistuu lähinnä eläinsuojeluvalvontaan.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta on laskettu arviona, koska tarkkaa tietoa valvonta-alueella olevista ilmoituksenvaraisista kohteista ei ole. Kohteiden kartoittaminen on vielä kesken ja esim. hevostallien määrä on huomattavasti korkeampi, kuin aluehallintovirastosta saatu tieto. Ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamiseen on laskettu keskiarvona kuluvan 0,75 htp/tarkastus. Sekä epäilyn perusteella tehtävien että ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamiseen arvioidaan kuluvan yhteensä n. 2 htv. Valvontaeläinlääkäri tekee pelkästään epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia n. 350 kpl vuodessa, kuulustelut ja käräjät mukaan lukien n. 400 suoritetta vuodessa.

Tällä hetkellä ilmoituksenvaraisia kohteita ei pystytä tarkastamaan kerran vuodessa. Praktikkoeläinlääkärit ovat vuoden 2019 aikana aloittaneet ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamisen. Vuoden 2019 aikana tarkastettiin kaikki valvonta-alueella olevat eläinhoitolat. Vuoden 2021 aikana saatiin isompien hevostallien listat mahdollisimman hyvin ajan tasalle, ammattimaisia talleja on listalla n. 50 kpl. Hevostalleja on tarkastettu 2021 lokakuun loppuun mennessä n. 30 kpl, koronaepidemiasta johtuen tarkastusmäärät jäivät vuosina 2020-2021 pie-

niksi. Praktikkoeläinlääkäreiden tarkastamia ilmoituksenvaraisia kohteita arvioidaan kertyvän jatkossa vuodessa n. 50 kpl.

Yhteenvedona voidaan todeta, että eläinlääkintähuollon resurssit ovat virkojen määrän osalta olleet riittävät eläinlääkäripalvelujen hoitamiseen. Resurssitilanne heikkeni vuoden 2021 aikana litin eläinlääkäriin siirtyessä Päijät-Hämeen alueelle ja kahden muunkin viran tyhjennyttyä. Käytännössä resurssivaje on ollut vuodesta 2020 alkaen jatkuva, mikä on kuormittanut praktiikkaa tekeviä eläinlääkäreitä selvästi.

Resurssivajetta on eläinsuojeluvalvonnassa sekä epäilyyn perustuvien että ilmoituksenvaraisten kohteiden osalta.

Vastuualueet ja työnjako

Kaikki viisi kaupungineläinlääkäriä ja kaksi vastaanottoavustajaa työskentelevät yhteisvastaanotolla Kuusankoskella. Samassa toimipisteessä työskentely mahdollistaa sujuvan yhteistyön ja joustavuuden kiiretilanteissa. Kaupungin puhtauspalvelut hoitaa yhteisvastaanottotilojen siivouksen.

Kaikki kaupungineläinlääkärit hoitavat sekä pien- että suurelaimiä. Praktiikkatyön osalta työnkuva vaihtelee eläinlääkäreiden kesken ja esim. tuotantoeläinkäynneillä on ns. omaeläinlääkärijärjestelmä. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset tekee valvontaeläinlääkäri ja ilmoituksen varaiset kohteet kuuluvat praktikkoeläinlääkäreille. Valvontaeläinlääkäriin loma-aikoina häntä sijaistavat praktikkoeläinlääkärit, jotka hoitavat tällä aikaa akuutit eläinsuojelutarkastukset. Eläinlääkintähuollon hallinnon tehtäviä hoitavat vastaava eläinlääkäri ja ympäristöterveyspäällikkö ja elintarvikevalvontaa ympäristöterveyspäällikkö. Maidontuotantotilojen tarkastukset hoitaa yksi praktikkoeläinlääkäri, jolle tarkastukset on keskitetty ja muuta alkutuotantovalvontaa tekee toinen praktikkoeläinlääkäri. Vastaava eläinlääkäri toimii eläinlääkäreiden esimiehenä ja huolehtii eläinlääkintähuollon käytännön järjestelyistä mm. loma-ajoista ja sijaisten hankinnasta. Yksi kaupungineläinlääkäri on nimetty aluehallintoviraston valmiuseläinlääkäriksi.

Vuoden 2018 lopussa tehtiin eläinlääkäreiden kesken työnjako, joka koski virka-tehtävien hoitamista (eläinsuojelu-, eläintauti- ja sivutuotevalvonta). Jokaisella eläinlääkäriillä on oma vastuualueensa, jonka valvonnasta hän vastaa. Työnjako on päivitetty loppuvuodesta 2021.

Yhteisvastaanottotilat

Yhteisvastaanottotilat on varustettu niin, että siellä on mahdollista tehdä kunnaneläinlääkäriin työhön kuuluvia perushoitotoimenpiteitä, kuten päivystyspotilaiden tutkimus- ja hoitotoimenpiteet. Tiloissa on mm. pieneläinröntgen, ultraäänilaitte ja muita kunnaneläinlääkäriin praktiikassa välttämättömiä varusteita.

Työturvallisuus ja työssäjaksaminen

Valvontaeläinlääkäriin työ on henkisesti erityisen kuormittavaa ja siinä on työturvallisuusriskejä. Valvontaeläinlääkäriin on varattu mahdollisuus käydä työnohjauksessa. Työnohjauksella pyritään vähentämään työstä aiheutuvaa henkistä

kuormitusta. Työturvallisuudesta on huolehdittu niin, että valvontaeläinlääkäri ei tee tarkastuksia yksin. Hänellä on tarkastuksilla mukana terveystarkastaja. Terveysvalvonnan yksikössä on kolme terveystarkastajaa, jotka ovat käyneet turvallisuuskoulutuksen ja heille on hankittu muita turvavarusteita mm. luotiliivit.

Praktikkoeläinlääkäreiden ja avustajien työssä on paljon tapaturmariskejä johtuen elävien eläinten kanssa työskentelystä. Eläinlääkäreiden päivystystyö on kuluttavaa pitkien yhtäjaksoisten työjaksojen takia. Praktikkoeläinlääkäreiden työturvallisuus- ja työssäjaksamiseen liittyviä asioita on kartoitettu työsuojeluvallatuetun ja työterveyshuollon kanssa. Vuoden 2021 lopussa eläinlääkintähuollossa tehtiin työterveyshuollon työpaikkaselvityskäynti. Työturvallisuuteen on panostettu mm. hankkimalla suojavälineitä ja ohjeistamalla henkilökuntaa. Työssäjaksamiseen vaikuttaa etenkin päivystystyö, jonka määrä eläinlääkäriä kohti on viime vuosina lisääntynyt sijaispulan takia merkittävästi. Työkuormaa on lisännyt myös valtakunnallinen eläinlääkäripula.

Vuoden 2021 aikana eläinlääkintähuoltoon tehtiin Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelutarkastus.

Koronaepidemia on aiheuttanut muutoksia työjärjestelyihin. Koronatartunnan riskit pyritään minimoimaan mm. välttämällä asiakaskontakteja.

3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kaupungineläinlääkäriin virkaan valittavan henkilön pätevyys tarkastetaan alkuperäisestä tutkintotodistuksesta. Eläinlääkärisijaisten pätevyys voidaan tarkastaa myös Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä. Praktiikkaoikeudet määrääjäksi saaneiden eläinlääkäriopiskelijoiden tiedot löytyvät ko. rekisteristä.

Kouvolan kaupungin eläinlääkintähuollon henkilökunta on saanut eläinlääkäriin koulutuksen lukuun ottamatta yhteisvastaanotolla työskenteleviä vastaanottoavustajia. Tällä hetkellä töissä olevista avustajista toinen on suorittanut klinikkaeläintenhoitajan koulutuksen ja toinen suorittaa samaa koulutusta oppisopimuksella. Eläinlääkärit huolehtivat siitä, että avustaja ei tee sellaisia työtehtäviä, esim. lääkkeenluovutus, jotka vaatisivat eläinlääkäriin koulutuksen.

Eläinlääkäreille kuten muillekin ympäristöterveydenhuollossa työskenteleville laaditaan vuosittain koulutuskalenteri. Kalenteriin kirjataan vuoden aikana tiedossa olevat koulutukset ja sitä täydennetään tarpeen mukaan vuoden aikana. Koulutuksiin osallistuminen kirjataan kalenteriin, jolloin on helpompaa seurata koulutuksiin osallistumista ja kertyneiden koulutuspäivien määrää. Eläinlääkintähuollossa on varattu jokaiselle työntekijälle koulutusrahaa, joka voidaan käyttää vuoden aikana. Ensisijaisesti eläinlääkäreille varataan mahdollisuus osallistua vuosittaisille eläinlääkäripäiville. Mikäli eläinlääkäri ei osallistu eläinlääkäripäiville, hän voi käyttää koulutusrahan muuhun vastaavaan koulutukseen. Lisäksi eläinlääkärit maksavat itse joitain koulutuksia. Valmiuseläinlääkärit osallistuvat heille järjestettyihin eläintautiasioita koskeviin koulutuksiin. Aluehallintoviraston järjestämiin kunnaneläinlääkäripäivien koulutuksiin osallistuvat kaikki kaupungineläinlääkärit. Valvontaeläinlääkäri osallistuu eläinsuojelua ja eläintautiteja koskeviin koulutuksiin ja lisäksi tarpeen mukaan muihin koulutuksiin. Eläintenhoitajat osallistuvat eläintenhoitajille suunnattuihin koulutuksiin.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvontaa tukemaan on rakennettu useita tietojärjestelmiä, joista muutamia käytetään valvonta-alueella. TRACES on internet-pohjainen järjestelmä, jolla laaditaan esim. terveystodistuksia EU:n sisämarkkinakaupassa. Järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset että toimijat. TRACES-järjestelmä uudistui vuoden 2021 aikana ja eläinten sisämarkkinasiirtojen todistukset tehdään lokakuusta 2021 alkaen uudessa TRACES NT-järjestelmässä. Kaikilla kaupungineläinlääkäreillä sekä valvontaeläinlääkäriillä on tunnukset TRACES-järjestelmään ja kaikki praktikkoeläinlääkärit osallistuivat uuden järjestelmän alkukoulutukseen. Kaikki kaupungineläinlääkärit sekä valvontaeläinlääkäri käyttävät järjestelmää viranomaistyössä.

Naseva- ja Sikava-järjestelmät ovat valtakunnallisia tuotantoeläinten terveydenhuoltojärjestelmiä. Naseva on käytössä nautatiloilla ja Sikava sikatiloilla. Osa eläinlääkäreistä käyttää järjestelmää lähes päivittäin. Pikanttiin eli Ruokaviraston viranomaisille tarkoitettuun suljettuun palveluun on tunnukset kaikilla eläinlääkäriillä. ELTE (eläinten terveydenhallinnan tietojärjestelmä) on toteutusvaiheessa ja järjestelmä on suunniteltu otettavan käyttöön asteittain vuosina 2020-2023. ELKE on valtakunnallinen eläinten lääkitsemisen seurantakokonaisuus. ELKE:n kautta aloitetaan vuonna 2022 eläinten mikrobilääkkeiden käytön seuranta. Eläintenpitokieltorekisteriin on käyttäjätunnukset ympäristöterveyspäälliköllä, valvontaeläinlääkäriillä, vastaavalla eläinlääkäriillä ja yhdellä praktikkoeläinlääkäriillä. Valvontaeläinlääkäri sekä osa kaupungineläinlääkäreistä käyttää työssään eläintenpitorekisteriä sekä nauta-, lammas- ja vuohirekisteriä, joihin heillä on käyttöoikeudet.

Kaupungineläinlääkäreillä on potilasohjelmana käytössä KliniQ-praktiikkaohjelma, joka pitää sisällään myös yhteisen ajanvarausjärjestelmän sekä loppuvuodesta 2019 käyttöön otetun nettiajanvarausjärjestelmän. Potilasohjelmasta on mahdollista siirtää tietoja suoraan Naseva-järjestelmään sekä tulevaisuudessa ELKE-järjestelmään.

5 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

Eläinlääkintähuollon viestinnän ja tiedotuksen vastuhenkilö on ympäristöterveyspäällikkö ja hänen poissa ollessaan vastaava eläinlääkäri. Tarvittaessa muutkin eläinlääkärit osallistuvat tiedottamiseen, mikäli asia koskee esim. hänen valvomaansa kohdetta. Valvontaeläinlääkäri tekee yhteistyötä monien muiden viranomaisten ja järjestöjen edustajien kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat mm. poliisi-, sosiaali-, palo- ja pelastusviranomaiset, meijereiden tuotantoneuvojat, teurastamoiden terveydenhuoltoeläinlääkärit, ProAgrian tuotantoneuvojat, Suomen Kennelliiton ja eläinsuojeluyhdistysten edustajat, Ruokaviraston patologit ja MTK:n edustajat.

Aluehallintoviraston läänineläinlääkäreihin, poliisiin sekä syyttäjään ollaan yleisemmin yhteydessä puhelimitse tai sähköpostilla, lisäksi järjestetään tarvittaessa yhteistyöpalavereja. Yhteistyöpalavereja on järjestetty mm. sosiaaliviranomaisten kanssa. Virka-apupyynnöt eläinsuojelutapauksissa toimitetaan poliisille sähköpostilla. Erityistilanneviestintä on kuvattu ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa.

6 MAKSUT

Vastaanotolla hoidettavien potilaiden osalta käytössä on kolmiportainen klinikkamaksu, joka on hyväksytty rakennus- ja ympäristölautakunnassa (3.6.2015). Klinikkamaksu on rokotuksista 5 €, muista peruskäynneistä 15 € ja aikaa vievästä toimenpiteistä (esim. leikkaus, hammashoito) 30 €, lisäksi röntgenin käytöstä peritään 30 € maksu. Klinikkamaksuihin tuli korotuksia marraskuussa 2020.

Eläinlääkärit perivät eläinten omistajilta valtakunnallisen kunnaneläinlääkäritaksan mukaiset maksut toimenpiteistä, korvauksen käytetyistä sekä luovutetuista lääkkeistä ja tarvikkeista sekä mahdolliset matkakulut.

Alueella ei ole käytössä subventioita eli kunta ei subventoi esim. matkoista tietyn omavastuuosuuden ylittävästä osuudesta hyötyeläimen hoidosta aiheutuvia kuluja eläimen omistajalle.

Keskitetyn yhteydenottopalvelun hinta on päivystysaikana 1,71 €/min.

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläinlääkintähuollon resurssitarpeenkartoitus on liitteessä 2. Valvontakohteiden määrät ja valvonnan suorittaminen on tarkemmin kuvattu tämän suunnitelman kohdissa 8-14. Lisäksi kaupunki osallistuu mahdollisuuksien mukaan tämän suunnitelman kohdassa 2 esitettyjen valtakunnallisten painopistealueiden toteuttamiseen.

8 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

Eläintautilainsäädäntö on uudistunut ja uutta lainsäädäntöä on sovellettu huhtikuusta 2021 alkaen.

Syksyllä 2018 virkatehtävien hoidosta on tehty praktikoiden ja valvontaeläinlääkärin kesken työnjako, jossa jokaisella on vastuualueensa valvonnasta. Kouvolassa on yksi valmiuseläinlääkäri.

8.1 Eläintautivalmius

Poikkeustilanteessa valmiuseläinlääkärit sekä tarvittava määrä muita praktikkoeläinlääkäreitä siirtyy hoitamaan AVI:n määräämiä eläintautitehtäviä. Poikkeustilanteissakin tulee turvata välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito. Tämä tapahtuu nimeämällä vähintään kaksi eläinlääkäriä hoitamaan peruseläinlääkintähuoltoa.

Valmiuseläinlääkärit osallistuvat valmiuseläinlääkäreille järjestettäviin koulutuksiin ja kaikki kaupungineläinlääkärit aluehallintoviraston järjestämille mm. eläintautivalmiutta ylläpitäville neuvottelupäiville.

8.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Eläintautiepäilytapauksissa kaupungineläinlääkäri ilmoittaa asiasta läänineläinlääkärille, myös päivystysaikaan. Läänineläinlääkäri antaa tarvittavat jatko-ohjeet.

8.3 Eläintautien ilmoittaminen

Kaupungineläinlääkärit ilmoittavat Ruokaviraston ohjeen mukaan kuukausittain AVI:in epäilyistä tai todetuista eläintaudeista. Helposti leviävästä, vaarallisesta tai uudesta vakavasta eläintaudista ilmoitetaan läänineläinlääkärille välittömästi, myös päivystysaikana.

Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee zoonoosia, hän ilmoittaa asiasta myös ympäristöterveyspäällikölle. Ilmoitus toimitetaan epidemiaselvitystyöryhmään nimeytyille hygieniakoordinaattoreille tai tartuntatautitehtäviä hoitavalle lääkärille.

8.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot

Lähes kaikki eläintautien tutkimiseen liittyvät näytteet lähetetään Ruokavirastoon. Tautikohtaiset näytteenotto- ym. ohjeet löytyvät eläintautilainsäädännöstä ja/tai Ruokaviraston nettisivuilta.

Kuusankoskella on Kymen Ympäristölaboratorio Oy, jossa tutkitaan eläinten salmonellanäytteitä.

8.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus

Pakollinen salmonellavalvonta koskee siipikarjatiloja, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautatiloja. Siipikarjatiloja, joita pakollinen salmonellavalvonta koskee, on valvonta-alueella 7. Yksi tila on suurempi yksikkö, muut tilat ovat pieniä ja myyvät kananmunia suoraan tilalta. Isossa siipikarjajaksikössä virallinen näytteenotto ja tarkastus tehdään salmonellavalvontasuunnitelman mukaan kerran vuodessa ja muissa joka kolmas vuosi. Tiloja valvoo eläinlääkäreiden työnjaon mukaan se eläinlääkäri, jolle on vastuutettu siipikarjan salmonellavalvonta.

Valvonta-alueella ei ole tiedossa uudistuseläimiä tuottavia sikaloita eikä sellaisia maatiloja, jotka myyvät raakamaitoa > 2500 kg vuodessa.

Vapaaehtoiseen terveystarkastukseen (lampaiden ja vuohien maedi-visna) kuuluvia tiloja on 8. Tarkastukset tiloille tekevät ja ko. tilojen valvonnasta vastaavat kyseisiä tilojen hoitavat eläinlääkärit.

8.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Kouvolan alueella ei ole varsinaisia vesiviljelylaitoksia. Alueella on kolme luonnonravintolammikkoa. Vapaaehtoiseen BKD-valvontaohjelmaan kuuluvat lammikot tarkastetaan vuosittain.

8.7 Muu eläintautivalvonta

Ruokaviraston mahdollisesti pyytämiä seurantanäytteitä ottavat tarvittaessa kaikki kaupungineläinlääkärit.

Alueella aiemmin toiminut oriasema on lopettanut toiminnan, mutta samalla tilalla toimivalla uudella yrittäjällä on suunnitelmissa aloittaa oriasematoiminta kesän 2022 aikana. Oriasemien valvontatehtäviä on hoitanut yksi nimetty praktikkoeläinlääkäri. Muita eläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä valvontakohteita ei ole toimialueella.

9 ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI

Aluehallintovirasto vastaa eläinten merkinnän valvonnasta. Kaupungineläinlääkärit tarkistavat myös eläinten merkintää muiden tilakäyntien yhteydessä ja kehottavat eläintenpitäjää tarvittaessa tekemään tarpeelliset ilmoitukset. Valvontaeläinlääkäri neuvoo myös eläinsuojelukäynneillään asianosaisia eläinten merkinnöistä.

10 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA

Nykyinen laki eläinten lääkitsemisestä astui voimaan 1.12.2014. Uusi laki mahdollisti mm. lääkkeiden luovutuksen varalle terveydenhuoltotiloille. Kunnaneläinlääkärit osallistuvat lääkitsemisen valvontaan tarvittaessa AVI:n määräyksestä. Viime vuosina on tehty hevostallien eläinsuojelutarkastusten yhteydessä lääkkeiden käytön tarkastus. Lääkitsemislakiin on tulossa muutoksia vuoden 2022 aikana, kun EU:n eläinlääkeasetusta aletaan soveltaa.

11 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

Tässä yhteydessä käsitellään vain elävien eläinten sekä eläimistä saatavien tuotteiden (pois lukien elintarvikkeet) sisämarkkinakauppaa, vientiä ja tuontia.

11.1 Sisämarkkinakauppa

Kunnaneläinlääkäri seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tekee saapuneiden erien tarkastuksia ilman aluehallintoviraston kehotusta. Toimenpiteisiin tulee ryhtyä aina, mikäli epäillään alueella olevan laittomasti tuotuja eriä. Näitä tarkastuksia hoitavat työnjaon mukaan kaikki praktikkoeläinlääkärit. Tiettyjä tuotteita tai eläimiä valtiosta toiseen siirtävien toimijoiden on haettava Ruokavirastosta suostumusta tai lupaa. Ruokavirasto ilmoittaa tapauskohtaisesti suostumuksista ja luvista AVI:iin, joka ilmoittaa asioista kaupungineläinlääkäreille. Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee tai toteaa jonkin laittomasti tuodun erän, ottaa hän yhteyttä läänineläinlääkäriin. Jatkotoimenpiteet suunnitellaan yhdessä läänineläinlääkäriin kanssa.

Sisämarkkinaviennissä viejä pyytää kunnaneläinlääkäriä suorittamaan tarkastuksen. Todistus tehdään TRACES-järjestelmään.

11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkärinä tarkastamaan vietävän erän selvitettyään ensin vientimaan vaatimukset. Muiden eläinten kuin lemmikkien todistukset tulee tehdä Ruokaviraston laatimilla eläinterveystodistuksilla.

Venäjälle vietävien elävien eläinten ja eläinperäisten tuotteiden vientitarkastuksen voi suorittaa vain erillisen Ruokaviraston tentin läpäissyt virkaeläinlääkäri. Kouvolassa ko. tentin on suorittanut yksi praktikkoeläinlääkäri sekä ympäristöterveyspäällikkö.

11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

EU:n ulkopuolelta tuotavat eläimet ja niistä saatavat tuotteet saapuvat maahan eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta. Ruokavirasto vastaa eläinlääkinnällisistä rajatarkastuksista ko. asemilla.

Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee, että paikkakunnalle on tuotu eläin tai tuote-erä laittomasti, on hänen suoritettava erän/eläimen sekä asiakirjojen tarkastus. Tilanteen mukaan otetaan yhteyttä AVI:in tai Ruokavirastoon, jotka tekevät mahdollisen hallintopäätöksen asiassa. AVI voi myös pyytää kunnaneläinlääkärinä suorittamaan tietyn eläimen tai erän tarkastuksen.

12 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Uusi laki eläinten hyvinvoinnista on parhaillaan lausuntokierroksella ja tulee voimaan mahdollisesti jo vuoden 2022 aikana. Toistaiseksi noudatetaan nykyistä eläinsuojelulainsäädäntöä.

Eläinsuojelulain noudattamisen valvonta kuuluu kunnan alueella kunnaneläinlääkärille, poliisille tai terveystarkastajalle. Valvonta-alueella eläinsuojelutarkastuksia tekee virka-aikana valvontaeläinlääkäri. Tarkastukset tehdään pääosin parityönä. Valvontaeläinlääkärin työparina on terveystarkastaja, läänineläinlääkäri, harjoittelija tai muu esim. kennelneuvoja tai meijerin tuontantoneuvoja.

Tarkastukset tehdään ennalta ilmoittamatta aina, kun se on mahdollista. Jos asiakas ei ole tarkastushetkellä kotona, siirretään tarkastus myöhäisemmälle ajankohdalle tai jätetään asiakkaalle soittopyyntö, jolloin asiakkaan kanssa sovietaan uusi tarkastusajankohta. Jokaisesta tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja. Mikäli tarkastuksella todetaan, että eläinsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säästöksiä on rikottu, annetaan omistajalle eläinsuojelumääräys, josta omistajaa kuullaan, jos siihen on mahdollisuus. Määräykseen tulee määräaika. Määräajan jälkeen tehdään uusintatarkastus, jossa katsotaan, onko määräyksiä noudatettu. Uusintatarkastuksella voidaan tarvittaessa antaa uusi määräaika. Mikäli omistaja ei noudata määräyksiä tai laiminlyönnit ovat toistuvia, voidaan asia laittaa poliisitutkintaan. Kaikista eläinsuojelupäätöksistä toimitetaan kopio aluehallintovirastolle ja poliisille. Tarkastuspöytäkirjat ja päätökset arkistoidaan valvontaeläinlääkärin huoneessa. Eläinsuojelupäätökset tehdään nykyään Dynasty-järjestelmässä, jossa ne myös arkistoidaan.

Jos tilanne on akuutti ja omistaja on esimerkiksi hylännyt eläimet, hylätyille eläimille voidaan tarvittaessa eläinsuojelulain 44 §:n kiiretoimenpiteenä järjestää väliaikainen hoitopaikka muualta, hankkia eläinlääkärin hoitoa tai eläin voidaan lopettaa tai myydä tapauksesta riippuen. Ko. tapauksissa tehdään aina hoitosopimus eläinhoitolan kanssa. Pieneläimet toimitetaan Kouvolan seudun eläinsuojeluyhdistyksen hoitoon tai muulle eläinsuojeluyhdistykselle. Hevosten pysyvää hoitopaikkaa kunnalla ei ole olemassa ja hevosille on järjestetty erikseen tilat tarvittaessa.

12.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäilyyn perustuvien tarkastusten määrä on kasvanut valvontaeläinlääkärin viran täyttämisen jälkeen. Epäilyyn perustuvia tarkastuskäyntejä on viime vuosina tehty noin 400 kpl vuodessa. Koronaepidemian takia tarkastusmäärät ovat vuosina 2020-2021 jääneet pienemmäksi. Tarkastuksille pyydetään työpariksi useimmiten terveystarkastaja. Mikäli on epäily väkivaltaisesti käyttäytyvästä eläimen omistajasta, pyydetään poliisilta virka-apua. Hankalissa ja pitkittyneissä eläinsuojelutapauksissa voidaan pyytää myös apua läänineläinlääkäriltä tai pyytää tapauksen siirtoa aluehallintoviraston hoidettavaksi.

12.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Eläinsuojelulain mukaan voidaan tarkastuksia tehdä ilman epäilyä sellaisiin paikkoihin, joiden tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus tai hakea toiminnalleen lupa aluehallintovirastosta. Tällaisia kohteita ovat mm. suuret kennelit, hevostallit, eläinkaupat, eläintarhat ja -näyttelyt sekä pieneläinhoitolat. Tavoitteena on, että tällaiset paikat tarkastettaisiin kerran vuodessa, mutta tähän tarkistustiheyteen ei päästä, koska epäilyyn perustuvat tarkastukset ovat vienneet valvontaresurssit.

Eläinlääkärit ovat keränneet tietoa ilmoituksenvaraisista talleista, koska Etelä-Suomen aluehallintovirastosta saadut listat ovat olleet puutteelliset. Tällä hetkellä tiedossa olevien, toimintaa harjoittavien ilmoituksenvaraisten tallien määrä on n. 40. Valvontaeläinlääkärin ja praktikoiden kesken on sovittu, että praktikkoeläinlääkärit alkavat käydä ilmoituksenvaraisia kohteita läpi vuoden 2019 alusta. Ilmoitusten varaisten kohteiden tarkastaminen aloitettiin hevostalleista, eläinkaupoista ja eläinhoitoloista. Tähän mennessä on ehditty tarkastaa kaikki alueen eläinhoitolat ja valtaosa hevostalleista. Eläinlääkäreiden aikaa on kulu- nut runsaasti tallien tietojen päivittämiseen.

12.3. Eläinkuljetukset

Kaupungineläinlääkärit tarkistavat tarvittaessa pitkien eläinkuljetusten reittisuunnitelmia vientitarkastuksien yhteydessä.

13 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET

Sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 ja sen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 142/2011 mukaan sivutuotteita käytävillä, varastoivilla, käsittelevillä ja hävittävillä laitoksilla tulee olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekiste-

röinti. Suomen kansallinen sivutuotelainsäädäntö muuttui 2015, kun sivutuotelaki (517/2015) ja sivutuoteasetus (783/2015) tulivat voimaan. Valvontaviranomaiset määritetään sivutuotelaissa. Ruokavirasto laatii vuosittain kansallisen sivutuotevalvontasuunnitelman riskinarviointiin perustuen ja kunta valvoo suunnitelman mukaan hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita sekä osaa Ruokaviraston hyväksymistä laitoksista.

Tällä hetkellä valvonta-alueella on yksi väliasteen laitos, kaksi polttolaitosta, yksi biokaasulaitos, kolme kompostointilaitosta, joista yhden hyväksymiskäsittely on kesken Ruokavirastossa. Ruokavirastosta ei ole vielä suunnitelman päivittämisen aikoihin tullut vuosittaista valvontasuunnitelmaa, joten vielä ei tiedetä, mitä sivutuotevalvontakohteita tulee tarkastaa 2022. Sivutuotevalvonta on keskitetty yhdelle praktikkoeläinlääkärille työnjaon mukaan.

Valvonta-alueella on kuusi elintarvikelain mukaista laitosta, jossa voi syntyä sivutuotelainsäädännön mukaisia sivutuotteita. Näiden laitosten valvonnasta vastaa ympäristöterveyspäällikkö ja sivutuotevalvontaa tehdään laitoksissa suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä.

13.1 Sivutuotteita käyttävät toimijat

Haaskaruokintapaikkoja valvonta-alueella on kaksi ja nämä on viety haaskarekisteriin. Valvottavat kohteet valitaan Ruokaviraston valvontasuunnitelman perusteella.

13.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Valvonta-alue kuuluu sivutuotteiden osalta ns. keräilyalueeseen eikä sivutuotteiden hautaaminen ole sallittua. Valvontaa tehdään muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai jos epäillään väärinkäytöksiä. Ruokavirastosta saatavan haudattujen ja kotiteurastettujen nautojen listan perusteella kaupungineläinlääkäri voi kohdentaa valvontaa sellaisiin tiloihin, joiden epäillään hautaavan sivutuotteita. Lisäksi tarkastuksia tehdään epäilyilmoitusten perusteella.

14 TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA

Täydentävien ehtojen valvonta kuuluu aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto voi kohdentaa valvontaa kunnan tekemän tarkastuksen perusteella, mikäli tarkastuksella havaitaan laiminlyöntejä täydentävien ehtojen indikaattoreissa. Valvontaeläinlääkärin ja praktikkoeläinlääkäreiden tekemien tarkastusten pöytäkirjat lähetetään aluehallintovirastoon mahdollisimman pian, tavoitteena on lähettää pöytäkirjat kahden viikon kuluessa tarkastuksesta.

15 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015-2021:
Kunnan järjestämän eläinlääkäripalvelujen on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia. Kunnan on seurattava palvelujen saatavuutta, laatua ja riittävyttä.

15.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on arkipäivisin virka-aikana järjestettävä alueen kotieläinten peruseläinlääkäripalvelu. Muille kuin hyötyeläimille palvelu on järjestettävä, mikäli sitä ei muuten ole alueella saatavilla. Kunnan on kuitenkin varauduttava hoitamaan muita kuin hyötyeläimiä, jos yksityinen palveluntarjonta keskeytyy. Em. lisäksi kunnan on järjestettävä eläinlääkäriin käynnin eläintenpitopaikassa arkipäivisin virka-aikana mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu alueellaan pidettäviä hyötyeläimiä varten.

Eläinlääkintähuoltolain määritelmä peruseläinlääkäripalvelusta: *eläinlääkäripalvelua, jota annetaan eläinlääketieteellisen yleistutkimuksen tai kliinisen tutkimuksen perusteella eläintenpitopaikoissa tai tavanomaisissa eläinlääkäriin vastaanottiloissa, ei kuitenkaan eläimen pitämistä hoidettavana eläinlääkäriavun antamista tai siihen liittyvää tutkimusta varten.* Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojellisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Kouvolan kaupungin palveluksessa on vuoden 2021 alusta alkaen viisi praktikkoeläinlääkärinä. Kaikki praktikot hoitavat sekä suur- että pieneläimiä. Valvonta-alueella tuotantoeläinten hoito on järjestetty valtaosin kaupungineläinlääkäreiden toimesta. Hevosten ja pieneläinten osalta suurin osa peruseläinlääkäripalveluista hoituu yksityisten eläinlääkäreiden toimesta.

15.2 Sisältö

EHO:n mukaan peruseläinlääkäripalvelua on puhelinneuvonta, sairaanhoito, terveydenhoito, eläinten lopetus sekä todistusten antaminen.

Puhelinneuvonta

Kaikki kaupungineläinlääkärit sekä eläintenhoitajat osallistuvat puhelinneuvontaan virka-aikana. Yhteisvastaanotolla on käytössä keskitetty ajanvarausnumero virka-aikaan. Yhteisvastaanotolla on puhelinaika arkisin klo 8-9.30, jonka jälkeen puhelimitse annetaan neuvontaa ja otetaan vastaan ajanvarauksia vain kiireellisissä tapauksissa. Päivystysaikaan puhelinneuvontaa antaa päivystävä eläinlääkäri. Päivystysaikaan neuvonta on maksullista.

Sairaan- ja terveydenhoito, eläinten lopetus ja todistukset

Kaikki praktikkoeläinlääkärit hoitavat alueen peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia tehtäviä. Kaksi tämänhetkisistä viranhaltijoista on tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon erikoiseläinlääkäreitä.

Hevosten ja pieneläinten osalta kaupungineläinlääkärit hoitavat perustason eläinlääkintää ja terveydenhuoltoa. Tähän sisältyy mm. rokotukset, kissojen kastraatiot ja sterilaatiot sekä koirien kastraatiot. Tällä hetkellä kaksi kaupungineläinlääkäreistä tekee vähäisessä määrin perustason ylittäviä toimenpiteitä (mm. koirien sterilaatioita).

15.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä hyötyeläimille valtakunnallisten terveydenhuolto-ohjelmien mukaiset palvelut. Tällä hetkellä tällaiset terveydenhuolto-ohjelmat on olemassa naudoille ja sioille (Naseva ja Sikava).

Terveydenhuoltokäynnit on pystytty hoitamaan kysyntää vastaavasti. Osalla tiloista on terveydenhuoltosopimus yksityisen eläinlääkärin kanssa.

15.4 Yksityinen palvelutarjonta

Kouvolassa on kolme useamman eläinlääkärin yksityistä pieneläinklinikkaa sekä viisi yhden eläinlääkärin pieneläinklinikkaa/pieneläinvastaanottoa. Nämä hoitavat suuren osan alueen pieneläinten eläinlääkäripalveluista arkisin. Alueen klinikoilla pystytään suorittamaan myös hyvin vaativia toimenpiteitä pieneläimille. Yksityiset pieneläinklinikat ovat avoinna pääasiassa arkisin klo 8-17 välillä, kaksi klinikkaa on joinain arkipäivinä avoinna klo 19-20 saakka. Yksi yksityinen pieneläinklinikka on avoinna useimpina lauantapäivinä klo 10-15. Yksi pieneläinklinikka aloitti ympärivuorokautisen päivystystoiminnan helmikuussa 2021, mutta on joutunut supistamaan päivystystoimintaansa kesän aikana henkilökuntapulan takia.

Kouvolan alueella toimii myös ainakin kolme yksityistä eläinlääkärinä, jotka tarjoavat eläinlääkintäpalveluja hevosille. Kouvolassa toimii myös kaksi hevosklinikkaa. Kolme yksityistä eläinlääkärinä tekee Kouvolan alueella hyvin pienimuotoisesti tuotantoeläinpraktiikkaa.

15.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä kaikkien alueellaan olevien kotieläinten kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokaudenaikoina. Lain mukaan päivystys on järjestettävä vähintään maakunnan kokoisina päivystysalueina ja eriyttynä suur- ja pieneläinpäivystyksenä. Päivystysalueella on lain mukaan oltava keskitetty yhteydenottopalvelu.

Päivystysalue kattaa Kouvolan kaupungin alueen. Päivystäviä eläinlääkäreitä ovat kaikki 5 kaupungineläinlääkärinä. Arkisin klo 8-16 välillä kaikki kaupungineläinlääkärit hoitavat kiireellisiä potilaita. Yhteisvastaanoton ajanvarausjärjestelmään varataan erikseen akuuttipotilaille aikaa. Arkisin klo 16-08 ja viikonloppuisin koko alueella päivystää yksi eläinlääkäri, joka hoitaa sekä suur- että pieneläimet. Päivystystä ei ole pystytty toteuttamaan eriyttynä nykyisellä päivystysalueella, koska tämä edellyttäisi lisäresursseja. Maakuntavalmistelun kariuduttua keväällä 2019 lopetettiin myös maakunnallisen eläinlääkintähuollon suunnittelu Kouvolan, Kotkan ja Haminan kesken. Vuoden 2022 loppuun asti on Etelä-Kymenlaakson kuntien kanssa voimassa sopimus päivystysyhteistyöstä, mikäli koronaepidemiasta johtuvista syistä eläinlääkäriresurssi pieneni merkittävästi.

Päivystysten eriyttäminen on EHO:n mukaan mahdollista toteuttaa myös osaisa-aikaisesti tai remissiotyyppisesti siten, että kunnalla on sopimus kiireellistä hoitoa vaativien potilaiden lähettämisestä jollekin pieneläinvastaanotolle. Remissiotyyppisestä eriyttämisestä käytiin neuvotteluja vuoden 2014 aikana Univet-

eläinklinikkaketjun (nyk. Evidensia) kanssa. Tällä hetkellä ko. ketjun lähimmät jatkuvasti avoinna olevat klinikat ovat Hattulassa ja Vantaalla. Vantaalla olevan klinikan etäisyys Kouvolasta on n. 130 km ja Hattulan 145 km. Päivystysaikana pieneläimet on tarvittaessa lähetetty jatkohoitoon Yliopistolliseen eläinsairaalaan Helsinkiin tai Evidensia Hattulaan/Vantaalle, hevoset Helsingin yliopiston hevossairaalaan.

Valvonta-alueella on keskitetty yhteydenottopalvelu. Päivystysaikaan eläinten omistajat ottavat yhteyttä yhteen maksulliseen puhelinnumeroon, jonka kautta puhelut yhdistyvät kulloinkin päivystysvuorossa olevalle eläinlääkärille. Puhelun hinta on 1,71 euroa/min.

15.6 Saatavuus- ja laatutavoitteet

Suurin osa potilaista hoidetaan ajanvarausperusteisesti. Kiireelliset potilaat pysytään yhteisvastaanotolla hoitamaan siirtämällä tarpeen mukaan ajanvarauspotilaita toiselle yhteisvastaanoton eläinlääkärille. Tämä parantaa eläinlääkäripalvelun laatua ja auttaa eläinlääkäreiden työssäjaksamisessa.

Eläinlääkäripalveluiden saatavuus täyttää tällä hetkellä Ruokaviraston määrittelemät tavoitteet. Yhteisvastaanoton aloittamisen jälkeen tilanne on pysynyt etäisyyksien osalta edelleen tavoitteissa (<50km) ja ajallisten tavoitteiden osalta tilanne on todennäköisesti parantunut.

Vuodesta 2017 on eläinlääkintähuollon nettisivuilla ollut palautekysely eläinlääkäripalveluista. Palautteen pystyi aiemmin antamaan webropol-muodossa. Vuonna 2019 palaute nettisivuilta siirtyi terveystalouden Teams-järjestelmään. Teams-järjestelmän palaute on koettu paremmaksi, koska sen voi lukea reaaliaikaisesti ja mahdolliset yhteydenotot palautetta antaviin asiakkaisiin voi tehdä heti. Tarvittaessa palautetta on käsitelty esimiesten ja/tai eläinlääkäreiden kesken ja palaute otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon palvelujen kehittämisessä.

Asiakasvalituksia eläinlääkäripalveluista on tullut suhteellisen vähän. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta on tarvittaessa pyydetty lausunto, mikäli eläimen omistaja on tehnyt eläimen hoidosta kirjallisen valituksen. Vuosien 2010–2020 aikana lautakunnasta on pyydetty kymmenen lausuntoa. Lisäksi aluehallintovirasto on käsitellyt muutamia kanteluita eläinlääkärin toiminnasta joko virka- tai praktiikkatehtävissä. Valvontaeläinlääkärin toiminnasta on myös tehty muutama kantelu aluehallintovirastoon. Avin käsittelemissä kanteluissa ei ole todettu huomautettavaa eläinlääkäreiden toiminnassa.

Kouvolan kaupungin eläinlääkärin toiminnan kattava vastuuvakuutus korvaa 5 000 000 euroa henkilö- ja esinevahingossa sekä 500 000 euroa taloudellisessa vahingossa.

15.7 Toimitilat

Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää kuntaa järjestämään eläinlääkäripalveluja varten tarpeelliset toimitilat, mikäli kunta tuottaa nämä palvelut itse kokonaan tai osittain.

Yhteisvastaanottotiloissa on jokaiselle eläinlääkärille erilliset toimenpide/toimistohuoneet sekä yhteisiä tiloja (mm. leikkaushuone, hammashoito/pesuhuone). Yhteisvastaanottotiloissa on myös henkilökunnan sosiaalitytöt ja peseytymismahdollisuus, työvaatteiden huoltotilat sekä sijaisen/päivystäjän yöpymistilat.

15.8 Välineresurssit

Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää kuntaa järjestämään eläinlääkäripalveluja varten tarpeelliset työvälineet, mikäli kunta tuottaa nämä palvelut itse kokonaan tai osittain.

Jokaisella eläinlääkärillä on kaupungin tarjoamat tietotekniikka- ja puhelinlaitteet. Yhteisvastaanotolle on hankittu riittävä määrä perusvälineitä (säädettävät toimenpidepöydät ja leikkauspöydät, instrumentteja, autoklaavi, ultraäänilaitte), jotka ovat kaikkien kaupungineläinlääkäreiden käytettävissä. Yhteisvastaanoton varustukseen kuuluu myös röntgenlaitteisto.

15.9 Ostopalvelut

Tällä hetkellä eläinlääkintähuollossa ei ole käytössä ostopalveluja. Ostopalvelujen osalta on ollut aiemmin suunnitteilla lähinnä remissiotyyppinen pieneläinpäivystys.

15.10 Perustason ylittävät palvelut

Kaksi kaupungineläinlääkäreistä on suorittanut tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon erikoiseläinlääkäritutkimuksen.

Vaativampaa hoitoa tarvitsevat pieneläinpotilaat on pystytty tarvittaessa helposti lähettämään Kouvolan tai naapurialueiden yksityisille klinikoille jatkohoitoon. Hevospotilaiden osalta vaativimmat potilaat voidaan lähettää Helsinkiin hevosklinikalle, myös päivystysaikaan. Sopimuksia potilaiden lähettämiseksi ei kunnalla ole.

15.11 Laboratoriopalvelut

Omistajat lähettävät itse lypsylehmien maitonäytteet tutkittavaksi. Maitonäytteiden vastaukset tulevat omistajalle. Verinäytteet lähetetään postitse eläinlääkärin toimesta yksityisiin laboratorioihin, pääasiassa Movet- ja Vetlab-laboratorioihin. Yhteisvastaanotolla on myös 2018 keväästä alkaen ollut käytössä eläinlääkäreiden itse kustantama pieni analysaattori, jolla tutkitaan osa näytteistä.

Kaupungineläinlääkärit tutkivat itse iho- ja korvanäytteitä sekä virtsanäytteitä. Ulostenäytteet, esim. salmonellan osalta voidaan viedä suoraan Kuusankoskella sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn. Muut ulostenäytteet lähetetään muihin eläinlaboratorioihin (Ruokavirasto, Movet, Vetlab).

Raadonavausnäytteet lähetetään Ruokavirastoon postitse tai Matkahuollon kautta. Tartuntavaarallisten näytteiden lähettämiseksi noudatetaan Ruokaviraston ohjeita.

16 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon suunnitelmat mukaan lukien eläinlääkintähuollon suunnitelma 2020–2024 on käsitelty Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksessa joulukuussa 2019. Kesäkuussa 2021 toteutuneen organisaatiomuutoksen myötä valvontasuunnitelmat hyväksyy jatkossa teknisen lautakunnan lupajaosto.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on arvioinut Kouvolan eläinlääkintähuollon suunnitelman kerran valvontaohjelmakaudella 2012–2014. Suunnitelman arvioinnista saatu palaute on otettu huomioon valvontakauden ohjelmia päivitettäessä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt Kouvolan ympäristöterveydenhuollon yksikköön AJO-käynnin (arviointi- ja ohjauskäynti) syksyllä 2015. AJO-käynti koski myös eläinlääkintähuoltoa. AJO-raportin mukaan eläinlääkintähuolto oli Kouvolan alueella järjestetty ja suunniteltu asiamukaisesti, vaikka kehittämistä ja korjattavaa vaativia kohtiakin todettiin. Yhteisvastaanoton perustaminen ja keskitetty ajanvarauspalvelu ovat olleet raportin mukaan edistysaskelia samoin kuin valvontaeläinlääkärin viran täyttäminen, joka on omalta osaltaan parantanut valvontatehtävien hoitoa.

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma arvioidaan ja päivitetään jatkossa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran kolmessa vuodessa. Suunnitelman toteutuminen arvioidaan Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan kerran vuodessa. Teknisen lautakunnan lupajaosto arvioi eläinlääkintähuollon toteuman yhdessä muiden ympäristöterveydenhuollon suunnitelmien kanssa.

Kouvolan alueella on tilastoitu eläinlääkäreiden sairaskäyntien määrät ja muut suoritteet jo vuodesta 2005. Sairaskäyntienmäärät, pieneläinvastaanottokäynnit ja terveydenhuoltokäynnit raportoidaan aluehallintovirastoon vuosittain muun toteumaraportoinnin yhteydessä VYHA-järjestelmän kautta.

Kunnan tulee raportoida aluehallintovirastoon eläinsuojelutarkastuskertomukset ja päätökset, terveysvalvontaan liittyvät käynnit, tautiepäilyt sekä eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnan työt, joista laskutetaan valtiota. Lisäksi tulee raportoida muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ja vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt toimenpiteet. Jokainen kaupungineläinlääkäri huolehtii itse kyseisten asiakirjojen lähettämisen aluehallintovirastoon. Asiakirjat pyritään lähettämään aluehallintovirastoon mahdollisimman nopeasti; tavoitteena on lähettää asiakirjat kahden viikon sisällä tarkastuksesta. Tautiepäilyissä ollaan aluehallintovirastoon yhteydessä välittömästi puhelimitse. Valtiolta laskutettavat eläintauti- ja eläinsuojelulain mukaiset kunnan tekemät työt laskutetaan aluehallintovirastosta kahden kuukauden välein.

Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2022

KEHITTÄMIS- TEEMA	PAINOPISTE	2022	2023	2024
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio	ELTE-tietojärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto	<ul style="list-style-type: none"> • ELTE1-osion käytön vakiinnuttaminen • Lääkekäyttötiedon 1. keräysvuosi. Järjestelmän toiminnan ja tietojen oikeellisuuden varmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • lääkekäyttötiedon 1. EU:n edellyttämä keräysvuosi; raportointi 2024 	
	ELSU-tietojärjestelmä (epäilyyn perustuva ja ilmoituksen- ja luvanvaraisten kohteiden valvonta)	Koulutus Ruokavirasto, avi , Käyttöönotto, kunnat	Käyttö jatkuu	
				Vuoden 2024 toimenpiteet täsmentyvät myöhemmin.
Valmius ja kriisinhallinta	ASF-valmiusharjoituksissa havaitut kehittämiskohteet	<ul style="list-style-type: none"> • Valmiusharjoituksessa havaitun kehittämiskohteen työstäminen (avit, Ruokavirasto) 		
	Pandemiavalmiuden kehittäminen – koronapandemian opit ympäristöterveydenhuollossa	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi, kokoaa tiedon ja ohjaa: Ruokavirasto, Valvira • Osallistuu työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen: MMM, Ruokavirasto, tulli, puolustusvoimat, avit, kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto, Valvira • Ottaa käyttöön sovitut toimintatavat: MMM, Ruokavirasto, tulli, avit, puolustusvoimat, kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioi painopistetyön onnistumista: kaikki
				Vuoden 2024 toimenpiteet täsmentyvät myöhemmin.

<p>Uuden lainsäädännön toimeenpano</p>	<p>EU:n eläinterveyssäännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön toimeenpano</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto kouluttaa ja ohjeistaa • Avit kouluttavat alueillaan • Ruokavirasto, avit ja kunnaneläinlääkärit; uusien vaatimusten käytännön toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto kouluttaa ja ohjeistaa • Avit kouluttavat alueillaan • Ruokavirasto, avit ja kunnaneläinlääkärit; uusien vaatimusten käytännön toteutus
	<p>EU:n eläinterveyssäännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto laatii ohjeita ja kouluttaa: avi, ELY-keskus • Viestintä • Avit kouluttavat alueillaan • Ruokavirasto, ELY-keskukset, avit ja kunnaneläinlääkärit; uusien vaatimusten käytännön toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien vaatimusten vakiinnuttaminen
	<p>EU:n eläinlääkeasetuksen tammikuussa 2022 alkavaan soveltamiseen valmistautuminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokaviraston ohjeet valmiina vuoden alussa • Uuden lainsäädännön mukaisen valvonnan käynnistäminen • Avit kouluttavat eläinlääkäreitä alueillaan • Viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> • Avit kouluttavat eläinlääkäreitä alueillaan • Viestintä • Uuden lainsäädännön mukaisen valvonnan vakiinnuttaminen
	<p>Eläinten hyvinvointilain toimeenpano</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto ja avi: ohjeistus ja koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Uusien vaatimusten toteutus alkaa • Uusien vaatimusten vakiinnuttaminen
			<p>Vuoden 2024 toimenpiteet täsmentyvät myöhemmin.</p>

Erityiset painopisteet/tehostamistarvetta aiempien tulosten perusteella	Eläinlääkäreiden lääkitsemisvalvonta	<ul style="list-style-type: none"> • Avi valvoo tehostetusti ja käyttää siinä hyväksi ELKE-järjestelmää 	<ul style="list-style-type: none"> • Avi jatkaa 2022 aloitettua valvontaa
	Vuoden 2020 salmonella- ja tilarehustamopainopisteiden jatkaminen, jos painopistetarkastusten tilarehustamoita jää vielä käymättä syksyllä 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokavirasto ja avi ohjaa • Avi ja kunta toteuttaa 	
	Avi-kohtainen painopiste – aihe, joka tarvitsee alueella erityistä panostusta (esim. maidon antibioottijäämät)		
			Vuoden 2024 toimenpiteet täsmentyvät myöhemmin.

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
Kouvolan kaupunki

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA, luvut ovat arvioita

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	100
Sikatilat	11
Lammas- ja vuohitilat	13
Hevostilat	500
Siipikarjatilat	1
Vesiviljelylaitokset	3
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	2
Mehiläistarhat	40
Muut tuotantoeläinyksiköt	0
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	13 000

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystuotosopimukset	Lkm
Nauta	Lkm
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus	78
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	48
Terveystuotospitopaikkojen osuus (% kaikista nautojen pitopaikoista)	62 %
Sika	Lkm
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus	8
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	6
Terveystuotospitopaikkojen osuus (% kaikista sikojen pitopaikoista)	73 %
Siipikarja	Lkm
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus	0
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuotospitopaikkojen osuus (% kaikista siipikarjan pitopaikoista)	0 %
Muut terveystuotosopimukset	Lkm
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus	0
Pitopaikat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototyön resurssitarve (htv)	0,5 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	Lkm
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuolto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	800
Sairaskäynnit päivystysaikana	270
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	6000
Sairaskäynnit päivystysaikana	800
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	4,7 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveystuoto	Lkm
Pakolliseen terveystuotoon kuuluvat pitopaikat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvat pitopaikat	7
Uudistuseläimiä tuottavat sikojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Pitopaikat, jotka toimittavat nautoja keinosiemennysasemille, salmonellavalvonta	0

RESURSSITARPEEN KARTOITUS

EHO 2022 Liite 2

Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvat pitopaikat	Lkm
Maedi-visna / CAE	8
Tarhattujen hirvieläinten terveysvalvontaohjelma	0
Lohikalajien bakteeriperäinen munuaistauti (BKD)	3
b. Muu eläinten terveyden valvonta	0,1
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	- htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Sivutuotealan laitokset ja toimijat; hyväksyntä, rekisteröinti ja valvonta	2
Raatojen ja kotiteurastuksen sivutuotteiden hävityksen valvonta, mukaan lukien kalankasvatustilastosten sivutuotevalvonta	0
Haaskatoiminnan valvonta	2
Turkiseläinten lajinsisäisen käytön valvonta	0
Sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin valvonta	2
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	Kohdat 3+4 yht. 0,25 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	Lkm
Kennelit	6
Hevostallit	n. 60
Riistanhoidolliset tarhat	9
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	0
Eläinkaupat	1
Eläinlaitokset	6
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	400
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	2 htv